

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A
VÁLTSÁG-TITKANAK
HARMADIK VOLUMEN.
je, egybe-hajtogatékja. 1241
M B L Y L Y B E N

A HATODIK, ES HETEDIK RÉSZEK,
ugy-mint a CHRISTVS-nak győzedelmes menyhe-
menetele, s' AYTVA-jobbjára való ülése; és a' SZENT. LE-
LEK-nek mind személye, s' mind el-küldetése, és ajándékjai-
nak hővségelen való ki-öntetések, a' hozzájuk ragasztatott
három illendő FÜGGŐLEK-ekkel, az Újvá-füzletével, a' Ke-
relzélégvel, és az Ur-vatsorájával együtt, a' szent irá-
sokból igazán meg-magyaroztatnak, s' az el-
lenkező értelmek pedig meg-
czáfoltatnak.

Szám Szerzője LXXVI. PREDIKACIOKBAN.

Mellyek három elutató-részből állnak, s
1. A' Predikációk és azoknak czéljaié.
2. A' szent-írásokból bé-hozasott helyeké.
3. A' meg-tartatásra méltobb dolgoké.

Isten kegyelméből, ugyan azon
GELEJI KATONA ISTVAN,
az Erdély-országi igaz Evangelicus Lelki-Pástoroknak méltatlan
Püspökök, által.

KI-NYOMTATTATOTT VARADON.
SEENCŰ KERTESZ ÁBRAHAM által.
Az Igének meg-tesztülése után, M. DC. XLIX. éfzr: "

Geleji Katona István (Gelej, 1589 – Gyulafehérvár, 1649). Bethlen Gábor és I. Rákóczi György udvari papja, 1633-tól erdélyi püspök. Működése sok tekintetben korszakalkotó volt. Kiemelkedő művei a Geleji Kánonok, az Öreg Graduál, a Válság titka és a Titkok titka.

Tartalom

Tanulmány

Joó Sándor: Mi van a halál után? II.....	179
--	-----

Tanulószoba

Szabó László: Nem hagyod lelkeket a seolban. Zsoltárok 16,10.....	182
---	-----

Húsvét nagyheti prédikációk

Dávid László: Emberek a Krisztus keresztye körül	
1. Aki elárulta. Lukács 22,1–6.....	184
2. Aki elítélte. Lukács 23,13–25.....	185
3. Aki keresztyét vitte. Lukács 23,26.....	185
4. Akik megsírátták. Lukács 23,27–31.....	186
5. Akik vele függtek a kereszten. Lukács 23,39–43.....	187
6. Aki eltemette. Lukács 23,50–57.....	188

Nagypénteki prédikációk

Darányi Lajos: Nagypéntek homiletikuma.....	190
Enyedi Andor: Az élet letvése és felvétele. János 10,17–18.....	191
Pap Sándor: Nagypénteki pogányok. János 19,6–24; Máté 27,54.....	193

Húsvéti prédikációk

Darányi Lajos: Húsvét homiletikuma.....	195
Csiha Kálmán: Hármásban. Lukács 24,13–35.....	196
Horváth Levente: Akik a sírhoz mentek, hogy a sír ellenére higgyenek. János 20,1–9.....	199
Kiss Endre: A legelső húsvéti prédikáció. Lukács 23,42–43.....	202
Nagy László: Eszetekbe juttatom az evangéliumot. 1Korinthus 15,1–4.....	204
Visky János: Péter húsvétja. János 21,16–17.....	207

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: Húsvét után. Máté 28,11–15.....	211
Orbán János: Tamás. János 20,26–29.....	214

Lectio continua

Szász Attila:	
Isten munkája bennünk. Filippi 2,12–13.....	217
Fényljetek, mint a csillagok! Filippi 2,14–18.....	220
Tímóteus. Filippi 2,19–23.....	223

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor: Uram, közel voltam hozzád. (230. dicséret).....	227
---	-----

Alkalmi prédikációk

Ifjúági biblióra

Fejes Sándor: Látszat és valóság. 2Korinikák 12,9–11.....	228
---	-----

Nőszövétségi biblióra

Pilder Mária: A nők dicsősége. János 20,11–18.....	228
--	-----

Esztési beszéd

Ötvös József: Kincskeresők a Nyárádméntén. Lukács 15,5–8; Pédabeszédek 3,3.....	230
---	-----

Temetési beszéd

Csiha Kálmán: Igaz títzek mellett. Apostolok Cselekedetei 28,2–3; János 21,13.....	231
--	-----

Versék húsvétra.....	234
----------------------	-----

Tanulmány

Joó Sándor

Mi van a halál után? (Folytatás előző számunkból)

Krisztus feltámadásának a csodája jogosít fel

testünk feltámadásának

a boldog hivesére is. Amikor testről beszélünk, nem azt a 40–60–80 kilónyi hús-vér-izom-csontot értjük rajta, ami pillanatnyilag a test anyagát alkotja. Maga az anyag még nem test, csak a lélekkel megtöltött, meglelkesített anyag az, és ugyanígy a szellemet sem tekinthetjük minden további nélkül léleknek, hanem csak bizonyos testben megjelenő, testhez kötött szellemnek. A testünk éppen úgy hozzátartozik az énünkhöz, mint a lelkünk: Testem és lelkem együtt alkotják az egyéniséget. Ebből nyilvánvaló az, hogy a testem nem bőrtöne a léleknek, amelyből a halál végre megszabadítja a szegény bezárt lelket, hanem sokkal inkább a személyes életem fejeződik ki látható, hallható és tapintható formában a testemben. A lelki szépség testileg is megnyilvánul, a Jézus iránti engedelmség a tekintetben, az arcvonásokban stb. is kifejezésre jut. A test lényege tehát az, hogy a lélek „alakja”, az emberi személy megjelenése, tehát több és más valami, mint a testet pillanatnyilag alkotó anyagghalmaz. Amikor tehát a feltámadásban testről beszélünk, nem a test *anyagát* értjük rajta – „hús és vér nem örökölheti Istennek országát” –, hanem *a testet mint a lélek formáját*, orgánumát, amelyben minden változás ellenére is az ember egyénisége jut kifejezésre. A Szentírás nem azt mondja, hogy ugyanaz az anyag támad föl, amely eltemetett, hanem azt, hogy a *test* támad fel. Testünk anyagrészecskéi egyé válnak talajjal, s később mint más emberi testek anyagrészei szerteszét kerülnek a világban. Testünk anyaga azonban még földi életünk idején is szakadatlanul változik. Átlag hétévenként minden anyagrészecske kicserélődik a testben, és mégis mindig ugyanaz marad a testünk: Vagyis testünk *anyagának* a megváltozása nem jelenti testünk *lényegének* a megváltozását. Ha egy épületből a köveket mind egyenként elszednénk és mindet egy másikkal cserélnénk ki: maga az épület mégis megmaradna változatlanul, alakja, stílusa, rendeltetése ugyanaz maradna, pedig minden téglát másikkal cseréltünk ki benne. Ez csak kép, amivel most csak azt akarjuk kifejezni, hogy egy test lényegéhez nem tartozik hozzá egy bizonyos anyag, s így megértjük azt is, hogy testünk feltámadását nem befolyásolja az, hogy annak anyagrészecskéi már másfelé keringenek. A lényeg tehát az, hogy *ugyanannak a személynek a teste* támad fel, de *nem ugyanaz az anyag*, amely eltemetett.

Az eltemetett és feltámadott test úgy különbözik egymástól és úgy egyezik egymással, mint a földbe vetett gabonamag és a belőle kikelt kalász: lényegileg ugyanaz, minőségileg más. A „romlandóságban, gyalázatosságban, erőtelenségben” eltemetett „érzékeny” testből támad föl „romolhatatlanságban, dicsőségben és erőben” a „lelki test”. A föltámadott testtel az ember többé nem az időben, nem-e világban, hanem az örökkévalóságban él majd, ezért kell a testnek, mely most az időben való életre van berendezve, olyan változáson átmennie, hogy élhessen az örökkévalóságban. Olyan test lesz ez, amely mentes minden gyarlóságtól és mulandóságtól, amelyik nem ismeri többé a földi élet természetes szükségleteit, amelyik röviden: hasonló a feltámadott Krisztus dicsőséges testéhez. De mégis nem egy másik, hanem *ugyanaz a test*, amely romlandóságban, stb.-

ben temettetett el, támad föl romolhatatlanságban. Tehát a testi feltámadás éppen azt jelenti, hogy Isten a halálon át is megőrzi az ember egyéniségét, megkülönböztethető és felismerhető formát viselő személyiségét, a feltámadott embernek a volt földi emberrel való *személyazonosságát*. tehát odaát is megismerjük egymást, *nemhiába reménykedünk a viszontlátás örömeiben!*

Hogy miként történik a halott test feltámasztása, nem mondja el a Szentírás, ez mindenestől az Isten dolga: „Az Isten pedig testet ad annak, amint akarta.” Isten műhelyitkairól ne akarjuk, mert úgyse lehet a fátylat fellebbenteni! Isten mindenható, és ha a semmiből egy világot tudott teremteni s a föld porából embert: még inkább megteheti, hogy elporladt, krematóriumban hamuvá égetett s a világ minden tájára szétszóródott tetemeinkből új, dicsőséges testet támasszon föl! A mindenható Isten már adott egy megnyugtató zálogot testi feltámadásunk bizonyosságára nézve: a Krisztus feltámadását. Ő *zsengejük* azoknak, akik elaludtak. Vagyis az ő feltámadása nem önmagában is befejezett egész, hanem csak *kezdet*e a feltámadási folyamatnak: utalás arra, hogy vele és benne már elkezdődött a halál legyőzése a feltámadás által, ami így folytatódik majd mindazokban, akik őbenne aludtak el. A testi feltámadással fejeződik be és teljesedik ki Jézusnak az emberért vállalt és elvégzett egész megváltói műve! A feltámadásban helyreáll az ideiglenesen megszünt kapcsolat a test és lélek között, s így azután minden ember mint *ember*, testi-lelki valóság folytatja létét az Isten ítélete szerint néki osztályrésül juttatott állapotban.

Ezzel tulajdonképpen meg is adtuk röviden a választ arra a kérdésre, hogy mi van a halál után. de most hátravan még egy kérdés:

Mi lesz veled a te haláloed után?

Tudod azt, hogy nincs a világon ennél életbevágóbb kérdés a számodra?! Ennek a megnyugtató megoldása az *az egy szükséges dolog*, amiről Jézus beszélt. Akkor érted meg, mennyire igaza van ebben Jézusnak, amikor valami nagy veszedelemben lényegtelenné válik számodra minden addig szükségesnek tartott földi holmi, kifogástalannak látszik még a pusztá életed megmentése is és ott állsz közvetlenül az elkerülhetetlen halál valósága előtt!

Én akkor értettem meg, mennyire ez az egy szükséges dolog, amikor a közelmúltban egy lelkesztársammal együtt egy sötét pincében, fegyveres őrizet alatt étlen-szomjan kuporogtunk és találgattuk, mi lesz most velünk. Minden külső jel arra vallott, az egész helyzet azt mutatta legvalószínűbbnek, hogy hamarosan és menthetetlenül végünk lesz! Suttogó beszélgetésben kezdtünk tehát leszámolni azzal a ténnyel, hogy percek, félóra vagy talán fél nap múlva odakerülünk közvetlenül az élő Isten ítélőszéke elé. Merre dönti majd el a sorsunkat: jobbra vagy balra, üdvösségre vagy kárhozatra?! És megállapodtunk abban, de föltétlen bizonyossággal, hogy Isten igenis az üdvösség kapuját fogja kinyitni előttünk, Nem azért, mert megérdemeltük, sőt: éppen az ellenkezőjét tehetné, ha a mi érdemeinkre lenne tekintettel. Nagyon is tisztán láttuk súlyos bűneinket, mulasztásainkat, amiket most már még ha akarnánk se tudnánk jóvátenni, pótolni – rengeteg adóssággal és hiánnyal fogunk odakerülni Isten elé. Soha nem éreztük át olyan elevenen, mint akkor, mennyire kárhozatra méltók vagyunk – de hiszen *éppen azért halt meg Jézus*, éppen erre vonatkozik a kegyelem, éppen ezeket a bűneinket és mulasztásainkat bocsátotta meg Isten a Krisztus vééréért, éppen az örökre jóvátehetetlen adósságunkat fizette ő ki halálával: hogyne volna hát bizonyos az üdvösségünk! A megfeszített és feltámadott Krisztusban való hit olyan boldog *üdvbizonyossággal* töltött el, hogy attól

kezdve szinte fölényes nyugalommal vártuk: ám történjék velünk, aminek történnie kell, egy a szükséges dolog, s ez az egy: az üdvösség – bizonyos!

Te eljutottál-e már a *bizonyosságra*? Ha nem, miért nem? Mikor akarsz bizonyosságra jutni üdvösséged felől? Tudod-e már, hol töltöd az örökkévalóságot? Dönts el hamar, hiszen gondold meg: a tulajdonképpeni élet a számunkra még csak *ezután*, a földi lét *után* következik! De ugye neked se mindegy az, hol élsz tovább: az üdvözült örök életben-e vagy a kárhozatban? Isten a te üdvösséged érdemében is mindent megtett már, amikor Krisztust, a te Megváltódat halálra adta és feltámasztotta a halálból. Az már rajtad áll, hogy alázatos hálával elfogadod-e a halálból való megváltás boldog bizonyosságát!

Egyik barátommal történt az ostrom alatt, hogy el akarták vinni a pincéből ágyút tolni vagy sáncot ásni. Kicsi gyermekei nagy sírással kapaszkodtak bele édesapjukba. A szívtépő jelenet hatása alatt egy fiatalember, aki velük egy pincében húzta meg magát addig, előlépett, félretolta az édesapát, mondván: „Nézd, neked családod van, nekem senkim nincsen, te maradj, majd én elmegyek helyetted.” Elment. nem is jött vissza többet. Pár nap múlva, amikor barátom vízért ment, a fiatalembert holtan találta egy árok szélén. Aknaszilánk ölte meg a sánc ásása közben. Barátomat iszonyúan megrendítette az eset: íme, ennek az embernek köszönheti az életben maradását! Mai napig se tud szabadulni az emléktől, folyton azon sóhajtozik, hogy csak valahogyan meghálálhatná néki vagy hozzátartozóinak, ha vannak, amit érte tett! Ugye megrendítő lehet az, amikor valaki megtudja, hogy valaki más meghalt helyette! Pedig ez történt veled is! Gondold el, ha most az Úr Isten számadásra vonna téged, rád mutatna s azt mondaná: „Gyere, számoljunk!” Rettenetes lenne, mert semmivel sem tudnál az ő igazsága szerint elszámolni neki. És tudod, mi történt? Valaki elédbe állt, szelíden félretolt, mondván: „Te maradj, majd én megyek!” És ment! És ott is maradt! *Meghalt!!!* Vállalta helyetted a te bűneid büntetését! Tudomásul vetted ezt már könnyekig megrendítő hálával, hogy azért élhetsz te Istennel megbékülve tovább a földön és az örökkévalóságban? Térden állva megköszönted már neki, amit érted tett? Tudod ugye, ki volt az, aki éretted meghalt? Jézus Krisztus. Ezért megváltód ő néked. Ez a megváltás! De nemcsak meghalt, hanem fel is támadott, és most élő valóságban áll eléd és emlékeztet: „Én voltam az, aki azt mondtam, te maradj, majd én megyek. Nincs hozzám semmi mondanivalód?” Ha most térdre borulva előtte, teljes szívvel-lélekkel így tudsz válaszolni neki: „Köszönöm, Uram, amit értem tétted! Teljességgel le vagyok kötelezve irántad! Tiéd vagyok testestől-lelkestől. Hiszek benned és követlek téged!” – akkor máris átmentél a halálból az életre, és akkor üdvösséged teljes bizonyosságával ujjonghat fel benned szép húsvéti énekünk:

Nincs már szívem félelmére nézni sírom fenekére,
Mert látom Jézus példájából, mi lehet a holtak porából.
Szűnjetek meg kétségeim, változzatok félelmeim,
Reménységgé s örömmé, mert nem alszom el örökké!

Miskolc, 1947. március 3.

Tanulószo

Szabó László

Bálványosváralja

Nem hagyod lelkemet a seolban...

Alapige: Zsoltárok 16,10

Bibliaolvasás: Apostolok Cselekedetei 2,22–32

I. Izagogikai háttér

Bár a feltámadásnak nem elegendő bizonyítéka Jézus üres sírja, mégis nagyon fontos, hogy az apostolok idején szemmel látható volt a különbség a Dávid és a Jézus sírja között.

Szentföldön járt barátaink mesélik, könyvek írják, hogy az *Utolsó vacsora terme* néven ismert gótikus csarnok alatt található annak a régi zsinagógának a romjai, amely a hagyomány szerint Dávid Király hamvait őrzi. Látva azt a hatalmas kötélhúzást, amely a két világvallás (a zsidó vallás és az iszlám) között feszül pl. a jeruzsálemi Templom-hegy, a hebroni Makpela-barlang birtoklásáért vagy a különböző keresztyén felekezetek közt zajlik az egyes szenthelyek hitelességének elismertetéséért, csak hálások lehetünk Istennek, hogy Jézus sírja üres és nekünk kevesebb az esélyünk, hogy magunkra vonjuk Jézusnak a farizeusokhoz szóló bírálatát: *Jaj néktek, képmutató farizeusok és írástudók, mert ... ékesgetitek az igazak síremlékeit!* (Mt 23,27–31)

Péter, a homiletika Szentlélek által felkent doktora (Mt 10,19–20) megragadta az alkalmat, hogy a Dávid és a Jézus sírjának közelében bizonyítást tegyen minden tudálékosságtól mentesen *ószövetség-ismeretéről*, hogy megnyerje zsidó hallgatóságának a bizalmát és jóindulatát. E *captatio benevolentiae* után tanúságot tett mesterének a feltámadásáról, aki Dávidnak 900 év utáni leszármazottja test szerint, de ő az igazi és várva várt felkent, a Megváltó.

II. Exegézis

ApCsel 2,27 szó szerint idézi a 16. zsoltár 10. versét. A héber NEFES-nek görög megfelelője pszüché, ami az ember személyiségét jelenti, az embert mint gondolkodó és érzelmekkel rendelkező lényt jellemzi. Kétségtelen, hogy az ApCsel 2,31 a Péter igehirdetésében a Zsolt 16,10-nek a magyarázata, Kérdés, hogy Pétert ösztönözhet-e valami vagy valaki, hogy a zsoltármagyarázatában hellenista módon külön beszéljen testről (szárksz) és lélekről (pszüché)?

Tény, hogy a 16. zsoltár 10. verse nem beszél test és lélek kettősségéről, hanem csak arról, hogy Isten megőrzi kegyesét (KHASSZÍD) a pusztulástól és egész lényét kimentí a Seolból (hadész). A két azonos értelmű részmondat inkább a bizonyosság, a meggyőződés kifejezője. Valószínű, hogy Péter az ApCsel 2,31-ben a magyarázott zsoltáridézet *formájához* alkalmazkodott, amikor Jézus feltámadását két különböző mondattal írta körül: *Lelke (pszüché) nem hagyott a sírban és teste (szárksz) rothadást nem látott.*

Ez a két mondat ugyanakkor elmondja, hogy Jézus testestől-lelkestől támadt fel a sírból. Ez azt jelenti, hogy testestől-lelkestől a sírban pihent a feltámadásig. Kizár ez mindenféle spekulációt azzal kapcsolatban, hogy míg Jézus teste a sírban nyugodott, addig lelke esetleg az alvilágban munkálkodott (úgy, ahogy egyesek az 1Pt 3,19-et az egyháztörténelem során magyarázni próbálták). Tavasz Sándor Dogmatikájában is tisztán kifejti, hogy tarthatatlan az 1Pt 3,19-et úgy értelmezni, mintha ott Jézusnak a

„*limbus patrum*”-ba, vagyis az ószövetségi atyák elképzelt tartózkodási helyére való alászállásáról volna szó. A VIII. századi Apostoli Hitvallás kitétele, hogy „alászállott a poklokra”, sem szerepel a sokkal régebbi 325-ös Niceai, de sem a 381-es Konstantinápolyi Hitvallásokban (lásd Török István: *Dogmatika*). Kálvin szerint is a „szálla alá poklokra” tétel az Úr Jézusnak a *golgotai kereszten történt poklokra szállását* jelenti, amikor Jézus megtapasztalta az Atyától való teljes elhagyatottság érzését. Leghelyesebb tehát ezt a mondatot az Apostoli Szimbólumból úgy értelmezni, mint ami összefoglalja a „szenvede”, „megfeszítettet”, „meghalt” és „eltemtetet” kifejezéseket.

A 16. zsolttár 10 és az ApCsel 2,27.31 versekben előforduló SEOL és hadész szavak egyszerűen a pusztulást, halált, sírt jelentik és semmilyen mitológiai töltetük nincs. Dávid esetében a SEOL üldözést vagy fogságot is jelenthet (pl. 1Sám 21,10–15 Dávid Gát királyánál, Ákisnál, aki valószínűleg azonos a 34. zsolttár által említett Abimelekkel. A 34. zsolttárnak egyébként figyelemreméltók a hasonlóságai a 16. zsolttárral.

A KHASSZÍD kifejezés, amit az ApCsel 2,27 hosziosz-szal fordít, azt jelenti: *kegyes, Istennek tetsző, istenfélő*, de a szövegösszefüggés a választott jelentést is megengedi.

III. Igehirdetési vázlat

1. Bevezetés

A 16. zsolttár 10. versét Péter apostol próféciónak fogta fel. Igemagyarázatának Szentlélek által meglett az eredménye: a magvetés 3000-szeres aratást hozott. Ezért ma is, ha Jézus feltámadásának a tanúi leszünk (ApCsel 2,32), ez a bizonyágtétel gyülekezetet teremt és állandó megújulások között megtartja a gyülekezetet és az egyházat.

2. Célkitűzés és vázlatpontok

Ez a feltámadás-zsolttár ma is érvényes prófécia: *Ha Istennek volt hatalma feltámasztani az Úr Jézust és megszabadítani Dávidot ellenségei kezéből, akkor mostani szentjeit (választottjait) is képes megszabadítani.*

A. Isten képes megszabadítani választottjait bűneik halálos örvényéből, letéríteni arról az útról, melynek vége a korai tragikus halál; pl. alkoholizmus, züllés, egészségtelen életmód, szerzett betegségek, családi tragédiák stb.

5Móz 30,19: „*Az életet és a halált adtam előttökbe, az áldást és az átkot: válassz azért az életet.*” Isten itt is először többes számban szólítja meg a világot, de sajnos kevesen válaszolnak egyes számban és választják az áldást és az életet. Péter aratásünnepi beszéde nyomán is csak a sokaság egy része válaszolt és választott. Azok tehát Isten választottjai (kegyesei), akiket nemcsak Isten választott ki, hanem ők maguk is őt választják.

B. Isten képes embereket feltámasztani az utolsó napon és örök életet ajándékozni az ő választottjainak. Pl. Dán 12,2–3: „*Sokan azok közül, akik a föld porában alszanak, felserkennek: némelyek örök életre, némelyek pedig gyalázatra és örökkévaló utálatosságra. Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége.*” Ugyanezt írja Jn 5,28–29-ben: „*Első az óra, amikor mindazok, akik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát és kijönnek: akik a jót cselekedték, az élet feltámadására, akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására.*”

C. Mivel az Egyház Krisztus földi teste (lásd 1Kor 12), és mivel Jézus megígérte, hogy „*A pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat*” (Mt 16,18), ezért hisszük, hogy Jézus megőrzi Egyházát a pusztulástól még az úgynevezett utolsó időkben is. Ehhez teljesülnie kell egy feltételnek: Az egyház valóban legyen Péter a hitben, Isten valódi Szentje, aki Urának, Fejének szolgál. Ámen.

Húsvét nagyheti prédikációk

Dávid László
Segesvár

Eberek a Krisztus keresztje körül

1. Aki elárulta

Alapige: Lukács 22,1–6

Húsvét nagyheti igehirdetéseinkben végigkísérjük az Úr Jézust a Golgota felé vezető útján. Az evangéliumok bizonyágtétele alapján elének kerülnek azok, akik a kereszt útján Jézus közelében vannak. Legtöbbször ezek a személyek olyanok, mint a sötét árnyék. Nekünk e sötét árnyékból lehet és kell meglátnunk a felragyogó fényt: az érettünk szenvedő és minket megváltó Krisztust. Kétségtelen, hogy Júdás a legsötétebb árnyék. Vajon van-e árulásában vigasztaló igei üzenet?

Az Úr Jézus igen bensőségesen ünnepelte meg tanítványaival két alkalommal is a húsvét ünnepét. Most is ez az ünnep volt közelgőben. A húsvéti bárány vacsorája már kész, hogy együtt, hálaadással emlékezzenek a szabadulásra. És végbe is megy az ünnep, s ehhez kapcsolva sor kerül az úrvacsora szereztetésére. Jézus megmutatja és nekik adja megtöretésre szánt teste és kiontásra szánt vére szent jegyzeit, bűneiknek bocsánatára.

De az evangéliumok hírt adnak egy másik, sötét készülődésről is: húsvétra meg kell történnie Jézus megöletésének. A főpapok és írástudók lelkében a szabadulás ünnepe teljesen visszajára fordul: hogyan szabadulhatnak meg – nem a bűntől, hanem ellenségüktől – Jézustól. Gondolatukban, szívükben az ünnepre készülődés a gyilkosságra való készüléssé válik. A gonosz eléjük viszi – és épp Jézus közeléből viszi eléjük – az eszközt, a végrehajtót, a kivitelezőt: a Sátántól megszállott Júdást. A gonosz a gonosszal megérti egymást és gonosz szövetségre lép, „hogy őt nekik kezökbe adja zenebona nélkül”. A Sátán kacag szembe a megváltandó világgal: „örülének” és „megszerződének”. A főpapok a feljelentőnek örülnek, Júdás a pénznek, a nyereségnek. Milyen rettenetes ez a Krisztust halálra szánó megegyezés, ez az életét kioltó öröm. Milyen roppant nagy erő a Gonosz hatalma! És Jézus épp azért vállalja a keresztalált, hogy ezt a hatalmat áldozatával legyőzze. Az életet kiontani akaró gyűlölettel szembeállítja az életét áldozatra szánó szeretetet, és ez a szeretet, csak ez a szeretet tudja legyőzni a Gonoszt. Ez a megváltásunkról szóló üzenet mai igénkben az evangélium.

De mit gondoljunk Júdásról? Kérdésünk marad: Jézus mellől is lehet-e Júdás sorsára jutni? Közelében élve, csodáit látva, tanítását hallva is lehet-e ellene fordulni? Sőt ezt megelőzően: kerülhet-e valaki Krisztus hívására az ő közelébe, akiből áruló Júdás lesz? Ravasz László azt mondja: e kérdésekre nincs ésszerű magyarázat, de van három figyelmeztetés. A bűn ereje miatt az ember állandó veszélyben van. a legnagyobb mélységig lealjasulhat. Isten a rosszat megengedheti, de ha megengedi, azt a jó forrásává teheti. Jézus Krisztust megváltásunk véghezvitelében a gonoszság nem tudja megállítani. Amit Júdás talán sohasem talált meg Jézus mellett, azt meg tudta őrizni Péter, azt megőrizte Jézus Péter számára: „A Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én imádkoztam érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited.” Ezért lehet és kell a Káté szavaival imádkoznunk: Ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg minket a gonosztól. Azaz, mivel mi magunkban oly gyarlók vagyunk, hogy még csak egy szempillantásig is meg nem állhatunk, a mi esküdt ellenségünk pedig a Sátán, a világ és a mi tulajdon testünk minket szüntelenül ostromolnak: te tarts meg, és Szentlelkednek erejével erősíts

meg minket, hogy szilárdan ellenállhassunk és a lelki tusakodásban meg ne győztes-sünk, míg végre teljes diadalt veszünk. Ámen.

2. Aki elítélte

Alapige: Lukács 23,13–25

Az evangéliumok részletesen elmondják Krisztus szenvedéstörténetéből a Pilátus elé hurcoltatás és elítéltetés történetét. A megdöbbentő események szemünk előtt mennek végbe: a zsidó nagytanács előtti vallatás, a Kajafás által kimondott hamis vád és halálos ítélet, a Pilátus, majd Heródes, majd ismét Pilátus elé hurcoltatás, a végső halálos ítélet kikényszerítése a helytartó ítélőszéke előtt. Tanúi vagyunk annak a dühös indulatnak, mellyel a nép és annak vallási vezetői – a tömeget is a maguk pártjára állítva – kierőszo-kolják a keresztre feszítetést, tanúi vagyunk Pilátus mentegető próbálkozásának, mellyel megmentené az ártatlan Jézust, de végül mégis a saját érdeke és nem az igazság szerint dönt a kereszthalálról. És tanúi vagyunk az érettünk mindezt vállaló Jézus Krisztus sze-retetének. Elhangzik három vád, Pilátus háromszor mondja ki a végzést: „nem találok benne bűnt, elbocsátom őt”, és háromszor hangzik el mindezekre a kegyetlen követelés: „Feszítsd meg őt!” Mindezt tömören mondjuk el úrvacsorai énekünk egyik versében, míg megtöretett testének és kiontatott vérének szent jegyeihez járulunk: „Feszítését kö-vetelve, drága vérét szomjazák, s az ártatlant végig verve, Pilátushoz hurcolák; ki ügyét hogy meghallá, ártatlannak megvallá, adá mégis keresztfára, két bűnös közt kínhalálra.”

Próbáljunk belemélyedni Pilátus helyzetének és lelkiállapotának elemzésébe? Di-csérjük meg igazságáért, hogy az ártatlant menteni, védeni próbálta? Ítéljük el önző, csak a maga érdekét néző gyengeségéért? – Az evangéliumok nem ezt teszik. Egyetlen dologra figyelnek és figyelmeztetnek: Jézus világi bíró elé állított, aki bizonyosságot tett ártatlanságáról. Mert Jézus nem önmaga bűneiért, hanem mások bűneiért állított a bíró elé. Hítvallásunk, a Káté ezt az evangéliumi üzenetet viszi tovább: Krisztusnak azért kellett ítélő bíró elé állania, hogy nekem ne kelljen Isten bírói széke elé állnom! Amikor majd ott állok, Krisztus áll mellettem, és felmentést szerez számomra az Atya előtt, ártatlan szenvedése, ártatlan elítéltetése árán.

A kérdés tehát egyedül ez: hol állok én ebben a nagypénteki drámában? Krisztus szenvedéstörténetének ez az eseménye két kép festésére ihlette Munkácsy Mihályt: Krisztus Pilátus előtt és az Ecco Hómo. Megdöbbentő élmény ott állni a monumentális kép előtt. Egy ideig csak mint néző, csak mint szemlélő állunk ott, aztán rádöbbenünk: mi is benne vagyunk a képben, mi is oda tartozunk, nem csak nézői, de részesei vagyunk a megjelenített eseménynek. Vagy a feszítsd meg!-et kiáltók között, vagy Pilátus olda-lán, vagy a kíváncsian csodálkozó tömeg egyik alakjaként, vagy az egyedül álló Krisztus mellett – de ott vagyunk.

A Krisztus feltámadásának ünnepére készülő gyülekezetnek tudnia lehet és élnie kell: „Ott a helyem Jézus mellett, életét értem adta föl.” Ámen.

3. Aki keresztfát vitte

Alapige: Lukács 23,26

A nagypénteki történetnek talán a legrövidebb híradása ez: Cirénebeli Simon ... arra tevék a keresztfát, hogy vigye Jézus után. Véletlenül és ártatlanul lett kereszthordozó. Vajon más emberré lett-e a kereszt súlya s a keresztvétel szégyene alatt? Ma már két értelme van nyelvünkben a kereszthordozásnak. Az Úr Jézus, a két elítélt gonosztevő,

majd Cirénei Simon vállakon vitték a megácsolt keresztfát, és kínos halállal meg is kellett halniok rajta. De ma már keresztthordozásnak mondunk minden ránk szakadt megpróbáltatást, szenvedést, terhet, amit vállalunk, vagy nem vállalva is hordoznunk kell. Ma mindkét fajta keresztthordozás és keresztvállalás titkába kívánunk belelátni, hogy igazán megértjük, mit tett és mit tesz Krisztus miérettünk.

János, a szemtanú mondja Jézusról: „És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya hegyére, amelyet héberül Golgotának hívnak: ahol megfeszítették őt és övele más kettőt, egyfelől és másfelől és középen pedig Jézust” (Jn 19,17–18). Tehát amíg vihette, vitte a keresztet. És tudta, övéért, tanítványaiért és ellenségeiért, minden megtérő bűnösért vitte minden bűnöknek súlyát. Önként vállalta az Atya előtt: engedelmes volt haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig. Ezt nekünk tudnunk és vallanunk kell, nemcsak nagyhéten és nagypénteken, hanem életünk minden napján. A Krisztus szenvedése és keresztthordozása kell hogy hozzátérésre s mellette pedig megjobbulásra indítson minket. Ezen túl meg kell kérdeznünk önmagunktól: mi mit vállalunk a Krisztus keresztjéből? Tudunk-e, ha kell, szenvedést is vállalni Krisztusért, Krisztus ügyéért? A tanítványok később a vértanúságig vállalták ezt!

A Krisztussal halálra ítélt két gonosztevő a maga keresztjét vitte – megérdemelten. Ők maguk szerezték maguknak, gonosz cselekedeteik méltó büntetéseként. Vitték keresztjüket, és elszenveték a keresztalált. – Vannak terheink, keresztjeink, melyekről tudjuk, hogy mi magunk szereztük magunknak vétkünkkel, bűnünkkel, tévedéseinkkel. És már csak túl későn jövünk rá: nem kellett volna! Ilyenkor már csak egyet tehetünk: észrevesszük a mellettünk és érettünk keresztet hordozó Úr Jézus Krisztust.

És Cirénei Simon? Ő véletlenül és ártatlanul lett keresztthordozó. Épp a mezőről jött haza, amikor ment a menet a Golgota felé, és rá osztották a Jézus keresztjét. És vinnie kellett, mert kényszerítették rá. Felháborodva, dühödt indulattal, lázadozva tette meg az első lépéseket. De ha Krisztus szenvedő arcára nézett, csendesedett indulata, elnémult zúgolódása, átváltozott felháborodása, és már tudott Krisztus mellett szánakozva, együttérzéssel menni. És ha a Golgotáig jutva meg is értette Krisztust, az érette is szenvedőt, akkor már tudta szívesen, boldogan vinni a Krisztus keresztjét, örömmel, hogy épp ő hordozhatja azt.

Meg tudjuk-e ezt tanulni a keresztthordozó Simontól? Hiszen vannak keresztjeink, amelyek véletlenül, mások miatt esnek ránk, jutnak ki nekünk. És vannak keresztjeink, melyeket, ha már nekünk jutottak, vállalunk és megtanulunk türelemmel, sőt örömmel hordani. Mennyi szép és igaz példája van az ilyen keresztthordozásnak bajtársért, embertársért, családtagért, gyermekért, szülőért, a mellettünk menőért. Keresztet hordozva tudjuk csak igazán megérteni és hálaadó étellel megköszönni, hogy az Úr Jézus érettünk hordozta és vállalta a keresztet. Mellette lépdelünk, övele járunk, és tapasztaljuk nemcsak azt, hogy így könnyebb a keresztthordozás, hanem azt is, hogy ő számunkra bűnbocsánat, új élet és üdvösség. Ámen.

4. Akik megsiratták

Alapige: Lukács 23,27–31

Ha egyvégtében végigolvassuk Jézus szenvedéstörténetét a Júdás csókjától keresztben történt haláláig, megdöbben, hogy mennyire egyedül maradt, legnehezebb óráiban mindenütt csak ellenség vette körül. Vannak embertársaink, akik vallatószóbakban, kegyetlen bírák előtt, börtönökben, gyilkolni kész tömeg közepette átélték a lelkileg legnehezebben elviselhetőt: „mindenki ellenem”, nincs együttérző, nincs szánakozó, csak a

gyűlölet indulata mindenütt. Ezt a rettentő lelkiállapotot enyhítik, teszük elviselhetővé a Jézust gyászoló és sirató asszonyok a fájdalom útján. Becsüljük meg érte őket.

A felolvasott igéből ezt kell először észrevennünk, értékelnünk. Amikor nagyhéten a gyülekezet Jézussal a fájdalom útját járja és a kereszttel halad, ezt a részvétet, együttérzést a szívében kell hordoznia. Szabad és kell böjtöléssel, sírással, imádkozással kísérenünk szeretett Mesterünket. Szívünkben, gondolatunkban, cselekedeteinkben vele együttérező szeretettel – hisz érettünk jár a kereszttel útján.

De ez nem elég. „Jeruzsálem leányai, ne sírjatok énrájtam, hanem ti magatokon sírjatok.” A részvétben, együttérzésben túl el lehet és el kell jutnunk a bünbánatig, a bűn miatti megrendülésig. „Sirasd meg, sirasd meg bűneidet, ó, ember, a Krisztus sírjához úgy járulj ma könnyekkel.” Rá kell ébrednünk: miérettünk és a mi magzatainkért járja Jézus a fájdalom útját. A mi terhünket, a mi kereszttünket viszi, a mi ítéletünk van szenvedésében, kereszttjében, kínos halálában. Úgy kísérik őt ezen az úton, hogy újra meg újra elmondjuk és hittel valljuk: miattunk, érettünk, helyettünk. Ez a mi igaz bünbánatunk!

Az őt sirató asszonyokhoz szólva Jézus nem csak a most szükséges bünbánatról és sírásról szól, hanem távolabb néz és ítéletes próféciaát mond az Isten Fiát fel nem ismerő, el nem ismerő, el nem fogadó, halálra juttató Jeruzsálem felett. Előrevetíti az ítélet erejét, a kárhozát súlyát. Jeruzsálem asszonyai és magzataik életében be is következett ez: a virágzó és élő fa után a száraz fa is kivágatott, az ártatlan Jézust halálra juttató Jeruzsálem lakóival együtt kegyetlen rombolásban elpusztult. A megérdemelt ítélet végrehajtott.

Az ítélet nem marad el. Az Isten Fiát fel nem ismerő, őt hitelenséggel visszautasító, megmentő szeretetét el nem fogadó ember és világ ítélet alatt áll. Számunkra ne ijesztő figyelmeztetés, hanem hívogató szeretet legyen ez. A bűnökkel terhelt és ítéletre váró ember a szenvedés útját járó, megváltó Krisztus oltalma alá menekülhet. Benne a megbocsátás, a kegyelem vár reánk és magzatainkra. Most, mint a jeruzsálemi asszonyok, együtt megyünk vele a Golgota felé, egykor, majd az ítéletben ő áll mellettünk, hogy megváltottjait a mennyei örömbe és dicsőségbe bevigye. Ámen.

5. Akik vele függtek a kereszten

Alapige: Lukács 23,39–43

A Golgotán három elítélt, három kereszttel. Középen a mi Urunk, jobb és bal keze felől két gonosztevő: Ímé, betelt, amit a próféták mondtak: a gonoszok közé számláltaték. Három kereszttel, három egyformán halálos ítélet, három halálutójában vergődő ember. De milyen óriási különbség az egyformaság mögött.

Az első a káromkodó. Gyötrelmét nem bírja már. Kínjait nem viselheti. Ha mellette és vele a Szabadító szenved éppúgy, mint ő maga, ha van hatalma hozzá, miért nem szabadítja meg magát, miért nem száll le a keresztről? És ha már megteheti ezt, miért nem szabadítja meg sorstársait is? A Krisztust csúfolók szavát ismétli, de ő maga akar nyerni belőle, s most csak ez az egyetlen nyereség érdekli: a megszabadulás. – Nem képes megítélni helyzetét, és nem ismeri fel Krisztust. Pedig ott van a közelében, szinte karnyújtásnyira tőle, és ugyanilyen közel van a bünbánat és bocsánat is Krisztusban, ha felismerné, hogy erre volna szüksége. Neki élet kellene, továbbra is ugyanaz az élet. Szabadításért kiált, de nem jut el sehová, csak a megérdemelt, kínos halál. Milyen elrettentő példája ő a bűnösségét el nem ismerő, csak magára gondoló emberi gyarlóságának.

A második a szabadítást és a Szabadítót megtaláló. Káromkodó társa ébreszti rá saját állapotára, helyzetére, de a szabadító Krisztus felismerésére is. Ott a kereszten, Krisztus

mellett és vele ugyanazon gyötrelmeket szenvedve ráébred elrontott és már jóvátehetetlen életére, de ráébred a kárhozattól, örök ítélettől való szabadulás egyetlen lehetőségére is. Nem földi életét akarja megnyújtani, hanem örök életét megnyerni, és felismeri, hogy kitől kaphatja ezt. Megvédi Jézust társa káromló gyalázatától. Vallomást tesz: a mi cselekedetünknek méltó büntetését vesszük. És vallást tesz Krisztus ártatlanságáról: semmi méltatlan dolgot nem cselekedett. Majd átszegzett kezével megragadja Krisztus átszegzett kezét: hisz az Úr Jézus Krisztusban és tőle kéri azt az egyetlen jót, ami a halál után az egyetlen rossz helyett csak Krisztustól jöhet: Uram, emlékezzél meg rólam, mikor eljössz a te országodban. Uram, társak vagyunk, de nem egyformák, én vagyok a halált érdemlő bűnös, te vagy az örökké élő, halálloddal Megváltóvá lett Király, légy nekem is Megváltóm, Királyom. Szabadíts meg a kárhozattól, országodba, üdvösségedbe, szeretetedbe fogadj be engem. – És Jézus feléje nyújtja érette is átszegzett kezét, és országába, szeretetébe fogadja őt.

Mert ő, a harmadik kereszten, épp ezért, minden veszendőért és minden feléje fordulóért és tőle üdvösséget váróért vállalta a Golgotát. Ámen.

6. Aki eltemette

Alapige: Lukács 23,50–57

„Elvégeztetett” – szól az evangéliumi híradás, és ez a két dolgot jelent. Az Úr Jézus meghalt. Kilehelte lelkét, szenvedése befejeződött, megcsúfoltatása, haláltusája elvégeztetett. Letette lelkét az Atya kezébe, összetört teste a kereszten függött. Akik halálra szánták, keresztre juttatták, akik még kínjaiban is csak csúfolódtak rajta, megnyugodva hazamehettek. Legyőzték őt. Elvégeztetett! Többé nem zavarja hatalmukat, nem ostromozza képmutatásukat, nem vádolja hitelenségüket.

Számunkra ez a befejezés mást jelent. Amit az Atya irántunk való szeretetében eltervezett büntől való szabadításunkra, az elvégeztetett, beteljesedett. Amit az Úr Jézus vállalt a bűnre jutott emberért, amit magára vett övéiért, azt a kereszt vállalásával megtette: elvégeztetett. megváltásunk most már bizonyos. Krisztus érettünk megtörött teste, érettünk kiontatott vére meghozta a megbocsátást, kegyelmet, szabadulást.

Most már csak a temetés van hátra. És Isten gondoskodik arról, hogy az ő egyszülött Fia, áldozattá lett Gyermeke ahhoz illően, sőt a bekövetkező dicsőséges feltámadáshoz illően menjen végbe.

Istennek vannak eszközei és akaratának végrehajtásához vannak emberei. Itt ez Arimátiai József, aki gondoskodik az Úr eltemetéséről. Milyen tisztos jelzőkkel illetik őt az evangéliumok. Tanácsbeli, jó és igaz férfiú, de nem részes a Krisztust ítélők tanácsában és cselekedetében. Lelkében Istenre figyel és neki engedelmeskedik. Várja az Isten országát, úgy, ahogy azt Jézus értette, tanította. Mindegy, hogy eddig hol volt, milyen utat járt. Előlép, amikor Istennek kell engedelmeskedni a temetés ügyében. Előlép, amikor tehet valamit, amikor ő tehet valamit Isten akarata szerint.

A Krisztushoz tartozók életében milyen fontos ez az Istenre figyelés, ez az engedelmeskedés. Felismeri: most cselekedni kell, most ezt nyíltan vállalni kell. – Pilátus előtt, a tanácsstagok előtt, az egész nép előtt, a történelem ítélőszéke előtt. És pontosan, gondal és féltő szeretettel, félelem és mellékgondolatok nélkül megteszi azt, amit Isten épp őreá bízott. Elkéri Pilátustól a Jézus testét, begöngyöli gyoicsba, és a már magának elkészített saját sírboltjába eltemetteti őt, Isten akarata szerint. A Krisztus iránti tisztelete, szeretete, reménysege cselekszi ezt.

A Krisztus eltemettetésének, sírba szállásának ezen felül még van három üzenete a református keresztyén számára, de csak akkor, ha a sírtól hűsvétig, feltámadásáig is el-

látunk. Jézus Krisztus a legmélyebbre szállott, a sírba, ahová minden embernek, nekünk is mennünk kell. Bizony nehéz erre gondolnunk, ezt tudomásul vennünk, de ha tudjuk, hogy Urunk ezt a mélységet is megjárta, gondolhatunk úgy erre az alászállásra, hogy ebben is Urunkat követjük. – Hitünk bevilágít a Krisztus sírjába, s hitünk szeme megláthatja, hogy ott vannak eltemetve a mi bűneink. Óemberünk Krisztussal együtt már eltemetve van. Ővele együtt megöletett, meghalt és eltemettetett. Ereje s hatalma nincs már felettünk, de van feltámadása új emberünknek. – Az Arimátiai József által kölcsönzött és gondosan előkészített sír egyben a feltámadásának a helye is lett Isten hatalmából, húsvétkor. Az ő feltámadásával együtt támad fel új emberünk. Amikor eljő a vég, kegyelme erejéből a mi sírjaink is dicsőséges feltámadásunk, új, mennyei életre átalmenetelünk helyévé válik. Ámen.

Krisztus sebei

Az ördögnek már régóta nem tetszett, hogy Szent Márton a keresztsége után egyre buzgóbb lett Krisztus követésében, sőt másokat megtértített, és mindenfelé hirdette az evangéliumot. Elhátározta, „leállítja” Márton buzgólkodását. Ezért aztán pompás királyi öltözékben megjelent neki, és így szólt hozzá:

– Márton, szeretném megköszönni neked, hogy ilyen hűséges vagy! Rövidesen meg fogod tapasztalni, hogy én is hűséggel vagyok irántad. Meg fogod látni, milyen hálás tudok lenni. Csak maradj mindig mellettem. Számíthatsz rám, ha rám bízod magad.

Márton meglepetten fordult a királyi pompában csillogó úr felé, mivel szívében akaratlanul is kellemetlen érzések kavarogtak:

– De hát, uram, még azt sem tudom, kivel beszélek. Mondd meg, ki vagy te voltaképpen!

– Én vagyok az Úr, Jézus Krisztus, akinek a nevére megkeresztelkedtél – felelte az ördög szemrebbenés nélkül.

– De ha te vagy Jézus Krisztus, hol vannak a te szent sebeid? – kérdezte Márton.

– Ne légy hitetlen, Márton! – válaszolta az ördög. – Én a mennyei dicsőségből jöttem hozzád, s jól tudod, hogy ott már nincsenek sebek.

– De, Uram, mutasd meg sebeidet, mint ahogy azokat Tamás apostolnak is megmutattad. Nem tudok hinni benned, ha nem látom a sebek helyét. Nem tudok hinni olyan Krisztusban, akinek nincsenek sebei. S nem tudok bízni olyan Krisztusban, aki nem hordozta a keresztet – mondta Márton, s azután a kereszt jelét rajzolta a levegőbe.

Az ördög erre hirtelen elsápadt, és eltűnt a szeme elől.

(Régi legenda nyomán)

Nagypénteki prédikációk

Darányi Lajos

Nagypéntek homiletikuma

Egy igehirdető hitét, hitének a mélységét az méri meg igazán, hogy mit lát abban, ami az első nagypénteken történt.

Az embernek nagy a kísértése, hogy nagypénteken Jézusban *példát*, az eseményekben pedig szimbólumot lásson.

Jézus példa is. Maga is mondotta, hogy példát mutatott, hogy mi is úgy cselekedjünk, ahogyan ő. Azonban kimondhatatlanul, megsiratni valóan, sőt bűnösen kevés az, amikor erről: elvégeztetett, csak annyit mond a prédikáció, hogy úgy kell élni, hogy életünk végén mi is nyugodtan elmondhassuk, mint Jézus, hogy elvégeztetett. Ahhoz pedig, hogy ezt elmondhassuk, úgy kell élnünk, hogy... és akkor két vagy három részben jött a kevert, a hamisított ige, az emberi okoskodás.

Nem is igazság, a becsület és társai földi sorsáról van itt szó.

Nagypénteken Krisztus nem példa, hanem Megváltó. Amit ő tett, az páratlan, egyszerű, az a váltság titka és értelme. Az Úrnak halálát kell hirdetni.

Azt mondja egy „mosolygó igazság”, hogy nagypénteken beküldte a hortobágyi gulyás a nagyobbik bojtárját a debreceni nagytemplomba, hogy hallgassa meg, hogy miről prédikál a püspök. A bojtár, aki nem járt iskolába, falféren tér vissza és elcsukló hangon mondja, hogy azt prédikálta a püspök, hogy nagy újság van, megölték az Isten fiát. Elgondolkozik az öreg gulyás, aztán fejcsóválva ezt mondja: nem lehet az igaz. nagyobb híre vóna akkor annak.

Ellenünk irányul a vád és rajtunk az ítélet, hogy nincs híre annak, hogy megölték az Isten Fiát. Beszélünk sok mindenről, de arról, ami a világ legnagyobb eseménye, ami az ember felett egyfelől a legnagyobb ítélet, de kegyelemből másfelől a felmentés, hogy megöltük Krisztust, nem sokat beszélünk. Az Úrnak halálát hirdessétek, hogy híre legyen, hogy mindenki meghallja, hogy mindenkit megrázzon, hogy mindenki megtérjen. Krisztus szenvedését és halálát hirdessük, amíg el nem jön Krisztus. Ezt aztán ne csak nagypénteken hirdessük.

Mindent egy prédikációban elmondani nem lehet. De bárhonnán veszünk is a golgotai keresztből egy szilánkot, a vér rajta van.

A hirdetendők így csoportosíthatók: 1. Mi történt? 2. Hogyan történt? 3. Az első nagypéntek akkori eredménye. 4. Az első nagypéntek örök eredménye.

1. Mi történt? Például: Lukács 22,42. A vér és a lélek harca. Jézus az Isten akaratát tartotta kötelezőnek. Volt neki is akarata. Az Isten akarata itt más volt. Az ember akarata az imádságban alkalmazkodik Isten akaratához. Aztán: Máté 27,46. Vagy: Lukács 23,27–31. Magatokon sírjatok. Jézus halála mutatta meg, hogy mi a bűn igazi következménye. A bűn álcázza magát. Jézus magára vette a világ bűnét, és kínos halállal kellett lakolnia. Minden bűnösre ez vár. Egyetlen mentség: sírni, bűnbánó könnyeket sírni és Jézushoz menekülni oltalmért.

2. Hogyan történt? Itt az epizódalakat lehet bemutatni. Júdás árulása, Péter tagadása. Pilátus. Kajafás. Cirénei Simon. A két gonosztevő. Pilátus felesége. Barabás. Arimátiai József.

3. Az első nagypéntek akkori eseménye. Az egyik gonosztevő megtérése. A pogány százados bizonyágtétele. Pilátus és Heródes kibékülése. Péter bűnbánata.

4. Az első nagypéntek örök eredménye. Róm 8,31–39; Galata 3,13, 4,4–5.

Az élet letévése és felvétele

Alapige: János 10,17–18
Bibliaviasás: János 19,1–16a

Ez a mai történet, a nagypénteki történet emberi oldalról nézve rettenetesen lehangoló. Mi történt e mai napon? Egy embert, akihez bűn nem fért; akiben álnokság nem találtatott, aki soha senkinek nem vétett, ellenben mindenkinek csak jót tett és akart: ezt az embert elfogták, megkötözték; sötét éjszakán, hűvös reggelen törvényszéktől törvényszékhez hurcolták, közben ostromozták, verték, arcul csapták, összeköpdösték, tövissel szurkálták, aztán nehéz keresztfát adtak a vállára, ami alatt háromszor összeroskadt. S mikor kimerülten, agyoncsigázva kivitték a vesztőhelyre, felszegezték a fára, aztán várták, míg lassan elfolyik a vére, kínos vonaglásban utolsót lélegzik. S kik szerepelnek e véres esemény körül? Júdás, aki harminc ezüstpénzért, hitvány tallérokért elárulja, gyilkosai kezére játssza mesterét. Tanítványok, akik gyáván elszélednek, mikor tanítójukat a pribékek körülfojgák. Péter, aki egy szolgáló szavára háromszor is letagadja, hogy valaha a Názáretihez tartozott. Tömeg, amely között széjjel járt, tanítva és gyógyítva, s amely most elvakulva, felbujtogatva, feszítsdmeget kiált reá. Írástudók, papok, farizeusok, akik irigységből, rút féltékenységből a hatalmuk, a kényelmük, a kiváltságaik kedvéért őt hamis vádakkal halálra ítélik. Csupán egypár asszony marad mellette olyan hűséggel s olyan bánattal, amilyenre csak az asszonyok képesek. De mit ér most ez az asszonyi hűség, asszonyi bánat? Legfeljebb arra jó, hogy megsirassa a rajongásig szeretett Idvezítőt; de ahhoz már gyöngye, hogy megakadályozza, elhárítsa ezt a rettenetes, gyászos eseményt. Ezt csak egy ember tehette volna: Pilátus, a római helytartó. Meg is próbálta, mert meg volt hozzá a jóakarata; de ő is úgy gondolkozott, mint a legtöbb ember: mit tegyem én ki magam egy rajongó vándorprofétáért? S ő gyáván vagy közönyösen meghajolt az elvadult tömeg és gyilkos vezetők akarata előtt.

Ó, csuda-e, hogy az ég elsötétült, a látóhatár beborult, a templom kárpitja kettéhasadt, a föld megindult, sziklák repedeztek, láttán az ártatlan szenvedésének, láttán Jeruzsálem boldogtalan népének, amely nem ismerte meg most sem, amik néki a békeességére valók. Csuda-e, hogy a nagypéntek a mi egyházi évünk legmegrázóbb, legmélyebb hatású ünnepe? Hiszen mennyi ártatlan ember könnye, vére folyt már azóta is e földön, akik szenvedtek és meghaltak csak azért, mert jót akartak, az Isten országát akarták itt megépíteni. Hányszor, hányféle formában hangzott már fel e földön tömegek ajkáról a megtevélyedett, örült öngyilkos kiáltása: Bocsásd el Barabást, Krisztust pedig feszítsd meg!

Emberi oldalról mondom, rettenetesen lehangoló ez a mai történet; de van ennek egy másik, isteni oldala is, amelyről nézve, vizsgálva, egészen más hatást gyakorol reánk.

Tudjátok, hogy Jézus egyfelől valóságos Isten, másfelől valóságos ember volt. Az ember Jézus végigszenvette a nagypénteki gyötrelmet. Fázott, irtózott tőle: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e keserű pohár!” Verejtékezett alatta: „Szomorú az én lelkem mindhalálig.” El is csüggedt benne: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytlát el engemet?” De az Isten Jézus végigharcolta, a nagypénteket, mint egy hadvezér, egy hős az ütközetet; elvégezte azt, mint egy munkát: „Az én Atyám mind ez idáig munkálkodik, én is munkálkodom!” – mondja magáról. Készül erre a harcra, munkára, amint többször megjelenti tanítványainak. Kitar benne, nem látjuk sehol meginogni egy pillanatra sem. S mikor ezzel is kész, nyugodtan mondja a keresztfán: „Elvégeztetett.” Nagy baj, hogy a sok beszéd az ember Jézus szenvedéseiről, sebeiről elterelte a figyelmet az Isten Jézus váltságmunkájáról, melyet ő a keresztfán elvégzett. Az ember Jézust elárulhatta Júdás, elhagyhatták a tanítványai, megostorozhatták a pribékek, elítélhették az egyházi és a

polgári hatalom képviselői, de az Isten Jézus előtt ezek az emberek csak bábok; hitvány, vak eszközei egy felsőbb, hatalmasabb isteni akaratnak, az isteni szeretetnek, amely vér által akarta megváltani a világot. Az Isten Jézus az, aki odaszól a hencegő Pilátusnak: „Semmi hatalmad sem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked.” Az Isten Jézus szól a felolvasott alapigékben is: „...leteszem az én életemet, hogy újra felvegyem azt. Senki sem veszi azt el tőlem, hanem én teszem le azt magamtól. Van hatalmam lenni azt, és van hatalmam ismét felvenni azt. Ezt a parancsolatot vettem az Atyától.”

Íme a mai történet isteni oldala, isteni rejtélye, isteni megoldása. Jézus leteszi e földön, a testben az ő életét, hogy újra felvegye azt átszellemült, megdicsőült formában, a szellem, a lélek tisztább világában. Letette és újra felvette az ő életét, hogy a munka helyett, amit itt e földön csak kis körben, néhány faluban és városban, egy parányi ország szűk határai között végezhetett, új, szélesebb körökre kiterjedő, egyetemesebb munkát kezdhessen szellemének, lelkének mindenfelé szabadon áradó hatalmával. Letette az ő életét könnyben, hogy felvehesse mosolyban, örömben. Letette megalázva, sebekkel borítva, dárdától átütve a gyalázat fáján, hogy felvehesse felmagasztalva, megdicsőülve, hervadhatatlan mennyei szépségbe öltözve, az Atyának trónusán ülve. Letette az ő életét az emberi gyűlölet világában, hogy felvehesse a szeretet Isten-országában. Letette és újra felvette az ő életét, hogy megmutassa mindnyájunknak az utat a halálon át az örök élet, a megaláztatáson át az örök dicsőség, a harcon, munkán meg önfeláldozáson át a siker, a diadal felé.

Minél hívebben szolgáljuk Istent, a lelkünk szent eszményeit, minél igazabban követjük a Jézust, minél több jót, nagyot és szépet akarunk, annál többet átélünk mi is a nagypénteki történetből. Annál több árulónk, elhagyónk, megítélőnk, keresztünk lesz e világban. Vigyázzunk, hogy a keresztthordozásunkban ne csak az ártatlan szenvedés, ne csak az elleneink hitványsága, hanem az az akarat is tükrözzék vissza, hogy mi bár élhetnénk a magunk kedvére, kényelmére e földön, mégis letesszük, feláldozzuk az Isten-szolgalat, embermegváltás oltárán az életünket, hogy újra felvehessük azt Istennél örök boldogságban, dicsőségben. Ez az igazság szól reánk, árva magyarokra is. Tőlünk senki el nem vette a mi életünket, országunkat, hatalmunkat. Ha mi ki nem lökjük kezünkől a fegyvert, védtelenül nem hagyjuk a határokat; ellenség az ország területére a lábát máig se tette volna be. Ó, bár mostani megalázottságunk, golgotajárásunk odakapcsolna a legnagyobb szenvedőhöz, a leghősiesebb keresztthordozóhoz. Bár minden szenvedő, éhező, rongyoskodó, földönfutó, hajléktalan, rabszolga magyar közösséget, a szenvedés mindennél nagyobb, erősebb közösségét találná meg övele, s tőle nyerhetnénk erőt az életünk, a hatalmunk, az országunk újrafelvételehez, visszaszerzéséhez.

A nagypéntek isteni igazságát: az élet letételét és újrafelvétele hirdeti nekünk a természet is. Miért hullatták el a fák is múlt ősszel régi lombjaikat, a virágok a hervadt szirmaikat? Azért, hogy tavasszal új lombokat, új szirmokat ölthessenek magukra. A természet engedelmeskedik Istennek, azért azt mint édesanya a dédelgetett gyermekét, minden évben új ruhába öltözteti.

Jézus is engedelmesen letette, a keresztfán feláldozta fiatal életét, ezért az Atya szerette őt s hatalmat adott neki, hogy újra felvehesse azt. A nagypénteki irtózat fényesebb tette a húsvéti diadalt; a földi szenvedésének sötét háttéréből csak ragyogóbban tör elő mennyei dicsősége.

Ugyanez az ígéret szól nekünk is: „Aki elveszti az ő életét énérétem, örök életre találja meg azt” – mondja Jézus. Legyünk engedelmesek az önfeláldozásban, múló javaink felemésztségében, az életünk levetésében, mint anyánk, a természet; Mesterünk, a Jézus; s mi is látunk mindenért kárpótoló virágos tavaszt, nyerünk mennyei dicsőséget, örök boldogságot. Ámen.

Nagypénteki pogányok

Alapige: János 19,6,24; Máté 27,54

A nagypénteki történetnek sok szereplője van. Közülük a felolvasott igék alapján te-kintsünk ma a pogány rómaiakra. Hatósági emberek: helytartók, százados és a katonák. Szerepük bár negatív töltetű, Isten mégis pozitívumot hozott ki belőle.

Pilátus jogerőre emeli a főpapok és írástudók, a felbujtatott csőcselék szándékát. Igaz, megelőzően kimondott valamit, ami a nagypéntek tartalmasságában fő helyet foglal el. *Jézus ártatlan*. Ennek a kijelentésnek pozitív értékét növeli, hogy éppen Pilátus mondja. Rokonszenvezett volna a zsidókkal, mikor jogi érzelme, lelkiismerete ellenére cselekszik? Ó, dehogya! Ő nem szerette a zsidókat. Néhány lázadásukat kegyetlenül vérbe fojtotta. De intelmet kapott a római császártól – ne legyen többé lázadás, elejét kell venni minden megmozdulásnak.

Pilátus egyszerűen úgy gondolkozott: Mit nekem egy vándortanító élete, még ha ártatlan is – persze a sok többi után, akikért véres volt a keze. Inkább választotta a kényelmet, mint Jézust. Ezt a pilátusi „inkább”-ot mi is ismerjük, s így magunk is szerepet kapunk a nagypénteki történetben. Gondoljunk csak a letűnt korszakra: inkább nem megyek a templomba, semhogy elveszítsem állásomat; inkább nem keresztelek, nem konfirmáltatom a gyermekemet, semhogy elvágjam az érvényesülése útját.

Inkább omoljon össze a templom, semhogy nyilvánvaló legyen, hogy áldozatot hoztam érte. Inkább beülök a csúfolódók székébe, semhogy megtudják, hogy valaha is imádkoztam.

Pilátusok, gyáva megalkuvók vagyunk mi is egyben-másban. Ma talán úgy: inkább a pénz, haszon, a gazdasági előmenetel, semmint a vasárnap megszentelése és annak áldása. A Jézus vagy én kérdésnél magunk mellett döntünk, de pilátusi bennünk az is, hogy közben Jézus ártatlan, s mi ennek tudatában döntünk – helytelenül.

A másik pogány szereplő a százados. Végrehajtja a kegyetlen ítéletet, de végül ő is kimondja: bizony Isten Fia vala. Ez a másik mondat, ami nagypénteket nagypéntekké teszi. Nem ismerjük ennek a római századosnak a nevét. Douglas *És köntösömre sorsot vetettek* című könyvében nevet ad ennek az embernek: Marcellus. Nevet ad, hogy majd Marcellus ajakával elmondja, hogy Jézus halála felől nem lehetett semmi kétség. Ő erről meggyőződött. Az a tény, hogy egy rangos ember tanúvallomást tesz Jézus haláláról, szintén pozitív szereplővé avatja őt. Mondom: valóban nem tudjuk a százados nevét, annyit mindenképpen tudunk róla, hogy a világ keresztre ítélte Jézust és ő végrehajtotta azt. Ha számon kérnék ezt tőle, bizonyára azt válaszolná: nem az én bűnöm, nem én feszítettem meg. A név nélkülség a Bibliában azt is jelenti, hogy be lehet helyezni oda a magunk nevét. Ha nem is véres kézzel cselekvők, de eszközök lehetünk Jézus szenvedésénél, halálánál.

Jézus testébe verünk szegeket – káromkodásokkal. Ó, mekkora bűne ez népünknek.

Jézusnak okozunk fájdalmat, amikor bölcsességnek véljük a hitetlenséget, s mondjuk a Sátán szavával: *ha...* Ha Isten Fia vagy – változtad a követ kenyérré. Ha Isten Fia vagy – szállj le a keresztről.

Jézus poharában töményítjük a keserűséget a naponként felhalmozódó bűneinkkel. Jézus szívét találja el az embertelenségnek minden dárdája. Fonjuk-fonjuk a töviskoronát: szívtelességből, kárörömből, gúnyolódásból, s nem vesszük észre, hogy az életünk-re egyre jobban ráborul a nagypénteki sötétség – s jaj, ha későn ismerjük fel, ha már beállott a nagy éjszaka: hogy kezedbe, lábada a szept én vertem. Tanuld meg ettől a

pogány embertől mondani, amíg még el nem némul ajkadon a szó: bizony, Isten Fia ellenére cselekedtem.

A pogányok csoportjához tartoznak azok a katonák is, akik megosztottak Jézus ruháján és az ő köntösére sorsot vetettek. Jézus ruhája az emberek kezébe került át. Ez a ruha valamikor csodákat művelt. A 12 évig szenvedő asszony a tanú, hogy érintette ezt a ruhát és meggyógyult (Márk 5,28). Mi lett a ruha sorsa? Jézusnak többé már nem volt szüksége rá. Temetésekor fehér gyolcsba göngyölték a testét. Amikor feltámadott, megdicsőült testben támadott fel, melynek nem volt többé szüksége földi ruhára. A „Tanítványi hármás” már a megdicsőülés hegyén is a mennyei ruhában látta őt. „És ruhája fényes lón, igen fehér, mint a hó, mihez hasonlót a ruhafestő e földön nem fehérített.”

Ebben a fényes ruhában állott meg később Péter előtt (ApCsel 10,30). Jézusnak nem volt szüksége tovább a régi ruhájára, itt hagyta nekünk.

Ezektől a pogány katonáktól tanuljuk meg azt, hogy ne szaggassuk széjjel. Pozitív szereplőkké lesznek a katonák, mikor köntösét meghagyták épségben.

Megszívlelendő ez a nagypénteki tanítás azoknak, akik tépik és szaggatják Jézus drága köntösét, az Anyaszentegyházat.

Erről a ruháról születhettek legendák, akár a Keresztről. Egy bizonyos: hogy legutoljára János apostol látta mint vérrel hintett ruhát, mely Isten Igéjének nevezetik (Jel 19,13). Ezt hagyta nekünk nagypénteki örökség, szent hagyaték gyanánt Jézus.

A ruha szó és annak szükségessége legelőször a bűneset után jön elő. Azt is Isten készítette: „Csinála az Úr Isten Ádámnak és az ő feleségének bőrruhákat.” A ruha a bűn miatt kell. Ezért nem volt Jézusnak szüksége reá, miután meghalt. Az Isten Igéjének nevezett, vérrel hintett ruha olyan fényes, hogy beragyogja egész életünk útját, hogy besüt a legmélyebbre ásott sírgödörbe is, és olyan meleg, hogy a dermedt lelkek megújulnak, és úgy bele van ványolva Jézus értünk elviselt szenvedése, hogy eltakarja bűneinket. Ne gyászruhába, de ebbe öltözzünk nagypénteken. Mint elválasztottak, mint szeretettek. Vegyük magunkra úgy, mint könnyörületes szívet, mint jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, s mindezek fölébe a szeretetet, mint amely a tökéletességnek kötele.

Ebben a ruhában vár minket Jézus az ő menyegzőjére. Ámen.

Húsvéti prédikációk

Darányi Lajos

Húsvét homiletikuma

A húsvét azt jelenti, hogy a böjti idők után akkor vettek magukhoz húst. A húsvéti szó így nem a legszebb, és különösen református füllel hallva, kifejezés nélküli. De a húsvét név elmélyíthető. Jelentse ez azt, hogy a lélek a feltámadáskor, amikor az egész világtörténelem húsvéttá változik, ismét testet, húst vesz magára.

Húsvétkor is sok kísértés veszi körül a lelkipásztort.

Közel a kísértés, hogy beszéljen a tavaszról, a kiszökdült mezőről, a madárdallal hangos erdőről. Mintha a feltámadás annyi lenne, mint az újra lombbal koronázott fa tavaszi csodája.

Közel a kísértés, hogy beszéljünk a jó diadaláról, az eltemetett igazság sírból kikelő és egeket kérő hatalmáról. Itt aztán könnyen megtörténik, hogy az ember a maga sérelmeire gondol és céloz, és ellenségeinek a fejéhez veri az Ige csomagolásában az ő eljövendő húsvétját.

Húsvétkor arról szóljon az Ige, hogy Krisztus feltámadott és mi is feltámadunk. A húsvét homiletikumát legtömörebb összefoglalásában az úrvacsoraosztáskor felteendő harmadik kérdésben látjuk. „Hiszitek-e, hogy Isten, aki feltámasztotta az Úr Jézus Krisztust, általa minket is feltámaszt a halálból és halandó testünket halhatatlanságba öltöztetvén, átalvisz az ő örök dicsőségébe?” Ezekről szóljon úgy az igehirdetés, hogy az ámen elhangzásakor az egész gyülekezet mondja a lelkipásztorral együtt: „Én ezt hiszem és vallom!”

A húsvéti igazságot jelentő igéket így csoportosíthatjuk: 1. Akik látták magát a feltámadást. Ezek az örök, akik a titoknak lehettek volna a hirdetői, de őket megfizették, hogy némák maradjanak. 2. Akik látták az üres sírt. 3. Akiknek megjelent a feltámadt Krisztus. 4. Akik megtapasztalták azt, hogy Krisztus él. Végül megemlíjük Krisztus feltámadásának a zsenge voltát, ami a mi feltámadásunk hirdetésének szükséges voltát hozza magával. Néhol arról is leहुल a lepel, hogy hogyan fog történni a feltámadás.

A keresztyénségünk áll vagy esik azon a hiten, hogy hisszük-e Krisztus feltámadását vagy nem. Volt idő, amikor csak műveltségi és világnézeti kérdésnek tekintették, főleg református berkekben, hogy hiszi-e valaki Krisztus feltámadását. Ma azonban határozottan valljuk; hogy ez hitkérdés. Mégpedig elsőrendű hitkérdés. Isten meggyőzheti és meggyőzi a kételkedőket, a hinni akarókat. Különösen Tamás itt a vigasztaló példa. Többet viaskodjunk és többet imádkozzunk ezért a hitért.

De ez a hit akkor teljes, ha hisszük azt, hogy minket is feltámaszt Isten. Ha azt még valahogyan hiszi is az ember, hogy feltámadt Krisztus, azt aztán már igazán nem hiszi a korinthusiakkal együtt, hogy feltámadnak a halottak. Egy magyar költő, amikor felteszi magának a kérdést, hogy hiszi-e a feltámadást, így felel rá: hagyjátok azt a bús, édes mesét. Pedig ha nem hisszük a halottak feltámadását, akkor nem hihetjük Krisztus feltámadását sem. Krisztus nem magáért támadt fel, mint ahogyan nem magáért született és nem magáért halt meg, Neki nem volt bűne. A mi bűneinket vette magára. Azért támadt fel, hogy a legyőzött halálon minket is átvigyen.

Krisztus feltámadása páratlan. Nem hasonlítható az ő feltámadásához azoknak a feltámadása, akiket ő támasztott fel. Hisz azok később mind meghaltak. Ők csak visszajöttek a halálból. Még kaptak valamennyi időt. De Krisztus átment a halálon. Rajta nincs többé hatalma a halálnak. Minket is átvisz majd a halálon.

Nem a lélek támad fel, hanem a test.

Mindez azért van így, mert Isten így jelentette ki az ő Igéjében.

Emberileg is jónak látszik Istennek ez az akarata.

Ha a léleknek a mennyország jut osztályrészül, akkor jó, hogy feltámadjon a test is, lelki testbe öltöztetve. Sok mindenről lemondott a test. Sokat küzdött a test. Részesüljön ő is az örökkévalóságban. Szeretteink is így, ebben a testben kapnak minket vissza, bár az üdvözültek seregében nem egymásnak, hanem együtt az Úrnak örülünk és neki zen-
günk éneket.

Ha pedig a lélek a kárhozatra jut, akkor hadd szenvedjen a test is. Ne élvezze a temetők csendjét és árnyas békességét, hanem tessék a lélekkel együtt gyötörtetni. mert a lélek sokszor meg akarta hallani Isten szavát, szakítani akart a bűnös étellel, de a test nem engedte. A számár testvér vitte a kárhozatra. Szervedjen ő is.

A húsvéti igazságokat illetőleg nemcsak hitetlenek vagyunk, hanem tudatlanok is. Pál azért ír a Thesszalonikában levőknek, hogy tudatlanságban ne legyenek az elhunytak és a feltámadás felől. Sokat szóljon a kijelentés alapján ezekről a kérdésekről az Ige. Ahol van erre vonatkozó ige, mindent magyarázzunk végig. Mert ha mi a kijelentés alapján nem foglalkozunk a halál, a halottak kérdésével, akkor foglalkoznak majd a kijelentés mellőzésével. Akkor jön a pápista és a pogány kovász.

A húsvéti igazság azért is sokszor hirdetett igazság lehet, mert minden gyülekezetben több temetés van egy esztendőben. Mi úgy temetünk sokszor, mintha nem lenne ítélet, és mintha nem lenne húsvét.

Ha a halál legyőzött ellenség, akkor nincs ellenség. A feltámadt Krisztus erre a boldog állapotra juttatja el az övéit.

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Hármasban

Alapige: Lukács 24,13–35

Bibliailvasás: Lukács 24,1–12

Kedves testvéreim! Ezek a tanítványok két nagy hibát követtek el, de úgy is lehetne mondani, hogy két nagyon nagy veszteségnek voltak a részesei. Úgy kezdődik ez a felolvasott ige (amely folytatása az istentisztelet elején felolvasott igének), hogy a tanítványok közül ketten mennek vala ugyanazon a napon egy faluba, mely Jeruzsálemtől 60 futamnyira, olyan két és fél óra járásnyira volt, ennek a neve Emmaus. Ezek a tanítványok ugyanazon a napon mentek Emmausba, amikor feltámadt az Úr Jézus. Mehettek volna boldogan, szívükben az örömhírrrel, hogy van élet, hogy nem végleges a hazug főpapok szava, az emberi gyűlölet, a halál a földön, hanem erősebb az Isten szeretete, és hogy az Isten kezében van minden ezen a földön, de ők nem tudtak erről semmit. Azon a napon, amelyet most ünnepelünk, amelyet ünnepel az egész keresztyén világ, az egyik legboldogabb napon, ők szomorúan, összetörten, kétségbeesve mentek haza az úton. A lemondás és a reménytelenség útján. Vajon nem így vagyunk-e sokszor? De igen, és sokszor, amikor Isten a közelünkben van, és ha meglátnánk az ő jóságát és hatalmát és a ránk következő napok örömét és az örök élet bizonyosságát, akkor egészen másképpen mennénk az életutunkon. Ehelyett kihull sokszor szívünkéből az öröm, és megyünk keserűen, bánatosan, lemondóan, összetörten. Ketten mentek, ez is nagy ajándék volt az életükben. És akik még ketten mennek, akiknek él a társuk, vagy akiknek él egy jó barátjuk, az nagy ajándék, ketten megbeszélni mindent, és hogyha van neked még valakid, hogy megbeszéljél vele valamit, akkor köszönd meg Istennek, és legyél érette nagyon hálás

neki. Ketten mentek. Olyan nehéz egyedül menni, de akik ketten mennek, azok is itt ebben a történetben csak egymással beszélgettek és csak egymástól kérdezősködtek, és mindegyikük szívében ott volt a bánat és a félelem. Csak e kettőt tudták kicserélni egymás között.

Nem volt elég az, hogy ketten menjenek. Ma sem elég, testvéreim! Kell egy harmadik. Kell az a feltámadt Jézus, aki odaáll a ketten menők mellé, és odaáll az egyedül menők mellé, akinek el lehet mondani gondot, bánatot, félelmet, bűnt, nyomorúságot, aki meghallgat és megsegít.

Ennek a húsvéti textusnak az első üzenete, hogy ketten menni nagyon szép, de ketten menni Jézus nélkül nem elég. Azon a napon, amikor mindenkinek örülnie kellett volna, ők ketten sírtak az úton. Odament melléjük Jézus, de nem ismerték meg. Ez volt életük másik nagy vesztesége: hogy Jézussal mentek az úton, és nem ismerték fel őt. Vajon nem vagyunk-e mi is így sokszor: Jézussal vagyunk az úton. Ő rendezi az életutunkat, ő segít meg bennünket sokszor, és mi nem ismerjük fel? Nem úgy van-e sokszor, hogy kinyitod otthon a Bibliádat, és olvasod és nem látod, hogy ott áll melletted az élő Jézus? Vajon nincs-e úgy sokszor, hogy jövünk a templomba, és csak egy prédikációt hallgatunk, és csak egy kedves istentiszteleten veszünk részt, de nem ismerjük fel, hogy Jézus van itt. Hogy emberi beszéden keresztül Jézus szól hozzánk, hogy ő keres, ő akarja megváltoztatni az életünket, hogy ne csak ketten legyünk, hanem hárman, övele, hogy ne legyünk bánatosak és szomorúak éppen azon a napon, amelyen örülnünk kellene, hanem tudjunk valóban örülni. Ó, hány ilyen „azon a nap”-unk van nekünk. Lehet, hogy valakit eltemettünk, milyen fájdalmas volt azon a napon. De ha láttad volna azon a napon az örök életben az Úr Jézust, akkor lehet, hogy boldogan mentél volna haza. Azon a napon sokszor meg van vakulva a lelkünk, és nem tudunk átlátni a saját könnyeinken, mint ezek a tanítványok, de Jézus azért jön, hogy sok ilyen „azon a napon” látást kapjunk tőle. Elkezdett beszélgetni velük, mint ahogy velünk is beszélget imádságaink közben, igehirdetés alkalmával, otthoni bibliaolvasásunkkor, életünk sok eseményében, vagy a szomszéd szavában, vagy a gyermekünk kérdésében.

Megkérdezte a tanítványokat, hogy miről beszélgetnek, micsoda szavak ezek, amelyeket egymással váltotok jártotokban. Most minket kérdez: micsoda szavak ezek? Amiket otthon kimondasz, amiket idegességben elmondasz? Szép, vigasztaló szavak ezek? Örökre emlékezetes, gyógyító szavak gyermeknek, unokának? Vagy sértő, bántó, Isten ellen lázító szavak, keserűséges, fájdalmas szavak? Jézus utánunk kérdez, amikor megyünk az úton 60 évnnyire, 70, 80, 90 évnnyire. Míg jött a mi magyar népünk az úton 1100 év 60 futamán át, micsoda szavak ezek, vajon milyen a mi beszédünk, amiket váltotok egymással jártotokban? Nekünk be kell számolnunk előtte a szavainkról. És miért vagytok szomorú ábrázattal? Az eredeti szöveg azt is jelenti: és miért zavaros a szemetek? Jézus ránézett ennek a két tanítványnak az arcára, s látta a szemüket: zavaros volt a szemük, rajta volt a félelem, a bánat, a bizonytalanság, a tanácstalanság, holott világítani kellett volna a szemüknek, mert Jézus azt mondta valamikor a tanítványoknak, hogy a lélek lámpása a szem, és ami van a szívedben, az van a szemedben. A szemednek mindig világosnak kell lennie, mert hogyha a szemedben levő világosság sötétség, akkor milyen nagy a sötétség, és most a tanítványoknak sötét volt a szeme. Fájdalomtól, félelemtől, bánattól elsötétült a szemük, és Jézus számba vette a szemüket. A feltámadt Jézus számba veszi a mi szemünket. Miért vagytok szomorú ábrázattal, mi lesz a szemetekkel: zűr-zavaros lesz, nem lámpás szem többet, nem tud világítani többet. Annyi volt ebben az életben a csalódás, a fájdalom, a gyűlölet, az aggodalom, hogy elvesztettük a szemünk fényét? Mi van a szemetekkel?

Kérdezi Jézus a belvárosi gyülekezetet, s kérdezi egész erdélyi népünket, és kérdezi a világba elszórt egyházunkat s az összetört életüket: mi lesz a szemetekkel? Hová lett a

fénye, a ragyogása? A tanítványok csak egyet tudtak mondani: csak te vagy jövevény Jeruzsálemben, nem tudod, hogy mi dolgok történtek? Csak te vagy-e jövevény, honnan jöttél, a messzeségből? Nem vagy hozzánk kötődő, és nem tudod, hogy mi dolgok lettek itt Jeruzsálemben. Csak te vagy-e jövevény? Sokszor mi is elmondhatjuk: hát nem tudod, hogy mi van Erdélyben, hogy mi van Kelet-Európában? Csak te vagy-e jövevény ebben a gyűlölködő, szerencsétlen embervilágban? Hát nem ismered a tömegsírokat, az egymásra gyűlölködő népek történelmét és életét? Hát nem ismered az emberi gonosz-ságot, ami annyiszor a szívünkbe taposott? Csak te vagy-e jövevény ebben a földi világban, ahol annyiszor megcsúfolnak téged? A tanítványok mondták tovább – mikor Jézus kérdezte, hogy micsoda dolgok –: hát amik történtek a Názáretbeli Jézuson. Hát amik történtek veled, Uram, hogy a nevedben sokszor beszéltek, prédikáltak, aztán ellened fordultak, és gyilkolták egymást, téged megfeszítettek a golgotai kereszten, és aztán százszor megfeszítettek az életben, tanításaidat és életedet is, hátat fordítottak neked és elhagytak. Hogy fájhatott a tanítványoknak, amikor elmondták, hogy a főpapok, a mi főpapjaink és a mi fejeink és vezéreink fordultak ellene. Hogy fáj nekünk, amikor el kell mondanunk azt, hogy lehet, hogy a mi gyermekeink, hogy a mi unokáink, lehet, hogy a mi népünk sok tagja, lehet, hogy megtaposott, megtöviskoronázott híveink, hogy ez az egész embervilág, a mi világunk tönkretette azt, amit a földre hoztál, és meggyalázta azt a szeretet és azt a jóságot, és sokszor csak a szánkon marad és nem az életünkben a te szavad. Mit tettek veled, Jézusunk? Hát csak te vagy idegen, hogy nem tudod? Sokszor mi is elmondhatnánk. Jézus elkezdett beszélgetni velük. Mondta: Ó, balgatagok és restszívűek mindazoknak az elhívésére, amit a próféták mondtak nektek. Ó, milyen restszívűek vagytok még ti is!

Milyen nehezen mozdul a szívetek a bánatból az örömbé, a saját gondolatotokból az Isten gondolatába. Milyen nehezen mozdul a szívetek. És elkezdte nekik mondani a prófétáktól kezdve mindazokat, amik meg vannak írva őfelőle: hogy avagy nem ezeket kellett-e elszenvednie a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe? És magyarázta az írásokat, amik felőle megírtak, amit elfelejtettek. Mert Jézus ezt előre elmondta nekik, hogy így fog történni majd. Csak hát a keresztre feszítés látványának a szenvedésében és abban a pszichózisban, amikor mindenki Krisztus ellen volt és megfeszítették, kihullott a szívekből Krisztus szava, hogy harmadnapra fel fog támadni.

Mert annyi minden kihullott a szívünkből, testvéreim, amivel más – és szebb lenne a mi életünk, csak hát annyi Pilátus, Heródes, gonoszság volt, annyi igazságtalanság és csalódás volt, hogy kihullt a szívünkből. A tanítványok is azt mondták: pedig mi azt hittük, hogy ő fogja megváltani Izraelt. Mennyi mindent reméltünk mi is: szabad életet, boldogságot, megértést az emberek között, krisztusi szeretetet mindenki között. De mennyit csalódtunk mégis. Sok minden kihullott a szívünkből, és ezzel lettünk a legszerencsétlenebbek, hogy nem az Isten szerint reméltünk sokszor, hanem csak a magunk reményei szerint, amik sokszor nem teljesültek. De Krisztus mellettünk van, és lassan tanít minket. Újra és újra tanít.

Este lett, Jézus úgy tett, amikor megérkeztek Emmausba, mintha tovább akarna menni. Mi lenne velünk, ha továbbmenne Jézus? Ha nem lenne több istentisztelet, bocsánat, szeretet? A tanítványok is érezték ezt, és azt mondták: maradj velünk, mert immár este van. Maradj velünk! Mi is el kell ezt mondjuk húsvétkor, amint az énekünk mondja: maradj velem, mert immár este van, nő a homály, ó, el ne hagyj, Uram – kérték, követelték, belekapaszkodtak, mert kérni kell, hívni kell, bele kell kapaszkodni, és Jézus akkor bejön hozzánk. Oda is bement, ide, a templomba is bejön, és a szívünkbe is bejön.

És amikor leültek az asztal mellé, ő vette a kenyeret és megtörte. És egyszerre minden megváltozott, ő lett a gazda, és a tanítványok lettek a vendégek, mint ahogy most

lesz úrvacsoravételkor. Mert bejött a templomunkba, s mi fogjuk majd a kenyeret megtörni, de valójában ő töri meg. Ő a gazda, ő vendégel meg mindannyiunkat.

Akkor felismerték. Milyen boldogok lehetnek! De aztán eltűnt előlük, mert már egy másik világba járó Jézus volt, aki megjelent és eltűnt. De a szívükben ott maradt. És visszamentek még abban az órában, hogy elmondják a tanítványoknak. Nem számított, hogy már sötét van, hogy rablók lehetnek az úton, hogy gonosz a világ. Csak egy számított: feltámadt Jézus! Az öröm feszítette szívüket, pedig az út ugyanaz volt. A kövek ugyanazok voltak, a távolság ugyanaz volt. Mégis milyen más volt az egész út! Mert mássá lett a szívük.

Ezt adja nekünk is a mi Krisztusunk. S amikor megérkeztek, hogy a többieknek elmondják, már várták őket, és mondták boldogan: Feltámadt az Úr, bizonyly, és megjelent Péternek. És boldogan mondhatták egymásnak mindazt, amit tapasztaltak.

A húsvét szent, csodálatos találkozás a feltámadott Jézussal, és találkozás egymással is. Akik boldogan elmondjuk egymásnak, hogy feltámadt az Úr bizonyly, velünk van, nem hagy el minket. Milyen nagy találkozás! Azokkal, akik az örök életben vannak, és azokkal, akik 43 országban szétszórtan élnek, akik most húsvétot ünnepelnek mint magyar reformátusok. És találkozás minden Isten-hívő emberrel ezen a földön. Majd egyszer, amikor vége lesz a hatfutamnyi útnak, majd egyszer odafent fogunk találkozni. Ott fogjuk elmondani boldogan egymásnak az utat, amelyen megjelent nekünk a mi Jézusunk. Ámen.

Horváth Levente

Kolozsvár

Akik a sírhoz mentek, hogy a sír ellenére higgyenek

Alapige: János 20,1–9

Bibliaolvasás: 1Korinthus 15,12–23

Az ember nem szívesen gondol a *saját* halálára, majdani sírjára. Isten, ezt tudva, bennünket egy másik sírhoz hív, egy *másik* halál révén szeretne megnyugtatni a halálfélelmünkben. Mielőtt az ember a saját sírjához érkezne, jó, ha Krisztus sírjához érkezik. Valójában aki eljut a Krisztus sírjához, mielőtt kénytelen lenne a sajátjához eljutni, az túljutott a saját sírján, túljutott a saját halálán. Annak attól kezdve élő reménysége van a saját maga feltámadására nézve. Ahogy Morus Tamás mondta: „Ha biztosítva vagyunk az örök fénytől, hogy vár majd minket odaát, képesek vagyunk most itt a sötétségben is járni.” Legjobb barátaink is legfeljebb a sírunkig vihetnek majd el és otthagynak. Isten azonban nem fog otthagyni.

Hogyan lehetséges erről megbizonyosodni? Azáltal, ha eljut hozzánk a húsvéti örömhír, hogy a halál „meghalt”, amikor Krisztus meghalt, sőt még inkább, amikor fel is támadt értünk. Egy nagy tizenhetedik századi teológus, John Owen könyvet írt ezzel a címmel: *A halál halála a Krisztus halála által*. Megnyílt tehát az út a Jézus sírjához, magad jöhetsz, hogy meggyőződhess. Nem azért hengerítette el az angyal a követ a sír szájáról, hogy Jézus elő tudjon jönni a sírből és így kiszabaduljon a halálból, hanem azért, hogy mi, a kételkedő kívülállók be tudjunk lépni oda, hogy meggyőződhessünk a feltámadás tényéről. Mert akármilyen nagy volt a sír szájára hengerített kő a gyöngé asszonyok erejéhez mérten, mégiscsak jelentéktelen kavicsnak számít ahhoz a Kősziklához képest, aki a síron belül várta őket. Hegyként meredező kételyeink nevetséges kavicsok a Feltámadott bizonyosságaihoz képest, ne aggódjunk, mint az asszonyok, hogy kicsoda hengeríti majd el nekünk a követ a sír szájáról.

Gyere hát velem, ha kételkedsz, jer és lásd, mások is arra igyekeznek. Köztük az első éppen Mária Magdolna. Már jó reggel szalad, még szürkületkor. Valami ellenállhatatlan vágy viszi, nem tud belenyugodni abba, hogy Jézus halott, persze ez a vágy nem elég arra, hogy feltámassza azt, akit elveszített. De elég arra, hogy ahhoz hajtsa, akit annyira szeretett. Érdekes, hogy nem valami ésszerű dolog az, amire ez az asszony vállalkozik. Eszébe sem jut fontolgatni, hogy ki fogja elhengeríteni a barlangsról az irdatlan nagy követ. Nem számítgat, a szeretet nem fontolgat. Van valami, ami mind Mária Magdolnát, mind a tagadó Pétert nagyon mélyről motiválja, hogy a sírhoz fusson. Vágyunk mögött valami hihetetlen szomorúság húzódik.

Mi hajtja őket? Pétert bizonyára az a mérhetetlen adósság, ami azért terheli, mert három ízben megtagadta szeretett Mesterét. Ez a háromszori csúfos tagadás, amire a kasszó döbrenti reá, súlyos tartozás, irdatlan lelkiismereti teher. Ő úgy érezte, és joggal, hogy Jézus, akit annyira csodált és szeretett, az ő hűtlenségének esett áldozatul. Ez olyan, mintha nem is a főpapi szolgák vagy a római katonák feszítették volna meg Krisztust, hanem ő maga, mintegy *saját magának*. A tanítvány Isten Fia gyilkosának érzi magát, és nem csoda, hogy ebbe majd beleroppan. Ki fogja megbocsátani, elengedni ezt a súlyos adósságot? Ez a bűnbocsánat utáni vágy, ez a szeretetéhség és háborgó lelkiismeret hajtja Pétert, még ha hitetlenkedik is Mestere feltámadását illetően. Nyomorultnak érzi magát, bűnbocsánatra vágyik. Ha pedig Jézus nem él, akkor nincs és nem is lehet bűnbocsánat! Ahogy Pál apostol mondja: „ha pedig a Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a ti hitetek; még bűneitekben vagytok” (1Kor 15,17). Más szóval, ha nem tudom, hogy Krisztus él, akkor hiába szeretném hinni, hogy bűnemtől megszabadultam, még rabja vagyok a bűnnek. Ez teszi olyan nyomorulttá Pétert, sőt mivel mindenki másnál jobban szerette Jézust, ezért most mindenki másnál nyomorultabbnak érzi magát. Egyedül a saját bűnös tagadásának áldozatul esett Megváltója oldozhatná fel. De ha ő nincs életben, akkor nincs feloldozás! Jól illusztrálja ez is azt, amit Pál mond: „ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk” (1Kor 15,19).

Mária Magdolna, a másik nagy adóssággal terhelt tanítvány azért rohan elsőként a sírhoz, mert ösztönösen sejtette ő is, hogy ha Krisztus fel nem támadott, hiábavaló az ő hite, még bűneiben van ő is. Amíg Krisztus élt, addig tudhatta-hihette: a bűne el van fedezve. De ha Krisztus halott, vége a bűnbocsánatnak! Ha valakire, akkor reá is illett Krisztus megállapítása: „Néki sok bűne bocsáttatott meg akinek kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret” (Lk 7,47). Ezért szerette másoknál is jobban Jézust, hisz temérdek bűne bocsáttatott meg. Ő volt az, akiből hét ördögöt kellett hogy kiűzzön a Megváltó. Ezzel magyarázható, hogy oly szimbolikussá nőtt az alakja az egyháztörténet során, úgy emlegetik és úgy jelenik meg még a művészi alkotásokban is, mint a „bűnbánó Magdolna”.

Ha Krisztus halott, akkor a legfélelmetesebb következménye az ő halálának nem is az, hogy az élet halállal végződik és nincs tovább, hanem az, hogy nincs föloldozás, nincs bocsánat, nincs megtisztulás, egyszóval nincs lehetőség a *megigazulásra*. Pál azt írja a rómaiaknak, hogy Krisztus, miután halálra adatott a mi bűneinkért, „feltámasztotta a mi megigazulásunkért” (Róm 4,25). Feltámadásával tette lehetővé azt, hogy Isten bűnösségünk dacára igaznak nyilváníthasson. Ez a nagy örömhír, ez maga az evangélium!

Éppen ezért állíthatjuk, hogy húsvét nem csupán egy függelék a mi hitünkhöz, húsvét maga a *mi hitünk*! Krisztus feltámadása előtt az emberiség a hajnal hasadásáig jutott, feltámadása volt a napfölkelte.

Jer és lásd az üres sírt, ez lett a keresztyén Egyház bölcsője. Ahol az ő élete véget ért, ott kezdődik a mienk, összefonódva az ő föltámadott életével. Mert az Újszövetség

olyan Krisztust hirdet, aki halott volt és él, és nem olyan Krisztust, aki élő volt és most halott lenne.

Figyeljük meg, hogy az a két ember, akiket az isteni gondviselés arra méltat, hogy a Krisztus feltámadásának *első tanúi* legyenek, éppen a tagadó Péter és a bukott Mária Magdolna. A két „nagy” bűnös. Akiknek a bűnadóssága a legnagyobb volt. Mély értelmű vigasztalás van ebben is. Isten az elveszetteket méltatja kegyelemre. A századik, elcsatangolt juhok „kiváltsága” ez a kilencvenkilenc „igazzal” szemben. Itt is, ez esetben is Jézus a saját, ugyan megbotránkoztatónak ható, de mégis édes vigaszt adó szavát tölti be, amint azt egykor megígérte: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket a megtérésre” (Lk 5,32). Az általa hívott és megtérő bűnösök pedig megtalálják egymást és „értik” egymást. Így épül fel a Krisztus Teste. Mária Magdolna szalad a hírrel Péterhez, mert tudja, sejtí: neki van elsősorban szüksége erre a vigasztalásra a szégyenletes bukása után, hisz ő érzi magát most a legnagyobb bűnösnek. Ahogy az indiai közmondás tanítja: „az evangélium hirdetése nem más, mint az, hogy az egyik koldus megmondja a másiknak, hogy hol található élelem”. Boldogok a kegyelem koldusai, a bűnbánó Péterek és Magdolnák! Így válik érhetővé, miért tartja boldogoknak Jézus a „jelki szegényeket”.

Ugyanakkor el kell mondanunk, és ez a hozzátartozik a valós képhez, hogy Mária Magdolna azt hitte, hogy elvitték Jézust a sírból („Elvitték az Urat a sírból, és nem tudjuk, hová tették őt” – 2. v.), nem is jut eszébe, hogy esetleg feltámadhatott. Ez számára még akkor is kizárt lehetőségnek számított, ha Jézus maga több ízben is megjövendölte feltámadását. Ilyenek vagyunk mi is, természetszerűen kételkedők. Mégis, ennek ellenére is van remény a történet szerint.

A 4. vers szerint *együtt* futottak Péter és János. Együtt kételkedtek, de együtt akartak megbizonyosodni is. Erre a bizonyosságra azonban annyira vágyakoztak, hogy nem resteltek futásnak eredni. Nem azzal van a baj, ha valaki kételkedik, például a feltámadásban, hanem azzal van a baj, ha közömbösen maradunk ott, ahol éppen vagyunk. Pétereket ez a hír kimozdította. Vajon mi miért nem futunk a megbizonyosodás Isten kínálta lehetőségei után?

Persze János, az ifjabb tanítvány megelőzte Pétert, és előbb jutott a sírhoz. Azonban ott a sírnál bevárta Pétert, nem ment be a sírbarlangba, csupáncsak lehajolt és benézett. Amit látott, az elég volt a megbizonyosodáshoz. De e „lehajlás” nélkül *nem látta* volna, amit csak a lehajolni, az Isten csodái előtt megalázkodni tudók láthatnak. Alázata abban is megnyilvánult, hogy bevárta Pétert, nem ment be előtte, Mi sajnos könnyen hengegő, önhitt megbizonyosodottakká válhatunk, akik aztán lenézzük azokat, akik még nem tudnak hinni. Pedig a szeretet abban az alázatban kellene hogy megnyilvánuljon, hogy „bevárjuk a később érkezőket”.

Mit láttak a sírban? Azt, hogy a lepedők ott vannak. De nem akárhogy, hanem összegöngyölítve, szép rendben, a keszkenő pedig, amelyik az Üdvözítő fején volt, az is külön összefogva-elrendezve. Sírrablás esetén erre a sírrablóknak nem lett volna gondja. Az Isten Fia azonban ezzel is jelezte: az Isten a rend Istene. Krisztusnak nemcsak az igazság és a jóság a legfőbb igénye, hanem itt nyilvánvaló az esztétikai igényesség is. Nemcsak az a fontos a keresztyén ember munkájában, hogy mi célból csinálja azt, amit csinál, hanem a cselekvés „hogyanja” is lényeges. Az Isten-ember maga után rendet hagyott, még a sírban is, sok ember pedig csak káoszt, szemetet, zűrzavart és sok-sok fájdalmat, sértést és fölfordulást hagy maga után felebarátai vagy éppen közvetlen szerettei, környezete életében. Nem mindegy, hogy halálunk után mit hagyunk hátra. Aki halála előtt rendbe hozza dolgait Istennel és felebarátaival, az után rend marad halála után is.

Nem csoda, hogy ezt látva Péter hitt (8. v.), annak ellenére, hogy nem tudott azt megelőzően hinni sem Jézusnak, sem az Írásnak (9. v.), hogy az Úr fel fog támadni. Mi

pedig levonhatjuk magunknak a kijózanító tanulságot, hogy ez az esemény tudta csak megmagyarázni Péteréknek azt, amit már előzőleg hinnük kellett volna az Írás alapján. Ma is így áll a dolog. Hiába olvashatja bárki az Igét vagy az evangéliumok tanúságát a feltámadott Krisztusról. Nem mindenki jut így hitre, bár mindenki számára nyilvánvaló igazságokat kínálnak. Íme, még az apostolok sem jutottak el odáig, hogy értsék „az Írást, hogy fel kell támadnia a halálból”. Bármennyire szükségszerű logikailag („fel kell támadnia”), és bármennyire lehetetlen immár tagadni a Jézus feltámadása tényét, még sincs magyarázat azok számára, akik nem futnak a titok helyére, akik nem adják tanújelét annak, hogy ez a legfőbb vágyuk. Isten féltékenyen őrzi e titkot, kegyelmi kiváltság ezt még megérteni is.

Ezért most már azt is állíthatjuk, hogy az evangéliumok nem tudják megmagyarázni a feltámadást, hanem ellenkezőleg: a feltámadás az, ami egyedül képes arra, hogy magyarázza az evangéliumokat! Mert a feltámadás a bizonyítéka, hogy a bűnbocsánat és a megbékélés nemcsak lehetséges, hanem létre is jöhetett Istennel, és éppígy megvalósítható embertársainkkal is. A Krisztus feltámadása adja meg az evangélium, az Örömhír és végső soron az egész Ige, a Szentírás értelmét. Így lett a húsvét az „Ámen” Isten minden ígéretére.

A húsvét hite ezért olyan nélkülözhetetlen számunkra, akárcsak az élető vér áramlása a testben; nincs keresztyén hit feltámadás nélkül, ahogy nincs óceán sem víz nélkül.

A különös, de egyben legvigasztalóbb is ebben a történetben, hogy Jézusnak még a legbensőségesebb tanítványai, például még az a János sem, akit így nevez az ige: „akit Jézus szeret vala”, még ő sem hitte azt, hogy Jézus föl fog támadni. De áldott legyen az Isten, hogy a feltámadás nem a tanítványok hitére adott válaszként következett be, hanem sokkal inkább hitelenségük és hűtlenségük ellenére! Azt az örömhírt sugallja ez, hogy a kegyelem még a mi kicsiny, elégtelen hitünk és kételyeink dacára is adatik, erőtlenségünk és méltatlan voltunk ellenére is kegyelem. Ez a húsvéti *bizonyosság* titka!

Megdölt tehát a régi pogány világ közmondása: „csak egy a bizonyos, az, hogy meghalunk...” Mert a Krisztus feltámadása, mint a minket megelevenítő kegyelem záloga, éppolyan bizonyos. Ezért vallhatjuk diadalmasan Thomas Watson reformátorral:

„Biztosabbak vagyunk abban, hogy felkelünk sírjainkból, mint abban, hogy felkelünk ágyainkból! Ámen.

Kiss Endre
Vajdahunyad

A legelső húsvéti prédikáció

Alapige: Lukács 23,42–43
Bibliaolvasás: Lukács 23,38–43

1. Isten kegyelméből újra húsvétot ünnepelhetünk. Az Úr az ő népének boldog örövendezést ad ebben az évben is szerte a világon, ahol egybegyűlhetünk, hogy áldjuk az élet Urát, a feltámadott Jézus Krisztust, aki halála és feltámadása által nekünk életet adott.

Tudjuk, hogy Isten nagy tetteit a Szentírásban hírnökök által szokta tudtul adni a világnak. Jézus születésének is voltak hírnökei. Így húsvétnak is. Mária Magdaléna, a sírhoz siető két tanítvány vagy az emmausi vándorok. Nem mindig jut eszünkbe, hogy már nagypénteken, a Koponyák hegyén valaki elmondta az első boldog húsvéti örömmüzenetet, egyben az első legrövidebb húsvéti prédikációt: „Uram, emlékezzél meg énrólam...” Ez a valaki a bűnbánó lator volt. Ez volt az utolsó segélykiáltása, és ez lett az első igaz és bátor húsvéti bizonyágtétel.

A körülményeket a nagypénteki történetből ismerjük. A három kereszten lévő, különösen a közepre feszített gyalázza a nép. Feje felett Pilátus római helytartó felirata díszleg: „A názáreti Jézus, a zsidók királya.” „Szabadítsd meg magadat! – kiáltja a sokaság. – Szabadítsd meg magadat és minket is!” – kiáltja a másik lator. Épp ekkor, amikor királyi voltát tiporták sárba, megszólalt a bűnbánó lator: „Uram, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te országodban” (királyságodban). Jézus pedig ezt feleli: „Még ma velem leszel a paradicsomban.” A hitre jutott lator emberi módon hirdeti számunkra, még az ő életének utolsó percében, hogy a halált legyőző Jézus megnyitja számunkra a szabadulás útját, a mennyek országát, az elvesztett Éden lezárt kapuját. Jézus nem hagyja válasz nélkül ezt a segélykiáltást. Ezt válaszolja: „Még ma velem leszel a paradicsomban.”

Mit mondhatunk mi most húsvétkor? Azért jöttünk-e ide a szép ünnepnapon, hogy megvalljuk bűneinket? Hogy kérjük az élet Urát, hogy bocsássa meg bűneinket? Ő ezt a könyörgést várja, hiszen ma még lehet és szabad hozzá folyamodni, le lehet borulni a kereszt alatt és meg lehet állni zokogva a nyitott sírnál. De ha csak szokásból jöttünk, mert így illik húsvétkor, mert legalább egy évben egyszer itt kell lennünk, akkor minden hiábavaló. Akkor nem jutunk el a húsvét igazi örömének elnyerésére. Olyanok leszünk, mint sokan a Koponyák hegyén, akik csak távolról szemlélték az eseményeket, akik nem hallották sem a lator kiáltását, sem a Jézus választát. Ezek elmentek szomorúan. Nem értették, mi történt itt. Sok ember húsvétkor csak betekint egy-egy templomba, aztán továbbmegy haza, a munkahelyére vagy egy-egy szórakozóhelyre. Aztán éli az életét hit nélkül, szeretet nélkül, a gyűlöletben, az irigységben.

2. Ami a lator „hitéletét” illeti, annak semmi alapja nem volt. Ő is, mint társa, elfordulhatott volna Krisztustól. Mostanáig sohasem látta őt, nem tudott csodálatos gyógyításairól és egyéb csodatetteiről. Most azonban látta vergődését a kereszten, hallotta a főpapok, vének, írástudók és a nép gyalázkodó szavait. Mindenki elhagyta Jézust, látszólag Isten is, de amikor Jézus imája elhangzott: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet”, majd „Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet”, meg az, hogy „Atyám, bocsáss meg nekik”, a lator szíve megnyílt. Meglátta a halálban az életet, a megvetésben és gyalázatban a dicsőséget. Egyben megérezte Krisztus királyi hatalmát. Ilyen hite ott, akkor nem volt senkinek. Júdas árulása, Péter tagadása, a tanítványok menekülése, az ellenség kárörvendő kiáltásai közepette egyetlen halálra ítélt ember hitt a megváltó Úrban. Tudta, ha véget ér a kereszten való kín, a mellette lévő Jézus Krisztus által új élet kezdődik, mert Krisztus győzött a halál felett. Testvéreim, mi érezzük-e, hogy ma erre a húsvéti hitre van szükségünk? Amit ott, akkor csak egy ember érzett, az kell hogy a szívünkben fellángoljon, és azt a hitet kell ápolnunk, védelmeznünk, megőriznünk. Jézus győzött a halál felett! Legyen ez jelszavunk, legyen ez bizodalunk. Azért olyan reménytelen sokszor a hívők serege, ellankadunk, félünk a holnaptól, mert nem ez az erős hit táplál bennünket. Nézd a megtérő gonosztevő hitre jutását, nézd a felénk hajló jó Krisztust, ma is átölel, magához vonz, megajándékoz. Fogadd el megváltó szeretetét, köszönd meg, és élni fogsz általa!

3. Ez igeszakasz alapján lehetetlen a hitre jutott lator vallomásában figyelmen kívül hagyni azt, ami a 41. versből hangzik ajkáról: „mi cselekedetünk méltó büntetését vesszük; ez pedig semmiféle méltatlan dolgot nem cselekedett” Ebből tanulhatjuk meg, hogyan kell Krisztus felé fordulnunk. A kereszt alatt semmivel sem dicsekedhetünk, nem bízhatunk másban, csak egyedül Isten kegyelmében. Ezen az ünnepen ismét megtapasztaljuk, hogy amikor a mi földi életünknek minden kapuja látszólag bezárul, az élet fejdelme megnyit egy másik diadalmas kaput. A Feltámadott életünknek egyszerre más irányt ad. Így már lesz életünknek értelme, munkánk a továbbiakban nem hiábavaló az Úrban. Végül pedig: „látom, az örök élet már e földön enyémmé lett”

4. Végül a lator prédikációja ébresszen reménységet bennünk. Isten nem hagyta Fiát, hogy alattvaló nélkül maradjon. A kereszten csak egy lator hódolt neki. Feltámadásával azonban a királyi hatalma kiterjedt az egész világra. Kapuk nyílnak, és „ez az evangélium hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek” (Mt 24,14). Eddig elrejtett dicsősége egyszerre nyilvánvalóvá lesz. „Meglátja őt minden szem, még akik őt átalszegezték is” (Jel 1,7). A hódolók seregében mi is ott lehetünk, amikor minden térd meghajol a Jézus nevére, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Ámen.

Nagy László

Eszetekbe juttatom az evangéliumot

Alapige: 1Korinthus 15,1–4

Bibliolvasás: Márk 16,1–14

I.

A húsvéti evangélium egyetlen titka és egyetlen tartalma Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása. Ez az örömezenet egyedül csak az írásokban található meg. Az írások szerint megszólaló evangélium az egyetlen forrás, mely alapján az apostol a korinthusi gyülekezetnek Jézus feltámadásáról bizonyosságot tehetett és tett; az írások szerint megszólaló evangélium az az egyetlen forrás, mely számunkra, mai keresztyének számára, Isten e páratlanul és megdöbbentően nagy kegyelmi tettéről tanúságot tesz az eklézsia igehirdetési szolgálatában. Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadásáról szóló evangéliumnak más forrása számunkra sincs és nem is lehet, mint maguk az írások. Az evangélium ma csak az írásokból hangzik felénk.

Mivel egykor a korinthusi gyülekezetben, itt és most a mi gyülekezetünkben Isten e csodálatos titkát kell tudtul adnunk és megismertetnünk, szólj így s szólj így az ige: „eszetekbe juttatom, atyámfiak, az evangéliumot”.

Szükség volt egykor Korinthusban, szükség van itt és most erre az apostoli figyelmeztetésre. Szükség volt és szükség van erre az apostoli figyelmeztetésre, mert az emberi szellem Jézus kora óta egészen napjainkig megkísérli más forrásokból értelmezni, magyarázni s magyarázatában elködösíteni a húsvéti evangélium tartalmát. Valljuk meg őszintén: igen nehéz a húsvéti evangéliumot – Jézusnak a halottak közül való feltámadását – megérteni. Nehéz, igen nehéz, mert Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása Isten olyan egyedülálló tette, olyan páratlan esemény, melynek példája nem volt, nincs ma sem, és nem lesz a jövőben sem. Sem a természetben, sem a történelemben. Jézusnak a halottak közül való feltámadásáról nem beszélhetünk képletesen, hasonlatokba öltöztetve mondanivalónkat. Semmi összehasonlítási alapunk nincs, mellyel az emberi megismerés útján közelebb férközhetnénk ehhez a titokhoz. Valljuk meg őszintén, igen nagy ma is annak a kísértése, hogy húsvéti ünneplésünk díszes keretei közepette, sok régi ünnepi szokás közepette megfélekedezzünk az evangéliumról és bizonyos álpótlékokkal igyekezzünk ünnepünk igazi tartalmát helyettesíteni. Azért, hogy hitünkéből a húsvét igazi tartalmát ne szorítsa ki valami más, „emberi-gondolati álpótlék”, emlékezzünk, atyámfiak, az evangéliumra.

A húsvéti evangélium ez: Jézus Krisztus ténylegesen meghalt a mi bűneinkért, valóssággal eltemetett és testileg támadt fel a halálból.

Jézus feltámadásáról nem beszélhetünk halálától függetlenül. Jézus bűneinkért való valószínű halála és a halott Jézus feltámadása szorosan együvé tartoznak, mint Isten örökkévaló kegyelmének két oldala. Ha Jézus feltámadását önmagában szemléljük, mindjárt megnyitottuk annak a lehetőségnek a kapuját, hogy Jézus feltámadását

elszellemiesítettük. Jézus feltámadásának elszellemiesítése rendjén három olyan szemlélettel kell szembenéznünk és kritikailag tiszta evangéliumi gondolkodásunk tárgyává tennünk, melyek meggátolnak abban, hogy a húsvét teljes igazsága, mint felbecsülhetetlen gazdag kincsünk, saját örökségünk legyen a hitben és hit által. Nekünk, mai hívő keresztyéneknek sem szabad engednünk, hogy minket az emberi szellem evangéliumot pótló aprópénzeivel kifizessen; nekünk nem szabad mienyei örökségünket a húsvéti evangéliumot pótló egy tál lencsével felcserélnünk.

Hadd lássuk a húsvétnek három helytelen és evangéliumellenes szemléletét!

A húsvéti evangéliumot helyettesíteni akaró első ilyen álpótlék az a szemlélet, mely a húsvétot mint tavaszünnepet gondolja el és érvényesíti. Ez a szemlélet a feltámadás gondolatát Jézus személyétől függetlenül, a természet tavaszi ébredésével azonosítja. A tavasz a tél halotti leple alatt alvó rügyeket, csírákat felébreszti, s teljes pompájában virul ki erdő és mező, mint a mesebeli királyfi csókjától az alvó Csipkerózsika. A feltámadásnak ez a szemlélete az egyiptomi pogány vallásban gyökerezik. Az egyiptomi vallás napmítosz, mely szerint a legfőbb istenség RÉ, aki a napnak mint égitestnek a megszemélyesítője, aki égi vándorlása közepette megöregszik, aggastyánná válik, majd megújul, megfiatalodik ismét, és nyomában kivirul újra a természet élete.

Bizony nekünk embereknek sok örömet és reménységet jelent a tavasz. „Jó szemünkkel nézni a napot.” Áldott az Isten, „aki felhossa az ő napját mind a jókra, mind a gonoszokra”. A tavasz a gondviselő Isten bölcs ajándéka, mely számunkra is megújítja Istennek a Noé számára adott ígértét: Míg föld léssen, vetés és aratás meg nem szűnnek. De a húsvéti evangéliumnak nem a tavasz ébredése a tartalma, hanem Jézusnak a halottak közül való feltámadása. Ő, mi emberek mennyire meg tudunk elégedni krajcárnyi vigasztalással és fillérnyi reménységgel! De húsvétban merjük elfogadni Isten aranyánál, ezüstmél nagyobb kincset jelentő ajándékát: Krisztust, mint a zsengejét azoknak, akik elaludtak. Így, csak így nem lesz hiábavaló a mi hitünk; így, csak így nemhiába lettünk és vagyunk hívők.

Ebből a szemléletből ered és ennek a szemléletnek a természet síkjából a történelem síkjába való átvetítése az a második elképzelés, melyet mint a húsvéti evangéliumot helyettesíteni akaró második álpótléket említhetjük. Ez a szemlélet az emberiségnek az új nemzedékekben való megújulásában látja a feltámadást. Nemzedékek hullnak-múlnak, de az emberiség fája minden új nemzedékben kilombosodik és kivirul. Ezért mindig új tavaszban reménykedhetik maga az emberiség. Ez a megújulás az egyes ember és az egyes családok életében is megtalálható. Ennek a megújulásnak a garanciája a gyermek. Igaz, szoktuk elég borongósan emlegetni, nekünk személyesen is eljön az őszünk, majd a télünk, de azért nem csüggedünk és nem esünk kétségbe. Az erdélyi költő, Tompa László néhány sora szemléletesen fejezi ki ezt a hangulatunkat: „Helyettem is majd, Ha én kidőltem: Fiam, unokám Ott lesz a körben! S így láncolódik Szemből szem szembe... S a lánc nő, tánc lüktet Meg sem pihenne... S szólhatok majd, ha Érzem a véget: Csak verj le, s áradj Rajtam át, zúgva, Mély tenger, élet! Végtelen élet!” (*Régi út porában*) S ez a végtelenül áradó élet az emberiség szüntelen kiviruló történelme, s minden új nemzedék a történelem tavasza.

Bizony nekünk embereknek sok örömet és reménységet jelent az új nemzedékek érkezése. Életünk tavasza: a gyermek. Bizony nekünk kimondhatatlanul kedvesek és kibeszélhetetlenül drágák fiaink és leányaink, kicsi unokáink. Tisztán látjuk a zsoltáros igazságát: az anyaméh gyümölcse jutalom. Isten áldott ajándéka a gyermek, a boldog ember az, aki kicsiny unokáját karjában ringathatja. Ő, mi emberek mennyire meg tudunk elégedni krajcárnyi vigasztalással és fillérnyi reménységgel! De húsvétban merjük elfogadni Isten aranyánál és ezüstmél nagyobb kincset jelentő ajándékát: Krisztust, azoknak zsengejét, akik elaludtak. Így, csak így nem lesz hiábavaló a mi hitünk: így, csak így nemhi-

ába lettünk és vagyunk hívők. Csak a feltámadott Krisztus által nyerheti el hitünk célját: az üdvösséget.

II.

Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása a kegyelmes Isten példa nélküli nagy tette. Sem a természetben, sem a történelemben nincs hozzá fogható, nincs hozzá hasonlítható, Krisztusnak a halálból való feltámadása valóságos testi feltámadás. Jézus valóban meghalt. Jézus teljesen magára vette a halált. Jézus olyan valóságos halott volt, mint szeretteink, akik elköltöznek közülünk. Nem mondhatjuk azt, hogy Jézus tetszhalott volt, hiszen az írások szerint kilehelte lelkét, hiszen a római katona lándzsával döfte át oldalát, hiszen úgy kellett a keresztről levenni, és Arimátiai József sírjába a szokásos izraelita temetési gyakorlat szerint temették el. Jézus halála valódi halál. Ebből a valódi halálból testileg támadt fel.

S itt kell megemlítenünk azt a harmadik szemléletet, mely a húsvéti evangéliumot helyettesíteni akaró emberi-szellemi álpótlék, mely elképzelés Jézus feltámadását szellemi értelemben fogja fel és azt tanítja, hogy Jézus feltámadása nem más, mint tanításának feltámadása az apostolok lelkében, majd a hagyomány útján a következő nemzedékek lelkében. S ebben a nemzedékről nemzedékre átöröklődő hagyományozásban él ma is Jézus feltámadó tanítása a keresztyén egyházban.

Ismét az evangélium kell hogy eszünkbe jusson! Az evangélium meggyőző módon tudósít arról, hogy Jézusnak milyen nagy gondja volt testi feltámadása igazolására és bizonyítására. Amikor tanítványainak a halálból való feltámadása után megjelenik és azok attól félnék, hogy valami lelket látnak, akkor valóságos feltámadása bizonyítása érdekében előttük halat és lépesmázat eszik. Amikor Tamás kételkedik valóságos testi feltámadásában, megmutatja a testén ejtett sebeket. Megjelenik Péternek, Jakabnak, a többi apostolnak, majd több mint ötszáz atyafinak. Hallható és látható. A feltámadott Krisztus ugyanaz a személy, mint a bűneinkért megfeszített, meghalt és eltemetett Jézus. A kettő egy személy. A bűneink miatt testének engesztelő áldozatát meghozó Főpap és az utolsó ellenség, a halál fölött diadalmas Úr, a Kúriosz egy és ugyanaz.

III.

Mi a húsvéti evangélium nagy vigasztalása? A húsvéti evangélium nagy vigasztalása ez: Isten győzött! Nem a bűn. Nem a halál. Isten győzelme Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámasztása és feltámadása. Isten, „az élők Istene”, halált nem teremtett. A halál a bűn zsoldja. A halál Isten átká a bűnbe esett első Ádámon és árva maradékain. Ezért panaszkodik így a szenvedő Jób: a sír az én anyám. A Jóbként így panaszkodik ember számára, a halál árnyékának e völgyében élő ember számára a húsvéti evangélium vigasztalása az, hogy Jézus Krisztus, miközben meghalt a keresztfán, bűneink büntetését elhordozta, Isten haragjának átkát magára vette, s így számunkra az életet és a halhatatlanságot visszaszerezte és visszaajándékozta. Jézus feltámadása által fennem bizonyította: ő az Élet Fejedelme, aki örökkön-örökké él Isten dicsőséges jobbán, és benne és általa mi is élni fogunk.

A húsvéti evangélium e vigasztalásából fakad az evangélium nagy reménysége számunkra. Ez a nagy reménység számunkra az, hogy Isten a húsvét e szent harmadik napján megbizonyított páratlan nagy tette, mind a természetben, mind a történelemben egyedülálló tette mégsem lesz és marad páratlan és egyedülálló esemény, mert „Krisztus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunk biztos záloga”. Krisztus feltámadása a kezesége annak, hogy hitünk nem hiábavaló, hogy hitünk eléri célját: az üdvösséget. Az

emberi szenvedés teljességének nyomorúságában vergődő Jób lelkében minden szenvedés, emberileg alig elhordozható nyomorúság ellenére mégiscsak él a húsvét reménysége: „Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom fölött megáll. És miután ezt a bőromet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent” (19,25–26). Isten meglátásának, az üdvösségnek ebben a húsvéti reménységében kell nekünk is, ma is élnünk. A mi Megváltónk él. Jó ezt tudnunk életünk örömeiben és bánatában, a szenvedések pergőtüzében, a nyomorúságok legmélyebb pontján is. Jézus él, s mi is élni fogunk.

Azok a hívők, akik az írások szerint megszólaló evangéliumból a nagy vigasztalást vették és a nagy reménység üdvbizonyosságában élnek, azok most elkötelezettséget kell hogy vállaljanak a húsvéti evangélium megtartására. „Megtartsátok, minémű beszéddel hirdettem néktek. Az evangélium Istennek hatalma, minden hívőnek üdvösségére.” Az írások szerint megszólaló evangélium Istennek a bűn, a halál fölött győzedelmes hatalma az a hatalom, mely megtartja a mi lelkünket, mely Krisztus sebeiben elrejtve megőriz az üdvösségre, mely részeltet Krisztus halálának javaiban s részessé tesz a Krisztus feltámadásában.

Tartsátok meg az evangéliumot. „Tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat.” Erősen, mozdíthatatlanul álljatok szentséges hitetekben. Mivel a húsvéti evangélium jelen van ebben a világban az egyház igehirdetése által, merjünk maradéktalanul hinni az írások szerint megszólaló tiszta evangéliumban, és merjünk maradéktalanul hívők lenni. „Mert az a győzelem, amelyik legyőzi ezt a világot, a mi hitünk.” Jézus él, s mi is élni fogunk örökkön-örökké. Ámen.

Visky János

Kolozsvár

Péter húsvétja

Alapige: János 21,16–17

Bibliaolvasás: Apostolok Cselekedetei 20,17–24.28–31a

Mai modern megfogalmazásban ilyen címet adhatnánk ennek a húsvét utáni párbeszédnek: „Interjú a Genezáret tó partján.” Itt Jézus a riporter, a kérdező, és Péter az interjú alanya, a megkérdezett.

A Bibliában nem ez az első, Isten által feltett kérdés az ember felé. Itt már úgy tűnik, ez egy utolsó nagy kérdése a hűtlenül otthagzott Istennek a hűtlenné vált ember felé. Pedig nem lenne szabad, hogy az ember Isten iránti szeretete az utolsó helyre jusson. Valamikor a bűneset előtt ez volt az első helyen, de az engedetlenség következtében utolsó helyre szorult.

Azóta szeret az ember sok minden egyebet jobban, mint Istent. Önmagát sokkalta inkább, mint Istent, mert az ember az eredeti helyéről a bűneset miatt kiesett. Ezért lett aztán a bűneset utáni első nagy kérdése Istennek az ember felé az „Ádám, hol vagy?” Ahhoz, hogy az ember szívből jövően választ tudjon adni Istennek erre a másik nagy kérdésére: Szeretsz-e engem? – tisztázni kell előbb önmagával szemben azt a kérdést: hol vagy, ember? Mert amíg nem tudja, hol van, addig nem tud szeretni. Amíg nem tisztázódik az, hogy ott van-e az Isten közelében, ahol lennie kell, addig képtelen szeretni Istent és a felebarátját. Ezért hát Isten kérdez. Sorozatosan teszi fel az embernek a kérdéseket.

Jézus azért kényszerül Péternek újból és újból feltenni ugyanazt a kérdést, mert az ember nincs tisztában önmagával. Nincs tisztában azzal, hogy kicsoda számára Isten. Ezért természetes, hogy nincs tisztában azzal sem, hogy kicsoda ő maga.

Jézus Pétert nemcsak most, feltámadása után kérdezte. Volt már korábban is példa erre: „Ti kinek mondotok engem?” – kérdezte a Cézárea Filippi felé vivő úton. Péter választ adott a többiek nevében és a saját maga nevében: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia!”

A szombaton meggyógyított vak embertől kérdezte Jézus, mikor már meggyógyultan találkozott vele újra a templomban: „Hiszel-e te az Isten Fiában?” – Hiszek, Uram! De kérdezte Jézus attól az apától is, aki vitte a fiát, hogy Jézus meggyógyítsa: Hiszel-e te az Isten Fiában? Hiszek, Uram, de légy segítségül az én hitetlenségemben.

Ó, mennyi kérdés hangzott már el és hangzik ma is el Isten részéről az ember felé, de nem csak szóban, megint csak Péterre gondoljunk, mert ő van most itt ez alapige központjában Jézus mellett. Még mielőtt megtagadta Péter, azt hitte, ő jó helyen van. Aztán megszólalt a kakas, és kiderült, hogy nincs a helyén. De milyen csodálatos az, ahogyan Jézus akkor kérdezett, amikor csak a tekintetük találkozott: a háromszor megtagadottnak a tekintete a háromszor tagadóéval. A Jézus tekintete azt kérdezte: Hol vagy, Péter? Ugye a tagadás állapotában vagy? Ott, ahová nem is képzelted, hogy eljutsz. Ez a néma tekintet, ez a kérdés annyira megdöbbenetett és annyira megszegyenítette, hogy elkezdett keservesen sírni. Bizony ekkor döbbent rá Péter, hogy hol is van ő tulajdonképpen: a sorozatos bukások állapotában.

Milyen jó lenne, ha magunkra ismernénk ebben a sorozatosan bukácsoló Péterben, aki fogadkozni olyan gyorsan kész volt. Ó, hányszor ígérjük, hogy azt a bűnt többé el nem követjük. Kiderül, hogy az én akaratom is gyenge, kiderül, hogy valami hatalmas pusztító erő még erősebb az én akaratomnál. Nem azt akarom, amit szeretnék, hanem azt, amit nem akarok, mondja Pál apostol, és kiderül, hogy újra elessem és szegyenben maradtam, mint Péter a háromszori tagadás idején. Ő felnézett a keresztre, és akkor meglátta, hogy a bűnben, az elesettségben, a halálban van. Akkor döbbent rá, hogy miért kellett Krisztusnak a halálba mennie, oda, ahol az ember van a maga elesettségében.

Dávid azt hitte, jó helyt van, magabiztosan, királyként parancsot adott: vigyék oda azt az asszonyt, Betsábét, aki megtetszett neki. Mert hát ő mint király akarhat, amit kíván. Aztán kiderül a nagy bűnök sorozata után, mikor meglátta elesett önmagát, hogy nagy mélységben van, onnan kiáltott fel Istennek. Én vajon hol vagyok ilyen vonatkozásban?

A tékozló fiú is azt hitte, hogy a maga által választott úton jó helyt van. Aztán a disznók vályújánál kiderült, hogy egy utálatos helyen van, olyan helyen, ahol nem szeretne lenni. Bizony elment Krisztus oda, ahol Péter volt, ahol a tékozló fiú volt, oda, ahol te vagy és én vagyok vagy voltam, és kihoz onnan engem. A kérdéseivel unszol, megkérdezi ma is, holnap is: Boldog vagy-e ott, ahol vagy? Békességed van-e ott, ahol vagy? Vajon van-e tartósan örömed abban az állapotban, amiben vagy? Vajon kielégít-e téged az az élet, amit élsz, ahol vagy?

Csupán a János evangéliumában Jézus tizennégy kérdést tett fel – valaki összeszámolta –, s a most Péternek feltett kérdés az evangélium utolsó fejezetében az utolsó a tizennégy közül, de a legnagyobb. Pál is azt mondja a szeretet himnuszának a végén: hit, remény, szeretet e három; e három közül a legnagyobb a szeretet. De tanultuk a Káté negyedik kérdés-feleletét is: Melyik a legnagyobb parancsolat? Szeresd az Urat, a te Istenedet, ez az első és nagy parancsolat, szeresd felebarátodat, mint magadat. Ettől függ minden: az Ószövetség törvénye, a próféták tanítása. Ettől függ az életed öröme, békéje, nyugalma, tisztasága. Ettől függ az örök élet.

Első lesz-e ez a kérdés az életünkben, vagy sem? Sokszor kérdezte Jézus: hiszel-e? De most többet kérdez! Azt kérdezi: szeretsz-e engem?

A kérdés elhangzott, háromszor egymás után. Itt Jézus a kérdező. Először hát figyeljünk a Jézus személyére. Ki az, aki felteszi a kérdést? Ki az, aki ezt a mélyinterjút

készíti? Azt hihetnénk, hogy ez ember kérdése Isten felé. Talán természetesebben hangozna: Istenem, szeretsz-e engem? Hányszor kérdezzük egymástól: szeretsz-e engem? A szerelmesek naponta felteszik a kérdést: szeretsz-e engem? Ha nem is szóban, a tekintetben ott van a sóvárgó kérdés: szeretsz-e engem?

Ady Endre mondta: „Szeretném, ha szeretnének!” Tolsztoj, a híres orosz író egyik könyvében ír egy kedves jelenetről: Nyolcvan-valahány éves bácsi egy két-három éves kisgyermeket kérdez: Szereted-e a bácsit? Biztosan szeretetre éhesen, egyedül élt. Mindnyájan szeretetre éhesek vagyunk. Rettenetes dolog, a legnagyobb szenvedés a szeretet hiányában élni. Jézus beszélt arról, hogy az utolsó idők jele lesz, hogy elhidegül sokakban a szeretet. Bizony nagy hiánycikk, hol álljunk sorba érte? Kérdésem az, hogy a szeretetre éhes ember sort áll-e annál az Istennél, aki ingyen osztogatja azt.

Itt azonban nem az ember kérdezi ezt, az, aki szűkölködik a szeretetben, hogy Istenem, hát szeretsz-e engem. Isten és ember közös vonása az, hogy vágyik a szeretetre. Szeretni és szeretve lenni: ez az igazán tökéletes egyensúly az ember életében, és erre vágyik Isten is. Ezért kérdezi Jézus: szeretsz-e engem?

Mielőtt még a kérdés lényegével foglalkoznánk, nézzük meg a körülményeket. Nagyon fontos ugyanis, hogyan időzíti Jézus ezt a döntő kérdést. Mert nem mindegy, hogy mikor tesszük fel ezt a kérdést egymásnak. Jézus is nagyon jól tudta, hogy mikor kell Péternek feltennie ezt a kérdést. Gondoljuk csak el, hogy a keresztpelése közben vagy amikor ott vérzett a kereszten, akkor fordult volna oda egyikhez vagy másikhoz az ő követői közül, s kérdezte volna: szeretsz-e engem? Nem! Ki merte volna ott hangosan megvallani, hogy szereti Jézust? Vagy akkor, amikor legelőször megjelenik nekik, mikor a hirtelen megjelenés döbbenetet váltott ki belőlük, amikor félelemmel vegyes csodálkozással némán állnak és hiszik is meg nem is a csodát. Még akkor sem kérdezte Jézus: szeretsz-e engem? Aztán eljutunk alapigénkhez. Amikor megjelenik Jézus a parton, akkor ők egy sikertelen éjszakai halászat után vannak, elcsigázottan, kimerülten, lehanyagoltan, kedvetlenül, üres halóval, éhesen és átfázva. Jézus nem akkor kérdez, amikor kiérkeznek a partra, Jézus a parton úgy várja őket, hogy előbb áldást ad a hálójukra, megtölti azt rengeteg hallal. Aztán amikor partra szállnak, kiderül, hogy már parázs van ott, már tüzet rakott, hogy legyen hol melegedjenek az átfázott tanítványai. Hal is van már a tűzön, kenyér is van ott. Kész étellel várja őket, meleggel várja őket, aztán megébédelnek, jóllaknak. Otthonos légkört teremt körülöttük Jézus, mondhatnánk így: megveti az ágyát a szeretetnek.

Először megajándékozza őket, bőségesen ellátja őket mindennel, és csak utána kérdez. Sőt úgy rendezi Jézus, a főrendező, aki kiválóan értett a lelkek világában való rendezéshez, hogy hozzatok halakat azokból, amiket fogtatok. Mintha ők fogták volna. Úgy adjatok nekem azokból, mintha az a tiétek lenne, mintha a ti hozzájárulásotok, a ti fáradozásotok gyümölcse lenne az. Micsoda pszichológus Jézus, aki így készíti elő a lelket arra, hogy tudjon őszintén válaszolni erre a feltett kérdésre: szeretsz-e engem? Aztán elhangzik a kérdés névre szólóan, nagyon személyesen: Simon, Jónának fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél? A többi tanítványnál.

A rengeteg hal, a nagy fogás nagy öröm volt. Aztán elhangzik a kérdés: Jobban szeretsz-e engem azoknál, akik körülveszik életedet, jobban szeretsz-e a látható dolgoknál? Mert itt nem arról van szó, hogy hát szeretlek, Uram, aztán valahol a harmadik, negyedik, ötödik vagy hatodik helyre szorul az irántad való szeretetem. Mert előbb önmagammat, előbb az én hasznomat, előbb az én érdekemet szeretem, aztán a feleségemet, aztán a gyermekemet, aztán a munkámat, aztán ha jut idő vasárnap, akkor szeretlek egy órára, és ezért beülök a templomba. Aztán megint hátraszorulsz az életemből. Aztán amikor ismét krízisbe kerülök, valahonnan előkotrom, mint valami elfelejtett eszközt az életemnek. Hát így nem lehet szeretni. Ezért bukdácsolunk mi annyit! S ezért teszi fel Jézus

nagyon személyesen ezt a kérdést. Először Péternek. Ő volt első a gyávaságban, a tagadásban, legyen tehát első a szeretet megvallásában. Ez egy rendkívüli lépés Péter felé.

Azt kérdezi: szeretsz-e? Péter azonnal válaszol. Kicsordul belőle, nem kér gondolkodási időt. Vannak olyan nehéz kérdések, amikor azt mondja az ember: kérek egy kis gondolkodási időt. De Péter nem késlekedik a válasszal, azonnal válaszol.

Nagyon fontos tisztázni való része ennek a válaszadásnak: vajon nem késem-e el a választ? Ágoston, a IV. századi püspök, afrikai egyházatya így kiáltott fel: „Ó, későn szerettelek, Szépség!” Pedig harmincéves kora körül tért meg, aránylag fiatalon adta az életét Istennek. Szeretsz-e engem? De jó lenne idejében felismerni azt, hogy hol nem szeretem Krisztust igazán és rögtön, mint Péter, tisztázni azt: Uram, én szeretlek, jobban szeretnék szeretni mindenkéül, hogy le ne késsek és ne kelljen majd valahol valamikor úgy kiáltanom fel megkeseredett szívvel, fájdalmasan, mint ahogy ez a püspök.

Jézus kérdezi Pétertől: szeretsz-e engem? Péter önként, spontánul válaszol. Olyan könnyen megy neki, mint aki nagyon témában van: „Igen, Uram, te tudod”, háromszor is egymás után. Jézus háromszor egymás után mondja: akkor legeltesd az én bárányaimat, akkor őrizd az én juhaimat, akkor legeltesd az én bárányaimat. Vagyis menj ki a mezőre, menj ki az én juhaim mellé, és ott a mezőn bizonyítsd be, hogy szeretsz engem. Nem itt, édes kettesben, mikor forró a levegő körülöttünk, amikor könnyű a szeretet megvallása. Nos, ha szeretsz, akkor menj ki oda a mezőre, az én nyájam mellé, az én kiválasztottaim mellé, vigyázz a farkasok támadásakor is, tedd ki éltedet akár a legnagyobb kockázatnak is, hogy higgyem a te szavad: – Igen, Uram! – igaz és nem hazugság. Jézus azonnal munkát bíz Péterre, és ezzel rögtön érzékelteti, hogy megbízik benne. Menj és nézz az én bárányaim után, mert a farkas nagyon szétszórta őket. Nagypénteken a nagy riadalomban szétfutottak a tanítványok: menj és szedd őket össze, mondd meg nekik, hogy az én bárányaim ők is. Sohase felejtset el: az enyéme az az, akiket rád bíztam. Sohase felejtset el, a legelő is az enyém. Adok bőségesen lelki táplálékot, csak menj és tereld oda az enyéimet.

Vajon beálltunk-e már mi ebbe a szolgálatba? Hányszor éreztük, hogy feltöltött minket ez a krisztusi szeretet, hányszor hallottuk, hogy menjetek el széles e világra, hirdesétek az evangéliumot, és mi hallgattunk. Vajon elmondtuk-e a húsvéti örömhírt valakinek? Vajon elmondtuk-e ma, hogy mit kérdezett itt tőlünk Krisztus, a feltámadott? Vajon bizonyítani tudjuk-e majd a munka mezején, ott a rakoncátlan bárányok között, ott, ahol sokszor nagy türelem kell az emberekhez?

Mért bizony sokfélék a mi bárányaink! A pásztorok a megmondható, hogy mennyi kitartás, mennyi odafigyelés, mennyi gondoskodás, mennyi törődés kell ahhoz, hogy egy nyáj ép maradjon. Minden állat közül a juh az egyik leggyámoltalanabb, a legtöbb törődést igényli, és a legtöbb veszélynek, betegségnek van kitéve.

Egyszer valami turisták megkérdezték egy pászort: „Mondja, tényleg igaz, amit a Bibliában Jézus mondott, hogy az idegen hangját nem követik a juhok, csak a pásztorét?” A pásztor erre azt válaszolta: „Igaz. Idegen hangját csak akkor követik, hogyha betegek.” Milyen érdekes ez, amikor kibillennek egészséges életritmusukból, amikor megromlik hallásuk vagy a látásuk, akkor hallgatnak az ellenségre, akkor el lehet csábítani őket a nyájától. Kérdés: téged el lehet-e csábítani a Krisztus közösségétől, az ő juhainak közösségétől? Manapság annyi veszély leselkedik, annyiféle szektás tanítás árad felénk, meg tudjuk-e különböztetni a tiszta hangokat a hamisaktól? Vajon a jó pásztor hangja mindig gyönyörködtetni fog-e minket? Csak ezt a hangot fogod-e követni ezután, hogy mindig igent tudj mondani a Jézus kérdésére? Csak így lehetsz ugyanis hasznos megbízottja a jó Pásztornak. Ámen.

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

Kolozsvár

Húsvét után

Alapige: Máté 28,11–15

Bibliolvasás: Máté 27,62–66

A húsvéti történet tele van ellentmondásokkal. Már virágvasárnap elkezdődik ezek sorozata. Jézus, akit királynak kijáró tiszteletben részesítenek, számráhaton ülve vonul be Jeruzsálembe. Pár nappal később letartóztatják őt, aki a foglyoknak szabadulást hirdetett. Nagypénteken egy sötét és hazug perben halálra adják őt, aki azt tanította magáról, hogy ő út, igazság és élet. Amikor mindenki azt vélte, hogy végeztek vele, feltámad a halálból! A mai történetben is hasonló ellentmondást látunk, szomorú ellentmondást: azok, akik a legnagyobb erővel tehetnének bizonyosságot Jézus feltámadásáról, fizetett tagadókká válnak!

Alapigénkben azt olvastuk, hogy a megholt Jézust kereső asszonyok a feltámadott Úrral találkozva sietve viszik a hírt: Jézus feltámadt! Ugyanakkor a sírkamra őrizetével megbízott katonák megháborodva rohannak vissza a városba. Elbeszélik a papi fejedelmeknek mindazt, ami történt. Erre Jézus gyilkosai sietve lepénelik őket: mindenkinek mondják azt, hogy elnyomta őket az álom és közben Jézus testét ellopták a tanítványok...

Máté evangéliuma úgy beszéli el a húsvéti feltámadás-hír kiadását, hogy közben egy ellentétes áramlatot is bemutat. Alapigénk bevezető verse azzal indul, hogy felemlíti a lelkendező asszonyokat, akik a sírkamra közelében találkoztak a feltámadott Jézussal: ezek ámulva rohannak vissza az ébredő városba megvinni a feltámadás híreit. Velük csaknem egyszerre indulnak el a sírt őrző vitézek. Őket pedig arra veszik rá, hogy – jó fizetség ellenében – ferdítsék el a feltámadás híreit.

Miért van az, hogy egyeseknek Jézus feltámadása örömet hoz? És miért van ugyanakkor az, hogy az ő feltámadása némelyeknek rémületet okoz? Továbbmenve: miért van úgy, hogy az örvendező asszonyok elhíresztelik a feltámadás tényét, miközben a másik oldalon megmástitják, elerőtlenítik a húsvéti csoda híreit?!? Kérdéseinkre választ kapunk, ha megismerjük e régi történet szereplőit: a Jézus sírjához kijött asszonyokat, a sírt őrző katonákat és végül a papi tanács tagjait.

I.

Az asszonyok a húsvéti örömhír legelső tanúi. Ők azok, akik kezdettől fogva Jézus követésébe szegődve haláláig szeretettel vették körül a Mestert, a Názáreti Jézust. Mind a négy evangélium leírásában megkapó húségről tesznek tanúbizonyosságot. Alakjuk nagyon sok festőművészt is megihletett: a legtöbb nagypénteki, illetve húsvéti ábrázoláson ott szerepelnek. Ők nem hagyták cserben Jézust, mint azt a tanítványok tették. – Vajon miért? – kérdezzük. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy Jézus nőtanítványai inkább érzelmileg kötődtek az Úrhoz. Nem lehet véletlen, hogy az áruló Júdás a férfitanítványok közül került ki! Azok közül tehát, akik elsősorban nem szívükkel, hanem értelmükkel kötődtek tanítómesterükhöz, Jézushoz. Mert aki szívvel ragaszkodik valakihez, annak nem válik árulójává. Aki szívvel kötődik valakihez, azt nem hagyja cserben.

És mi, akik gyakran szoktuk énekelni: *Itt van szívem, neked adom, Uram...* – vajon mi igazán ragaszkodunk-e Mesterünkhöz? Képesek volnánk-e kitartani mellette minden

próbatétel, minden megszólás, minden kísértés ellenére? „Itt van szívem” – de meddig és milyen mértékben? Átadjuk neki addig, amíg nem ér valami baj? Átadjuk neki, amíg úgy látjuk, hogy tanítványok között vagyunk? Átadjuk addig, amíg nem kell vele együtt szenvednünk? És mennyire adjuk át? Egészen, félig-meddig, vagy még annyira se? Az ideig-óráig való átadás az Úr Krisztus elhagyását eredményezheti. Nem akarom azt állítani, testvéreim, hogy biztos eltávolodást jelent, de azt igenis, hogy fokozott veszély áll fenn. Olyan ez, testvéreim, mint az elvékonyodott töltés: ha az ár sokáig mossa, előbb-utóbb átzúdul rajta a víz s mindent tönkretesz.

Ezért kéri az Úr a szívünket teljességgel. Kéri teljes ragaszkodásunkat, mert csak akkor tud méltóvá tenni minket a tanúskodásra. Mi is szeretnénk szívünkben hordozni a húsvéti szent bizonyosságot és örömet, de ezt csak akkor lehet, ha követjük Urunkat a keresztre, sőt ha együtt hordozzuk vele kereszttünket. Így részünk lesz abban az életben, amelyet az ő feltámadása hoz nekünk.

Azért ha együtt akarunk lenni a jó hírt vivő asszonyokkal, nekünk is úgy kell szeretnünk a keresztre ment és feltámadott Urat, ahogyan ők szerették. Így válunk méltókká arra, hogy velük egy utat járjunk: a húsvéti bizonyosságtevés útját.

II.

Láttuk azonban, hogy nem mindenkit ragadott magával a kiáradó húsvéti öröm. Voltak emberek, akiket megrettentett a sziklasírnál végbement csoda. Ezek elsősorban a sírt őrző vitézek. Róluk az van megírva, hogy előbb halálra rémültek, amikor az Úr angyala megjelent a sírnál. Elképzelhetjük, hogy mi játszódott le a szívükben. Hiszen három nap óta fontos szerephez jutottak a katonák. Vajon hol voltak még jelen a sírt őrző gárda tagjai? Ott voltak három nappal korábban, amikor közreműködésükkel tartóztatták le a páskaünnepre Jeruzsálembe érkezett Jézust? Részt vettek a lázítónak tartott galileai férfi kihallgatásán? Vagy pedig ott voltak a halálos ítélet meghozatalakor? Vagy talán a halálra ítélt Jézus megcsúfolásában és megkínzásában segédkeztek? Ott voltak akkor is, amikor Jézust kivégezték? Vagy éppenséggel végrehajtották? Azok, akik még a ruháin is megosztottak? – Ki tudná megmondani? Annyi bizonyos, hogy számukra a húsvét hajnala borzasztó élményt jelentett.

Valóban iszonyatos dolog ellenségként, csúfolódóként találkozni az Úr Krisztussal! Ítélet-végrehajtóként pedig egyenesen rettenetes. Azért, mert a végső ítélet nála van. Ezeket az embereket megcsapta az ítélet szele. Csak az előszele, de már ez is elég ahhoz, hogy az embernek eszébe juttassa mindazt, amit Jézussal szemben elkövetett!

Pedig ezeknek a durva katonáknak lett volna mentségük. Miféle mentség? Az, amit minden katona el szokott mondani, amikor rémtetteiért felelősségre vonják: „Parancsra cselekedtem!” Parancsra cselekedni mindig mentő körülményt jelentett. Így ezeket a katonákat is menti az, hogy parancsot hajtottak végre. Azoknak engedelmeskedtek, akiknek a zsoldjában álltak! Zsoldot kaptak a Jézus elfogásáért, őrzéséért, megostorozásáért, kivégzéséért, de még azért is, hogy a sírját őrizzék. Mentő körülmény tehát az, hogy kötelességüket teljesítették.

A feltámadást letagadni azonban nem volna kötelességük! Ők, akik az angyal érkezésének, a sírkamra kinyitásának, Jézus feltámadásának a legelső tanúi lehettek, nem kellene hogy hazudjanak! Milyen szomorú azonban, hogy a pénz megvakítja és hazugságra bírja őket. Pedig most az egyszer megmondhatnák: elég volt immár a gonosz zsoldjában állani! Örülünk annak, hogy győzött az élet! Nemhogy elhallgatnánk, ellenkezőleg, világgá vesszük a hírt: a Názáreti Jézus kijött a sírból!

De nem ezt mondják. Belementek a megvesztegetésbe, eladták a becsületüket, és most már azt mondják, amire Jézus ellenségei megtanították őket.

A húsvét nekünk is alkalmat adott, hogy találkozzunk a feltámadott Úrral, találkozzunk a feltámadott Jézus Krisztus bizonyágtevőivel. Maradjunk-e ezután is a gonosz zsoldjában? Vagy pedig szegődjünk az Úr ügyének szolgálatába? „A bűn zsoldja a halál” – tanítja Pál apostol. Jézus szolgálata azonban életet jelent. Válasszuk azért az életet!

III.

Végül itt áll előttünk a történet harmadik csoportja: a vallási vezetők. Az ő helyzetük a legnyugtalanítóbb: hiszen nekik nem parancsol senki abban, hogy hazugságot terjesszenek! Nyugodtan mondhatnák: – Lám, mégis igaza volt a Názáreti Jézusnak, nosza, higgyünk benne! De ők annyira megátalkodottak, hogy képtelenek váltani. Inkább választatják a katonák megvesztegetését, a tagadásnak és a hazudozásnak kényelmesebb útját, de nem hajlandók elfogadni azt, hogy Jézusnak igaza lehetett. Akarattal állnak be a feltámadást tagadók táborába. Hányszor vagyunk mi is úgy, hogy rácaffolunk arra, hogy a mi Megváltónk él?! Meglehet, hogy nem ilyen látványosan tesszük, nem kerítünk az egésznek épp ekkora nyilvánosságot. Az is lehet, hogy ki se tudódik: megbántottunk valakit; rosszat mondtunk valakiről; kárt okoztunk valakinek. Tudjátok, hogy akkor mit követtünk el? Viselkedésünkkel cáfoltuk meg azt, hogy nekünk élő Jézus Krisztusunk van. Nem szavakkal, hanem cselekedetekkel tagadtuk le azt, hogy ő él!

De mi lehetett az oka annak, hogy a papok és a vének ilyen döntést hoztak? Elsősorban az, hogy ők kezdettől fogva szembehelyezkedtek Jézussal. Nekik Jézus szálka volt a szemükben. Féltek tőle tekintélyüket, féltek tőle népszerűségüket. Ezenkívül attól tartottak, hogy felborogtja a vallási rendet. Emiatt sohasem hallgatták őt jó szándékkal. Szívük mindig telve volt előítéllettel, elméjük pedig önigazolással. „Nekünk ne beszéljen Józsefnek, az ácsmesternek fia. Mi ezt jobban tudjuk.” Milyen gyakran akarjuk mi is jobban tudni! És milyen sokszor fordítjuk mi is a szívünk helyett tüskéinket Jézus Krisztus felé, mikor szól hozzánk. Legyen figyelmeztetés számunkra ezeknek az embereknek a példája, hogy ne kételkedésünkkel, ne rosszindulatunkkal, ne gonoszságunkkal forduljunk Jézus felé, hanem szívünk szeretetével. Benne a pogány katonatiszt is felismerte az Isten Fiát: ne akarjunk mi vakok maradni az ő hatalma láttán.

„Tanácsot tartottak” a vezetők – olvastuk az evangéliumban. Hihetetlen, de úgy történt, hogy tanácskoztak arról, hogy miképpen tussolják el a feltámadás valóságát. Mert amíg Jézus feltámadása és győzelme egyesek számára örvendetes hír, amit mihamarabb tovább kell adni, addig mások ezt a hírt meg akarják hamisítani. Sőt ami rosszabb, egy féligazsággal akarják felcserélni: – Igaz ugyan, hogy a sír üres volt, de nem egyébért, hanem mert a tanítványok ellopták a Jézus testét. Csak keserőséggel gondolhatunk arra, hogy ezt az első tanácskozást követően hány és hány tanácskozás folyt már arról, hogy miképpen lehessen Jézus tanítását, Jézus emlékét és az ő tiszteletét távol tartani a lelkétől. És hány és hány hasonló döntés született, amely el akarta kendőzni azt, hogy Jézus Krisztus él, és hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére!

Aki azonban engedelmes szívvel hallgatta őt, az örvendezett és örvendezik annak, hogy őt a feltámadott Krisztus vezeti és oltalmazza.

Kérjük Istent, aki Szentlelke által a hitet adja nekünk, hogy ne csak megütközzünk az emberek gonoszságán és otrombaságán, hanem csatlakozzunk azokhoz a bizonyágtevőkhöz, akik szívből örvendeznek annak, hogy Jézus él. Ámen.

Tamás

Alapige: János 20,26–29
Bibliaviasítás: János 20,19–25

Úgy gondolom, hogy senki sincs közöttetek, aki ne ismerné azt a mondást: hitetlen Tamás. Arra az emberre szokták alkalmazni, aki valamiben kételkedik. Ez a mondás Jézusnak arra a Tamás nevű tanítványára vezethető vissza, akit tanítványtársai nem tudtak meggyőzni Jézus feltámadásáról. Ma is vannak ilyen bizonytalankodó egyháztagok! Nézzük meg, mire figyelmeztet és mire tanít minket Jézus a Tamás történetével.

Tamást kettősnek is mondták. Egyesek szerint azért, mert ikergyerek volt, de az sem kizárt, hogy ez az elnevezés a Tamás lelkületére utal, amely csak sok gyötrődés után képes eljutni oda, hogy a feltámadott Jézus hű bizonyságtevője legyen.

Tamás hiányzott akkor, amikor feltámadása után Jézus először jelent meg tanítványai előtt. Hiába próbálták meggyőzni a többiek, feltételeket szabott ahhoz, hogy a Jézus feltámadását elhiggye. Ha akkor tíz szentanú apostol prédikált egy hallgatónak hiába, hogy várhassa ma egy igehirdető – egy pap –, aki egyszerre több száz embernek prédikál – pl. egy nagy gyülekezetben –, hogy igehirdetésére hívőkké legyenek a hallgatók?

Isten azonban időt enged és ad nekünk is arra, hogy végül mi is meggyőződünk és bizonyságtevő hívőkké legyünk.

Alapigénk így kezdődik: nyolc nap múlva. Nyolc nap telt el a Jézus megjelenése óta. Ezalatt gyötrődött Tamás. Isten nem siet. Engedi, hogy az ember tépelődjön az Ige hatása alatt. Ha téged nem hagy nyugton a hirdetés, a hallott Ige, az már biztató jel. Azt fejezi ki, hogy az Ige hatással van rád, azért nem vagy közömbös iránta.

Nyolc nap múlva ismét bent voltak az ő tanítványai. Ott, ahol össze szoktak gyűlni, s ahol már előbb Jézussal találkoztak. Az Isten gyermekeinek mindig ott a helye, ahol Jézussal találkozni lehet. Ma ez a hely a templom! Ugyanazon a napon voltak együtt, amely a zsidóknál a hétnek első napja volt, amelyik a mi vasárnapunk. A Jézus feltámadása óta ez a keresztyének, a Jézus-tanítványok istentiszteleti napja. Ezt nem értik meg a szombatisták, és ezért kerülnek ellentétbe az Igével. Ezért nevezték őket eleinte Erdélyben zsidózóknak. Az Ige arra tanít, hogy szenteljük meg a vasárnapot. Gyertek el mindig a templomba, és legyetek itt együtt Jézus-váró szívvel. Ha valaki nem jön el, úgy jár, mint első alkalommal Tamás: aki nem találkozhatott az Úrral. Pedig ő csak elkésett.

Második vasárnap már Tamás is idejében ott volt. Addig azonban nyolc nap telt el keserves szorongások között. Amíg a többiek boldogan örvendeztek, ő tépelődött. Ne hiányozz a templomból, mert abból csak károd lehet. A tíz tanítvány azonban annyit mégis elért a bizonyágtételével, hogy Tamás is ott volt velük idejében. Ha úgy tudnánk a feltámadott Jézusról bizonyágot tenni, hogy valaki a mi bizonyágtételünkre eljőjön a templomba, már az is nagy eredmény lenne.

Noha az ajtó zárva vala, beméne Jézus és megáll a középben. Aki Jézusra vár, nem hiába vár! Sajnos vannak, akikre Jézus vár – és hiába! Jézus a zárt ajtón is be tud menni. A vele való találkozást csak a bezárt szívek akadályozhatják meg. Jézus azonban azokon is kopogtat: „Ímé, az ajtó előtt állok és zörgetek: ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő énelem” (Jel 3,20). Bár minél több szív nyílna meg ebben a templomban is, hogy észrevehesse: Jézus itt van a középben. Amikor és ahol Jézus megjelenik, ott ő a központ. A te számodra Jézus az éleled központja-e? Sajnos akadnak olyanok is, akik csak a sarokban akarnának helyet adni

neki. Ez nem méltó hozzá! A szíved ajtaját nyisd meg neki, hogy beléphessen életed középpontjába!

Jézus békességgel köszöntötte az övéit. Mennyire szükségünk van nekünk is erre a krisztusi békességre. Ő ugyanis nemcsak mondja, hanem adja is a békességet. „Békességet hagyok néktek, az én békességemet adom néktek: nem úgy adom én néktek, amint a világ adja, ne nyugtalankodjék a ti szívetek, se ne féljen” (Jn 14,27).

Hogyan hathatott a Jézus köszöntése Tamásra, a teljesen felkavarodott lelkű emberre? Mert éppen csak békesség nem volt benne. Óriási zaklatottság, lelki zűrzavar nyugtalanította, amikor Jézus békességgel köszöntötte. És hányszor zaklatott a te lelked, testvérem! Ne feledd, számodra is csak Jézus adhat békességet.

És amikor Jézus ott volt a középén, mintha csak Tamásért jött volna. Jézusnak akkor Tamás volt a legfontosabb: a bizonytalankodó, a kételkedő. Ő volt az, aki biztos bizonyítékot szeretett volna kapni arra vonatkozólag, hogy az a Jézus támadott fel, akit megfeszítettek. Nehogy csak valami szellem vagy valami látomás legyen! Ezért kellett neki kézzel érinthető, ujjal kitapintható bizonyíték. Mennyire minket példáz ez a Tamás, illetve mennyire tamások vagyunk mi. De bárcsak valóban tamások lennénk, hogy majd végül hinni tudjunk.

Ahogy Jézusnak akkor a Tamás számára, úgy ma a te számodra van neki mondani-valója. Mit mondott Jézus Tamásnak? Mintha ott lett volna, mintha mindent hallott volna, amit Tamás mondott. Előtte nincs titok. Tudja rólad is, hogy hol, mikor, hogyan beszéltél róla. Azt is tudja, hogy nem hitted el a húsvét evangéliumát. Okoskodások támadtak a te szívedben is, mint a tanítványokéban. Mert nemcsak Tamással volt baj – a többiekkel is. Azok is csak azután tudtak örvendezni, miután Jézus megmutatta nekik sebeit.

Most ott áll Jézus Tamás előtt, és Tamás minden nemjére – tagadására – van egy igénye. Tamás azt mondta: Ha nem látom az ő kezéin a szegek helyeit; Jézus azt mondta: Nézd meg az én kezeimet! Tamás ezt mondja: ha nem bocsátom ujjamat a szegek helyére... Jézus azt mondja: hozd ide a te kezedet. Tamás így szól: ha az én kezemet be nem bocsátom az ő oldalába: Jézus pedig azt mondja: bocsásd az én oldalamba. És arra, hogy semmiképpen el nem hiszem, elhangzott a Jézus válasza: ne légy hitetlen, hanem hívő! Miért tette mindezt Jézus? Mert Tamás még magának Jézusnak sem hitte volna, ha nem láthatta volna a sebeit. Egy sebek nélküli Jézusnak nemcsak Tamás, de a többi tanítvány sem hitt volna. Jézus ma is ezt teszi az úrvacsorában. Ma neked mutatja sebeit. Neked adja megtöretett testét és kiontatott véréit; önmagát ábrázolja ki: én vagyok a megfeszített, de feltámadott Jézus. Jézus még valami rendkívülit ajánlott fel Tamásnak, amit Máriának nem engedett meg. Máriának azt mondta: ne illess engem. Tamásnak felkínálta: hozd ide a te ujjadat, és bocsásd az én oldalamba. Ezt akartad? Tessék! Győződj meg a csodáról – a feltámadásról!

Hányszor lép fel kételkedő igényekkel az ember. Az a csodálatos, hogy Jézus még ezeket a kételkedő óhajokat is teljesíti, ha azt szeretnéd, hogy megbizonyosodj az ő feltámadásáról. De ezek után akarsz-e még valamit? Tamás akkor már semmit sem akart, csak leborult Jézus előtt, és elhangzott az ajkáról a csodálatos hitvallás: én Uram és én Istenem! Mi történt akkor és ott? Meghalt a régi Tamás, a kettős lelkű, a bizonytalankodó, a kételkedő, és megszületett egy másik Tamás, aki már nem kettős, nem tépelődő: megszületett a hívő Tamás.

Jézus azt akarja, hogy te is hívő légy. Vigyázz: ne felemás hitű szektás hívővé akart tenni, hanem a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztusban hívő tanítvánnyá, aki kész vagy a te Uradnak és Istenednek hittel szolgálni. Téged is csak a megfeszített és feltámadott Krisztus változtathat meg. Hívővé ma is valaki csak a Krisztussal való személyes

lelki kapcsolat által lehet. Ahogy a tíz apostol nem tudott hitet adni Tamásnak, csak Jézus, ma sem adhat hitet senkinek – neked sem – senki más, csak egyedül Jézus.

Tamás számára akkor teljesedett be az ézsaiási prófécia: „az ő sebeivel gyógyulánk meg” (Ézs 53,5). Mert Tamás megértette, hogy azzal, hogy Jézus kész megengedni, hogy tíznapos sebeibe belevájon, tulajdonképpen azt fejezte ki: éretted erre az újabb szenvedésre is kész vagyok. Tamás akkor értette meg, hogy ez azt jelenti: éretted szenvedtem! Milyen jó volna, ha te is rádöbbenél erre!!! Mert ma Jézus neked is ezt mondja: éretted szenvedtem.

Jézus a történethez még hozzáfűz egy komoly figyelmeztetést: „Mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél; boldogok, akik nem látnak és hisznek.” Jézus megadta akkor az érzékelés lehetőségét: a látás és érintés lehetőségét. Mi ne várjuk, hogy közülünk minden egyes embernek így jelenjen meg. Boldogok voltak akkor a tanítványok, és Tamás is. De hitben járni, nem látásban, ez az igazi boldogság. Ezt kínálja fel ma neked is Jézus. Ámen.

Mikor van vasárnap?

Egy sivatagi remete barátságban élt az állatokkal. Azok nem bántották, sőt, ha valami bajuk volt, vagy tüske ment a lábukba, hozzá fordultak segítségért. Néha összegyűltek kunyhója körül, s olyankor a remete elbeszélgetett velük.

– Szeretnénk, ha nekünk is lenne vasárnapunk! – mondta egyszer az oroszlán a remetének.

– Rendszerben van, barátom, kérdezzük meg a többieket is – válaszolta ő. – Itt van mindjárt a vadló, kérdezzük meg tőle, mikor van vasárnap.

– Szerintem akkor van vasárnap, ha nekünk is nagy, abrakkal teli tarisznyát kötnek a nyakunkba, amint azt a házi lovaknál szokták.

– És neked mikor van vasárnap? – Kérdezte az oroszlántól a remete.

– Ha egy szép fiatal gazellát elcsípek, és nagyokat falatozom belőle – mosolygott az oroszlán.

– És te, szamárbárátom, mit szólsz mindehhez?

– Én csak azt szeretném, hogy miután jóllaktam, nagyokat alhassam az abrakos tarisznya mellett, és ne kelljen nehéz csomagokat cipelnem.

A többi állat is hasonlóképpen vélekedett.

– És miből gondoljátok, testvérekim – kérdezte a remete –, hogy vasárnap lenne, ha mindez, amit kértek, teljesülne?

– Mert úgy láttuk az embereknél – felelte a vadtehén –, nekik az a vasárnap, ha esznek és alszanak egész nap.

– Látjátok, sokan az emberek közül sem tudják, mi a vasárnap. Hát én megmondom nektek. A vasárnap az, amikor nem az evéssel-ivással törődünk, hanem egymással és a Teremtővel beszélgetünk és barátkozunk. Ehhez azonban meg kell tanulnotok imádkozni!

– Megtanulunk, megtanulunk! – bólogattak mind az állatok.

És attól a naptól kezdve csodálkozva látták a hegylakók, hogy vasárnapokon egyre több állat gyülekezett a remete kunyhója előtt, és mindegyik a maga módján, saját beszédjével és énekével dicsérte az Istent.

Lectio continua

Szász Attila
Disznajó

Isten munkája bennünk

Alapige: Filippi 2,12–13

Mi, akik mindannyian írtunk már levelet, bizonyára sokszor leírtuk e szót is: Szeret-
teim! Így szólítottuk meg legközelebbi hozzátartozóinkat, gyermekeinket, szüleinket,
családunk tagjait: Szeretteim!

Mennyire kifejező e szó! Érzékelteti azt az érzelmi kötődést, mely a levélíró és a
címettek között van. Utal azokra a bennünk lévő érzésekre, melyeket hozzátartozóink
íránt érzünk, a szeretet érzéseire, melyek hatalmas távolságokat képesek áthidalni, kény-
szerű helyzeteket tudnak elviselhetővé tenni, melyek néha kezünkbe adják a tollat és
írásra kényszerítenek.

E szót az idők folyamán sokan leírták, leírtuk már, különböző korokban, más és más
helyzetekben, de mindig egy és ugyanazon céllal, és pedig azért, hogy szívünk érzéseit
legdrágább hozzátartozóink íránt kifejezzük. Katonaságból vagy frontról, lágerből vagy
börtönből, idegen országból, talán messzi földrésről írt levelek megszólítási formája ez:
Szeretteim! E szó mindig a legemberibb érzések, a szeretet érzéseinek hordozója volt.

Pál apostol sokszor használta leveleiben e megszólítást azon gyülekezetek tagjaihoz
szólva, melyek élete, öröme vagy fájdalma, hite, Krisztushoz fűződő kapcsolata egyál-
talan nem volt közömbös számára. Leírta szabadságban és börtönben, használta, amikor
dicsért, és így szólt, amikor elmarasztalt. Kifejezte, hogy a címzett gyülekezetek tagjai-
nak mindig helye van az ő szeretetében, akkor is, amikor megbomlik közöttük a gyüle-
kezeti egység, amikor emberi gyengeségeink és gyarlóságaink viszályt keltenek a hitben
testvérek között, amikor evangéliumhoz méltatlan viselkedésükkel nehézségeket okoz-
nak a Krisztusban való együttélésben. A Pál apostol által használt szó ugyanakkor nem-
csak az apostol, hanem Istennek az ő gyermekei íránt érzett azon szeretetére is utal,
mellyel a mennyei Atya ölel át bennünket. Az a szeretet ez, melyet Szentlélek munkál a
szívekben, mely valósággal kényszerít bennünket arra, hogy mások javát szem előtt tart-
suk, hogy másokért önmagunkat feláldozzuk. Az a szeretet ez, amellyel Isten szerette e
világot, amikor egyszülött Fiát adta érte.

Legyen számunkra öröm forrása mindig az a bizonyosság, hogy Krisztusban mind-
annyian Isten szerettei vagyunk, akiken rajta van vigyázó tekintete, akiket mindig ortal-
maz ölelő karja. Önmagunkban érdemtelenek vagyunk e mennyei szeretetre, de Isten
szeretetében épp az a csodálatos, hogy az bűnünket elfedező szeretet. Krisztusban lesz
érvényessé a mindannyiunkra személy szerint vonatkozó megszólítás: Szeretteim!

Mi következik: Pál apostol megszólítása után? Mi az, amit mondanivalójával a
filippibeli keresztyének szívére akar helyezni?

Mindaz, amit mai igénk tartalmaz, a levél megelőző szakaszaiban elmondottakból
következik. Pál apostol egy megkezdett gondolatot folytat. Miután mennyei polgárokhoz
illő viselkedésre intette a filippibelieket, miután a mennyei polgárokhoz illő viselkedés
ismérvét az egységben és társaikkal való összhangban határozta meg, miután négy fon-
tos érve alapozva indokolta az egységben való élés fontosságát, továbbfejleszti a ke-
resztyén egység gondolatát. Elmondja, hogy az egység egyedül a krisztusi lelkületben
való éléssel valósítható meg: alázatossággal, önmegtadással, a szolgálat Krisztushoz
hasonló módon való vállalásával. Az apostol most arra inti a filippibelieket, hogy a

Krisztustól tanult alázatot, önmegtagadást, szolgálatot a maguk életében is valósítsák meg. Ennek útja az engedelmisség. A filippibeli gyülekezet olyan erénye ez, mely méltán váltja ki az apostol dicséretét. Engedelmisségünket az teszi igazán értékes az apostol szemében, hogy azt megbizonyították mind az ő jelenlétében, mind pedig távollétében. Természetesen nem az apostol, hanem Krisztus és az evangélium ügye iránti engedelmisségről van itt szó. A filippibeli szentek azon engedelmisségét dicséri az apostol, mellyel részt vettek az evangélium ügyében az első naptól fogva egészen az apostol fogságáig, mellyel hirdetik a Krisztusban megismert új életet, mellyel igyekeznek Krisztus evangéliumához méltóan viselni magukat és törekednek egy lélekben, egy érzéssel megállni az apostol által is képviselt szent ügy mellett. A filippibeliek engedelmesek, mert elfogadták Krisztust, elfogadták az Igét. Engedelmisségük értékes és dicséretes, mert hitbéli meggyőződésből, a Krisztusban megismert élet csodájából fakad. Nem Pál apostolra, azaz nem emberi tekintetre néz, hanem egyedül Krisztusra. Ez csak természetes, hiszen az evangélium ügyéért végzett nagy munkamegosztásban Isten az embereknek legfeljebb a plántálás és öntözés tisztas feladatát osztja ki, a növekedés mindig az ő Szentlelkének a műve.

Mi hányszor elvétjük a helyes irányt! Hitünk gyengesége miatt emberi tekintélyekbe kapaszkodunk, engedelmisségünket is tekintélyekhez való viszonyulásunkon mérjük le. Pedig „Istennek kell inkább engedni, hogysem embereknek” (ApCsel 5,29). A reformáció egyik elindítója volt ez az igei felismerés és egyben biztatás. Istennek pedig úgy lehetek engedelmes gyermeke, ha életemet nem emberi tekintély, hanem egyedül az Ige mértéke alá helyezem. Jó értelemben vett szolgálai engedelmisség ez, Krisztus szolgájának engedelmissége olyan, mint amely Pál apostolnak is sajátja volt, aki Krisztus iránti engedelmisségének summáját a Galata 2,20-ban így adja meg: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.”

Mind személyes hitem, mind pedig a gyülekezet, az egyház hite Krisztus iránti engedelmisségében mérhető és mérendő le.

Pál apostol azért hivatkozik dicsérőleg a filippibeliek engedelmisségére, mert azt a filippibeli szentek üdvössége ügyében elengedhetetlenül fontosnak tartja. A „félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket” felszólítás szintén a Krisztusban való engedelmisségben valósul meg.

Mit jelent az Igének ez a kitétele? Vajon azt jelenti-e, hogy az ember maga is tehet valamit saját üdvössége érdekében? Üdvösségünk nem Istennél eleve elvégzett ügy, hanem az saját magunktól is függ tehát?

Az üdvösség munkája nem felezhető meg Isten és az emberek között. A „vigyétek véghez” felszólítás nem az ember szabad akaratára vonatkozik. Az embernek van ugyan a természetétől fogva akarata, de ez az akarat a bűn miatt gonosszá lett és csak úgy lehet jóvá, ha Isten átalakítja azt (Kálvin). Saját akaratából az ember semmi jót nem tehet, hanem csak akkor, ha engedi magát Isten Szentlelkétől vezetni. Amikor az apostol azt mondja: „vigyétek véghez a ti üdvösségeteket” – tulajdonképpen arra akar rábírní minket, hogy bizzuk Isten kegyelmére magunkat, mert ha ezt tesszük, nem fogunk téltlenül egy helyben vesztegelni és életünk sem telítődik aggodalommal. A félelem és rettegés, melyről az apostol beszél, nem az urának kiszolgáltatott rabszolga félelme, hanem az, amelyik megóv bennünket az elbizakodottságtól, a felfuvalkodottságtól, a magunk emberi lehetőségeinek túlbecsülésétől. Ez a félelem és rettegés inkább olyan vigyázás, mely az eleséstől óv bennünket. Az elesés pedig azonnal bekövetkezik, mielőtt az ember megtelik göggel, mielőtt önteltté válik és saját erényeiben bízva megpróbálja magát kivonni Isten Szentlelkének hatalma alól. Egyedül Isten kegyelme tart meg bennünket tehát.

Pál apostol figyelmeztetése Isten iránti alázatra is buzdítja a filippibelieket, arra, hogy pillanatra se felejtsek el, hogy életükben minden, így az üdvösség is, egyedül Istentől származik. Az üdvösség, amiről itt az apostol beszél, a Krisztusban megszentelődött, e bűnök felett győzelmet arató, Krisztusnak tetsző élet. Az a tény, hogy az apostol részletesen kifejti e témát, azt igazolja, hogy a filippibeli keresztyének számára fontos volt az üdvösség kérdése.

Egész keresztyén életünk az üdvösségre néz. Földi életünkben ennek csupán kezdetét, mintegy előízét érezteti velünk Isten, de annak boldogságát teljes valójában átélni az élet után, az örökkévalóságban fogjuk. Ez az a boldogság, melyről a HK 58. kérdése így beszél: „szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív meg nem gondolt”. Ennek a létnek lesz jellemzője az állandó Isten-dicséret. A mai ember, akinek egyre élesebben kirajzolódó jellemvonása az e világ felé fordulás, egyre inkább elfelejti vagy pedig leki-csinyli Istennek Krisztusban nekünk adott e drága ajándékát. Hová lett ma az a lelki nyugtalanság, mely a gazdag ifjút valósággal űzte Jézushoz e nagy kérdéssel: Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem? Hová lett a Jézussal rokonszenvező farizeus Nikodémus Isten dolgait kutató lelkülete, aki éjjel kopogott be az Úrhoz, hogy a Mester az újjászületés kérdéséről beszéljen neki. Amikor arról szóltunk, hogy a mai ember egyre inkább e világ felé fordul, arra gondoltunk, hogy egyre inkább elveszti az Isten dolgaira, így az üdvösség kérdésére való odafigyelés képességét. Hiányzik belőlünk az a félelem és rettegés, mely az üdvösségért munkálkodik és arra készíti bennünket, hogy Isten kegyelmében tökéletesen megbízva, az ő atyai jóakarására bízunk magunkat. Egyháznak és egyházban élőknek hitünk komolyan vételével, Krisztushoz hasonlítani akaró igyekezetünkkel kell felhívunk e világ figyelmét Isten csodálatos üdvösségajándékára, valamint saját magunkat is óvnunk kell attól, hogy annak értékét Ézsau módjára leki-csinyeljük és egy tál lencséért e földi világ kínálatával felcseréljük. Félelemmel és rettegéssel kell tehát munkálnunk üdvösségünket, melyet Isten Krisztus érdeméért kegyelemből felkínál nekünk. A mi dolgunk csupán az, hogy amit ő felénk nyújt, magunkhoz öleljük. Ez egyben a mi felelősségünk is. Még ez is azonban Isten indítására történik, Szentlélek bennünk való munkája által (Kálvin).

„Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind pedig a munkálást jó kedvéből.”

Isten ad tehát mindent a mi életünkben, tőle származik a cselekvés mindkét tényezője, mind az akarás, mind pedig a munkálás. Az ő kezében van a kezdeményezés, ő az, aki Szentlelkével hatékonyan munkálkodik bennünk, midőn jó cselekedetekre ösztönző energiákat áraszt belénk. Azt jelenti ez, hogy Isten az egyedüli meghatározója üdvösségünknek, rajtunk pedig semmi sem múlik? A látszólagos ellentétet a hit ily módon oldja fel: Isten munkálja bennünk az üdvösséget, ő kezdi, ő adja és ő végzi be, nekünk viszont ügyelnünk kell arra, hogy Isten bennünk végzendő munkájának ne legyünk akadályai.

Régen, a gőz erejének feltalálása előtt, a világ tengerein vitorlás hajók közlekedtek. Szélcsendben a matrózok bevonták vitorláikat, ha viszont kezdett fújni a szél, felhúzták azokat, a szél beléjük kapaszkodott és valósággal röpítette a hajót az úticél felé.

Életünk útján csupán annyit kell tennünk, hogy felhúzzuk a vitorlákat, azaz felkészítjük magunkat arra, hogy Isten Szentlelkének szele belénk kapaszkodhasson és a cél, azaz az üdvösség felé vigyen bennünket. Ebben minden érdem egyedül Istené! Mi húztuk fel ugyan a vitorlákat, mi készítettük elő magunkat a Lélek erejének befogadására, de ezt az akarást is Isten munkálta bennünk. Mert nála nélkül semmit sem cselekedhettünk (János 14,5).

Nagy kísértése az embernek, az egyháznak, hogy „Isten szelét” saját erejével, képességeivel, ügyeskedésével helyettesítse, vagy pedig ahhoz hozzátegyen, hogy így önmagát mintegy bebiztosítsa. Pedig Istennek a mi üdvösségünkért végzett munkája annyira

elégés és tökéletes, hogy egyáltalán nincs szükség arra, hogy saját kezdeményezésünkkel a cél érdekében evezünk. És mégis milyen sokszor „evezünk”, amikor saját érdemként tüntetjük fel templomba járásunkat, bűjtölésünket, adakozásunkat, jó cselekedeteinket és egyáltalán vallásosságunkat. Maradjunk csak szőlővesszők a szőlőtőkén, azaz Krisztusban, és engedjük, hogy az életadó és gyümölcsöt termő nedű, azaz Isten Lelkének ereje bennünket átjárjon és a maga munkáját bennünk elvégezze. Fogadjuk csak el azt, amit egyedül ő adhat nekünk, és a tőle nyert ajándékkal éljünk háládatosan! Legyünk csak billentyű a zongorán, melyen Isten láthatatlan keze játszik szívet-lelket gyönyörködtető melódiát, legyünk csak húr a hegedűn, melyen Isten maga húzza meg a vonót, hogy csodálatos hangokat csaljon elő belőle, hangokat, melyek más „hangszerek” szólamaival együtt mennyei szimfóniává dicsőülnek. Ennyi a mi feladatunk, de ugyanakkor felelősségünk is! Ehhez szükséges az a félelem és rettegés, mely képessé tesz bennünket arra, hogy Isten üdvösségszerző munkáját elfogadjuk, melyet Isten a maga atyai jótetszéséből, „jókedvből”, azaz emberek fölött álló kegyelmi akaratából végez. Ámen.

Fényljetek, mint a csillagok!

Alapige: Filippi 2,14–18

Az atlétikában az egyik legérdekesebb versenyszám a magasugrás, Ahogy a magasságot jelző lécz egyre feljebb emelkedik, úgy nő a nézők izgalma. Lassan egyre kevesebb versenyző marad versenyben. Talán izgatottan kérdezzük egymást, önmagunkat: vajon ki tudja majd a legmagasabb pontra helyezett léczet átugrani? Hol lesz egyáltalán a magasugrók teljesítményének legfelső határa?

A Filippibeliékhöz írott levelet, benne pedig a mai ígét olvasva, egyre erőteljesebb bennünk a meggyőződés: Pál apostol nagyon magasra emelte a filippibeli keresztyének számára és természetesen a mi számunkra is a mércét. Szinte csak most értjük meg a maga mondanivalójának teljes mélységében a Filippi 1,27 kijelentését: Krisztus evangéliumához méltóan viseljétek magatokat!

Mit is jelent ez tulajdonképpen? Azt jelenti, hogy egymás iránt ugyanazon szeretettel, ugyanazon érzéssel viseltesünk, semmit sem cselekedve versengésből, sem hiábavaló dicsőségvágyból, hanem egymást alázatosan különbnek tartván saját magunknál, ne nézze ki-ki a maga hasznát, hanem mindenki a másokét is. Pál apostol kijelentése azt jelenti, hogy annak az indulatnak kell lennie bennünk, mely Jézus Krisztusban is volt, aki szolgáló formát vett fel érettünk és engedelmes volt a keresztfának haláláig.

Mai ígénkben a lécz még magasabbra emelkedik, amikor az apostol az előbb elhangzottakhoz hozzáteszi: Mindeneket zúgolódások és versengések nélkül cselekedjétek.

Ha ennyire magas a keresztyén élet mércéje, méltán kérdezhetjük: egyáltalán elérhető-e számunkra? Az ige alapján adott válaszunk ez: a magunk erejével és igyekezetével semmiképpen nem. Egyben igazat kell adnunk a HK 8. kérdésének: Annyira megromlottunk, hogy a jóra teljesen alkalmatlanok vagyunk és minden gonoszra pedig hajlandók. A kérdő formát jogosan változtattuk kijelentő formára. Milyen jó azonban, hogy Isten *munkálja* bennünk mind az akarást, mind pedig jókedvből, azaz Szentlelkével újjászülhet bennünket. Az Ige által felállított mércét csupán így és csakis így érhetjük el.

Pál apostol két dolgot mond el mai ígénkben:

1. Milyen ne legyünk, és
2. Milyenek legyünk.

1. *Milyenek ne legyünk?* Ne legyünk zúgolódók és versengők, de talán még helyesebb, ha így mondjuk: ne legyünk zúgolódók és vonakodók. A zúgolódás még nem jelent nyílt vitában kirobbanó elégedetlenséget, csupán halk morgást, bizonyos csoportok

titkos beszélgetéseit, melyek nem Isten, hanem emberek ellen irányulnak. Még nem nyílt összefűzés ez, hanem a dolgok menete elleni halk tiltakozás, a munka elvégzésétől való vonakodás, mely azonban már magában hordja a súlyosabb konfliktusok csíráját. A zúgolódásban benne van a panasz, az önmagunk helyzetével vagy a környező világgal szembeni elégedetlenség.

E kérdés nagyon sokrétű, és csupán az apostol által az előzőkben elmondottak összefüggésében érthető meg. Pál apostol Krisztus engedelmisségét állítja példaként a filippibeli keresztyén gyülekezet tagjai elé. Isten Krisztus engedelmisségét jutalmazta azzal, hogy felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden név fölött való, oly nevet, melyre minden térd meghajol, mennyieké, földieké és föld alatt valóké. Krisztus engedelmissége pedig a Mennyei Atya vele kapcsolatos akaratának és tervének feltétlen elfogadását jelentette. Ne legyetek zúgolódók és vonakodók, mondja az apostol, hanem tudjatok feltétlen engedelmisségben így szólni: Atyám, legyen meg a te akaratod! Tudjátok felvenni egymással szemben a szolgálai formát, legyen Krisztus indulata bennetek!

Micsoda magas mérce! Igen, mert emberi természetünk szüntelen az Istennel szembeni engedetlenségre, zúgolódásra és elégedetlenségre ösztönöz. Tele vagyunk naponkénti panaszban kifejeződő zúgolódással életkörülményeink folytonos romlása, anyagi helyzetünk bizonytalansága, a jövő kilátástalansága miatt. Miérték sokasága hagyja el ajkunkat betegségben, gyászban, sikertelenségben. Zúgolódunk a világban, és zúgolódunk az egyházban. Míg a világban tehetetlennek érezzük magunkat, az egyházban a tenni akarás látszatával annál hangosabban elégedetlenkedünk. Évről évre egyre több elégedetlenséget szül a visszatérő téma, az egyházfenntartás összegének kérdése. Már megint emelkedett! – szólal meg az engedetlenségre buzdító, zúgolódó lelkület népegyházban élő református gyülekezeteink tagjainak 90%-ában. Már megint adakozni kell? – kérdezi ugyanaz a gyülekezeti réteg, miközben kelletlenül helyezi adományát a jókedvvel adakozó 10% adománya mellé. Ez a réteg teljességgel „elfelejti”, hogy „a jókedvű adakozót szereti az Isten” (2Kor 9,7).

Bizony, nagyon magas a mérce, mert Isten nem egyszerűen engedelmisséget vár tőlünk, hanem arra is tekintettel van, hogy milyen lélekkel tesszük azt. Fogcsikorgató, zúgolódó engedelmisségünkön pedig semmiképpen nincs rajta az ő áldása.

A zúgolódás mellett Pál apostol a vonakodás, tétovázás bűnét említi, mely mindenképpen a hitbéli határozatlanság jele. Nem azt jelenti ez, hogy ne gondolkozzunk el az elvégeznivalóink fölött, hogy azokról ne beszéljünk egymással, ne tegyük akár vita tárgyává. De ha a töprengés és vita állapotából sosem jutunk el a cselekvésig, az már mindenképpen szánalmas dolog. Debora énekében olvassuk, hogy „Rúben patakjainál nagyok voltak az elhatározások” (Bírák 5,16), azaz Rúben törzse csupán a nagy elhatározásokig jutott, de a szent harcban nem vett részt.

Isten nem nagy elhatározásokat vár tőlünk, hanem határozott cselekvést. Főlöszleges vitákban kimerülő gyűléseinkre gondolunk, melyek légtöbbször megrekednek a nagy elhatározások szintjén, de sohasem jutnak el a cselekvés fázisába. Isten gyermekei nem zúgolódó, főlöszlegesen vitázó, folytonosan töprengő, vonakodó, hanem a hit határozottságában Isten jó ügye érdekében cselekvő emberek.

Mindeneket zúgolódások és vonakodások nélkül cselekedjete!

Engedelmisségünk mikéntje mindenképpen hitünk fokmérője.

2. Pál apostol nemcsak azt mondja meg, milyenek ne legyünk, hanem vállalja az ennél sokkal nehezebbet: megmondja, *milyenek legyünk* mint keresztyén emberek. Legyünk feddhetetlenek, tiszták, Istennek szeplőtelen gyermekei!

Mennyire nem vagyunk ilyenek! Pedig bármennyire nehéz is, ilyenekké kell lennünk, hiszen Krisztusban Isten gyermekeivé fogadott bennünket, mennyei polgárok vagyunk, akiknek az evangéliumhoz méltóan kell élnünk. Magas számunkra a mérce, ugyanis első

szüleinknek paradicsombeli esete és engedetlensége folytán elvesztettük emberformánkat, Istennel szembeni gyermeki viszonyunkat. Ma már semmiképpen sem vagyunk Istennek kifogástalan gyermekei, még akkor sem, ha egykor azok voltunk. De azokká lehetünk, sőt azokká is kell lennünk! Ennek pedig egyetlen módja van, ha Isten Szentlelke újjászüli bennünket. Az újjászületés formál bennünket újból emberré, azaz Krisztus formájú emberré, mert Isten őbenne állította fel számunkra a mértéket. „Mert akiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy azok az ő Fia ábrázatához hasonlatosak legyenek...” – olvassuk Róma 8,29-ban. Krisztus indulatának kell uralkodnia bennünk. Ma még nem vagyunk tiszták, mert tiszta csupán az, ami nem kevert, nem hamisított, mással nem elegyített. Tiszta a víz, ha nem került bele idegen anyag, a fém, ha nincs benne semmiféle szennyeződés, a bor, ha semmivel sem kevert. Bizony, mi nem vagyunk tiszták, hanem épp ellenkezőleg, bűnnel keverték, elegyítettek. Igen, mert olyan világban élünk, mely elfordult a mennyei igazságtól, és amely bennünket is Istentől való elfordulásra ösztönöz. Néha teljes sikerrel. Helyzetünket azonban semmiképpen sem szabad véglegesnek elfogadnunk, hanem imádkoznunk kell Isten újjászüli erejéért, hogy általa újból visszanyerhessük eredeti emberi mivoltunkat.

Az újjászületés tesz képessé bennünket Istentől kapott magasztos feladatunk véghezvitelére, azaz hogy fényljünk, mint csillagok a világban.

Csillagként fényleni egy elfordult és elvetemedett nemzetség közepette, azaz egy önmagával meghasonlott, értékeit veszített, Istennel szembeszegülő vagy öt jobb esetben lekicsinylően mellőző világban!

Mit tesz a csillag? Ragyog, tündököl az éjszaka sötétjében. Ezt viszont nem saját fényével teszi, hanem úgy, hogy visszatükrözi a Nap fényét. A Holdnak is van fénye, de csak az, ami a Napról esik reá. Nem önmagukat mutogatják tehát, hanem ragyogásuk az igazi csillag, a Nap ragyogását dicséri.

Isten ilyen ragyogást vár tőlünk e bűnnel tele világ sötétjében. Életünknek Krisztus fényét kell tündökölnie! Ne önmagunkat valósítsuk meg, hanem egyedül Krisztust! Akkor tudunk megfelelni hivatásunknak, ha vállaljuk csillagsorsunkat, ha fényünket tőle kapjuk és várjuk, aki így nevezte önmagát: „Én vagyok a világ világossága.” Majd pedig rögtön hozzáteszi: „Aki engem követ, nem járhat sötétségben” (János 8,12). Az a tény, hogy mi nem a sötétség fiai vagyunk, hanem a világosság gyermekei (1Thessz 5,5), kötelez bennünket: gyertyaként kell világítanunk, a földnek sója, hegyen épített városnak kell lennünk, azaz Krisztus engedelmségével kell szolgálunk. Éspedig egy olyan világban, mely az apostol szavai szerint Istentől elfordult és elvetemedett nemzetség lakóhelye.

Krisztus szerint élni, engedelmségben szolgálni, önmagunkat állandóan megüresíteni egy Istenről hallani sem akaró világban, egy hitetlen környezetben sokszorosan is nehéz. Ez viszont nem szabad hogy elkedvetlenítsen bennünket. A csillagok tündöklésére is az éjszaka sötétjében van szükség. A sötétnek van szüksége világosságra. Élete végén Mózes szomorúan éneklí meg azt a sok engedetlenséget, melyet Izrael Isten ellen tanúsított, amikor bizony olyan sokszor nem fiaknak, hanem sokkal inkább elvetemült nemzetségnek bizonyult (5Mózes 32,5). Egy ilyen világban kell Krisztus fényét sugározunk, melyben mi fiúságra hivatottak is sokszor nem fiaknak bizonyulunk.

Hogyan lesz ez lehetséges? Úgy, hogy az életnek beszédét tartjuk e világ felé. Az életnek beszéde pedig Krisztus, az evangélium. Ez az a többlet, mellyel a filippibeliek, de mi magunk is a világgal szemben rendelkezünk. Az életnek Igéjét hirdette a filippibeliek számára Pál apostol, utána pedig a bizonyágtevők hosszú sora mind e mai napig. Nagy kérdés viszont az, hogy e világ mennyire igényli a Krisztusról szóló beszédet. Sokszor mi magunk is elvétjük a hangsúlyt, midőn a beszédre és nem az életre helyezük azt. A világ pedig, melyet ma az emberi beszéd hatalmas áradata öntött el, érzé-

ketlenné vált. Érzéketlenné vált a fül és kérgessé a szív. Beszéd helyett a világnak sokkal inkább az élet, azaz a Krisztus engedelmisségével, alázatával folytatott élet bizonyoság-tételére lenne szüksége. Az egyház, de az egyes egyén számára is erre egyetlen út adódik: a keresztyén szeretetszolgálat, a diakónia útja. Így lesz életté az evangélium és embereket megmozgató, Krisztushoz vonzó erővé az Ige.

A filippbelieknek ez a Krisztust visszatükröző, szolgáló élete Pál apostol számára arra ad okot, hogy Krisztus napján eldicsekedhessen, hogy nem futott hiába, azaz közöttük végzett szolgálata nem volt hiábavaló.

Megnyugtató érzés egy befejezett útra így visszatekinteni. Nem volt hiábavaló! Még akkor sem volt hiábavaló az imádság, a törődés, az áldozatvállalás, sokszor a lemondás, ha ennek eredménye azonnal nem is látszik meg, hanem csak később, a Krisztus visszajövetelének a napján.

Hányszor érezzük, hogy annyi minden hiábavaló! Szélmalomharcnak tűnik sok jószándékkal tele igyekezetünk, a dolgokat a holtpontról kimozdítani akaró szándékunk. Keserűen tapasztaljuk, hogy sokévi szolgálatunk által sem lesz jobb körülöttünk a világ. Kiábrándultságunk oka legtöbbször az, hogy azonnal várjuk az eredményt. Az elvetett magnak pedig időre van szüksége a kikeléshez, gyümölcssterméshez. Hogy hiába futottunk-e vagy pedig nem, az csak azon a napon derül ki, amikor odaállunk az igaz Bíró elé, a Krisztus napján. Az apostol annak is örül, hogy a maga személyes áldozatával is hozzájárulhatott ahhoz, hogy a filippibeli keresztyének Krisztusban megtalálhatták a hitben való engedelmisségben végzett szolgálat útját az őket körülvevő világban, hogy Krisztustól nyert fényük az ő áldozata által még fényesebben ragyoghat.

Nem futottam hiába, sem nem fáradtam hiába – mondja igazi lelki elégtétellel az apostol.

Milyen jó lenne, ha már ma a jól végzett szolgálat öröme tölthetné be a mi lelkünket is. Ámen.

Timóteus

Alapige: Filippi 2,19–23

A megelőző bibliai szakaszban Pál apostol arról beszél, hogy Krisztus gyermekeinek az élet beszédével kell e világban szolgálnia. E szolgálat pedig akkor igazi, ha a hangsúly a megfelelő helyre, vagyis az életre kerül.

A mai Ige ékes példája annak, ahogyan az élet beszédének a hétköznapok valóságában, az egyes emberekkel való kapcsolatban testet kell öltenie. Amikor Pál apostol költői metaforát használva szolgálatunkat e világban a csillagok ragyogásához hasonlítja, hajlamosak vagyunk csupa nagy, világot átforgató dolgokra gondolni. Talán kétkedve kérdezzük: Csillagok? Mi lennének ezek?

Pál apostol ma életre szóló leckét ad mindnyájunknak az élet beszédével való szolgálatból, a csillagként való igazi ragyogásból, arról, ahogyan a szeretetnek testet kell öltenie, a szónak életté kell válnia. Tennivalónk pedig bőven van! Milyen sokszor hangoztatjuk büszkén: mi az „ügyre” (néha „szent ügyre”) tekintünk, nem lehetünk tekintettel minden apró kicsiny részletre. Aki ilyen mindeneket átfogó koncepcióval szemléli az életet, a szolgálatot, aki robogó gyorsvonaton ül, nem állhat meg minden kis, aprócska állomáson – mondjuk. Fennen hirdetjük: nekünk az erdőt kell néznünk, és nem vesztünk el az egyes fák szemléletében; az egészet kell látnunk, ellenkező esetben elvesztünk a részletek sűrűjében.

Bizonyára a maga helyén sok igazság van az ilyen gondolkodásban. Csakhogy az élet sokkal összetettebb annál, mintsem hogy a matematikában használatos képletek

formájában lehetne hozzá viszonyulni. Az életben minden kis részlet, minden aprónak tűnő állomás egy-egy ember a maga mindennapi örömeivel vagy gondjaival. Főlényesen, a „nagy ügyre” való tekintés ürügyével elrobogni egy embertársunk mellett, lelkének rezdüléseit nem észrevenni, gondjaival nem törődni néha sokkal több, mint mulasztás, egyenesen bűn. Milyen könnyen elfelejtjük, hogy az ÉLET-et tulajdonképpen sok apró kicsiny mozaik, részlet alkotja. Mindannyiunk élete a mindennapok részleteiből, töredékeiből áll össze egy nagy egésszé. És mi a legtöbbször a részletekben, a kicsinek, jelentéktelennek hitt dolgokban bukunk el! Családok bomlanak fel, pedig a férj nem iszákos, a feleség nem volt hűtlen, a család anyagi biztonságban élt. A nagy dolgokban minden rendben volt, csak valahol az élet hétköznapi részleteiben romlott el valami. Talán nem tudtak eléggé odafigyelni egymásra, nem tulajdonítottak fontosságot apró dolgoknak, melyek végül nagyoknak bizonyultak. Gyermekük züllenek el, pedig a szülők a nagy dolgokban becsületesen helytálltak, mindent meg is adtak nekik, amivel reményeik szerint boldoggá tehetnék őket: bőséges zsebpénzt, időt a szórakozásra, szülői jótanácsot, a legújabb divatú ruhát. Csupán néhány „apróság” hiányzott: több őszinte odafigyelés problémáikra, több együttlét, bőséges beszélgetés. De hát az élet nagy ügyei sokszor nem adnak alkalmat „kicsiségekre”.

Pál apostol nagy ügyet szolgált, a lehető legnagyobb: Krisztus ügyét, a filippibeliek üdvösségének ügyét. Szolgálatában pedig sok minden mellett az a példaértékű, ahogyan ő a szent ügyre való nézésben sem rohan el a részletek mellett, észreveszi azok mögött az embert, akik jelen esetben leghűségesebb munkatársai: Timóteus és Epafroditus. Pál apostol a mai Igében leckét ad nekünk az igazi, hamisítatlan keresztyén gondolkodásból és magatartásból. Megható az a szívbéli melegség, mely szavaiból árad, amikor róluk beszél és hűségüket, áldozatkészségüket, Krisztus evangéliumáért végzett szolgálatukat elismeri és őszintén dicséri.

Minden nagy és szent ügyre csak így érdemes és szabad tekinteni! Az élet Igéjét csak így lehet a hétköznapiakban aprópénzre váltani!

Lássuk tehát, kiket is illetnek a dicsérő szavak. Az Ige először Timóteus nevét említi, aki Pál apostol leghűségesebb munkatársa volt az evangélium szolgálatában. Kitarzott mellette akkor is, amikor olyan sokan elfordultak tőle, emberileg is kiállta a próbát, midőn fogságában is hűséggel szolgálta az apostolt.

Nagy ügyeink sokszor azon állnak vagy buknak, hogy meg tudunk-e nyerni azoknak olyan embereket, akik hűséges munkatársként mellettünk állanak és a legnehezebb helyzetekben is kitartanak és segítenek. Népek sorsát eldöntő csaták végződtek egyik fél számára győzelemmel, mert a vezér mellett a helyzet magaslatán álló munkatársak álltak, a másik fél számára pedig kudarccal, mert nem volt meg a vezetésre hivatottak közt az egyetértés, egységes látás. Minden, az egyház és Krisztus ügyéért hűséggel munkálkodó lelkipásztor őszinte óhaja egy olyan presbitérium, melynek tagjai valóban a lelkipásztor igaz munkatársai a munkában, a szolgálatban. De jó és hűséges munkatársakra van szüksége egy vállalat vezetőjének, egy helység polgármesterének, egy kormány miniszterelnökének. Jó munkatársai kell hogy legyenek egymásnak a férj és a feleség ahhoz, hogy a gyermekek nevelésének sokszor nem könnyű feladatát eredményesen tudják végezni, Bizony nem mindegy, kik a társaink a munkában, a szolgálatban!

Timóteusról nem ezen az egy helyen ír Pál apostol elismeréssel, sőt dicsérőleg. A Timóteus nevével fémjelzett mindkét levél ékes példája az apostol iránta érzett megbecsülésének. Második missziói útján, mint ifjú csatlakozott hozzá Listrában, és állandó munkatársként mindenhova elkísérte őt. Az apostollal együtt végzett szolgálat tüzeben lett nyilvánvalóvá sok áldott lelki tulajdonsága, az, hogy valóban az az indulat volt benne, ami Krisztus Jézusban (2,5). Timóteus szívében viselte a szolgálat ügyét, de számon tartotta a filippibeliek gondjait is. Ő az, akiről az apostol méltán elmondhatja, hogy

mellette senki sincs hozzá hasonló indulatú, aki kiállta már az idők próbáját és mint atyjával a gyermek, úgy szolgálta vele az evangélium ügyét. Milyen szép, mély elismerést hordozó szavak! Boldog, aki mellé Isten ilyen munkatársakat állít, akik az apa és fiú egyetértésében szolgálják Krisztust.

Vajon a mai apák és fiak között mennyire van még az egyetértés Krisztus és a hit dolgait illetően? Ott lebeg-e a fiak lelki szemei előtt az apák jó példája? Mennyire érez indíttatást a mai ifjú nemzedék az apákkal való hitbeli együttjárásra? Az Ábrahámról és a gyermek Izsákról szóló megrendítő történetben van egy rövid mondat, mely a Mórija hegye felé közeledő Ábrahámot és Izsákot, a szomorú apát és a gondtalan gyermeket mutatja be példaértékű békés együttlében: És mennek vala ketten együtt (1Mózes 22,6). E rövid mondatocska látszólagos egyszerűsége mély gondolati értelmet takar. És mennek vala ketten együtt.

Boldog apák és boldog fiak, akik a hit útján is ilyen békés együttlében tudtak egymással és Krisztussal együtt menetelni.

Svájci tartózkodásunk alkalmával lelkész vendéglátónk, miután az ország sok nevezetességét megmutatta nekünk, nagylelkűen megkérdezte: Mit szeretnénk még látni hazájából? Válaszom nem váratott magára: természetesen Genfét, Kálvin városát, amely egykor az európai protestantizmus fellegvára volt, a reformátorok emlékművét, rajta a mi Bocskai Istvánunkkal. Vendéglátóm készségesen fogadta ajánlatomat. Útközben és városnézés közben természetesen a régi és új Genfről beszélgettünk. Kiderült, hogy ma már a városban kisebbségben vannak a protestánsok, és hogy közöttük elenyésző számban vannak fiatalok, akik az egyház keretei között gyakorolják hitüket. Íme, mai világunkban nem is annyira egyszerű az apák és fiak hitben való együttthaladása!

Pál apostol egy újabb mondata üti meg fülünket, melyben a többi munkatársról ír: Mert mindenki a maga hasznát keresi, nem a Krisztus Jézusét (2,21).

Ennyire alkalmatlannak bizonyultak volna a többiek, hogy Timóteuson és Epadrodítuson kívül senki sem volt, aki Krisztus ügyét tartotta volna előbbvalónak, hanem mindenki a maga hasznát nézte? Ennyire kevesen voltak Pál apostol körül a Krisztus indulatával élő és szolgáló munkatársak? Szomorú volna ha így volna. Ilyen önzéssel, csupán a maguk hasznának keresésével nem lehettek volna az apostol munkatársai. Az önzésnek nem nyers, hanem finomabb formájával van itt dolgunk. Arról van itt szó, hogy Pál apostol többi munkatársa válogatott a szolgálatokban és egyiknek sem volt kedve Filippibe menni. Azokat a szolgálati lehetőségeket, melyekhez kedvük volt, elfogadták, melyekhez pedig nem volt kedvük, visszautasították és a maguk dolgaival foglalkoztak.

Még ha így enyhébbnek tűnik is a többi munkatárs bűne, szolgálatukban mindenképpen érződik a meg nem engedhető kettősség. Az még nem baj, ha a magam hasznát is nézem, ha a magam jóléte érdekében is munkálkodom, de az már igen, ha ez akadályoz engem Isten országának keresésében. A vagyon önmagában véve még nem volt teher a gazdag ifjú számára (Máté 19,16–24), csupán abban a pillanatban lett azzá, mihelyt akadályként tornyosult közte és Jézus között.

E kettősség sajnos lépten-nyomon látható a ma Krisztust szolgálók életében. Amikor azt olvassuk, hogy íme, a keresztyénség hőskorában is amiatt kell panaszkodnia Pál apostolnak, amiért kevés a Krisztust szívvel-lélekkel szolgálni akaró és tudó ember, amikor jelenkori egyházi életünkben is hasonlót tapasztalunk, bizony könnyen elbátorlanodhatunk. Mégse essünk azonban kétségbe. Inkább arra vigyázzunk, hogy mi azon kevesek közé tartozzunk, akik a Krisztus indulatával élnek és szolgálnak!

Timóteus a hűséggel szolgáló kevesek közé tartozott, akinek az evangélium haszna a saját hasznánál is előbbvalónak bizonyult. Ő már kiállta a próbát. „Az ő kipróbált voltát pedig ismeritek” – írja Pál apostol a filippibelieknek. Kálvin szerint e szavakat akár fel-

szóltató módban is mondhatjuk: Tudjátok meg, ismerjétek meg, hogy ő a szolgálatban kipróbált ember!

Nagy dolog a szolgálat próbáját sikerrel kiállni, amikor az élet oly sok csapdát állít, amikor „elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is” (Ézsaiás 40,31). Nem könnyű kiállni a próbát Krisztus követésében, megállni a kísértésben, amikor még a kőszikla hitű tanítvány, Péter is háromszori tagadás bűnébe esett. De akik az Úrban bíznak... – olvassuk tovább Ézsaiás próféta csodálatos Igéjét, mely a mindenkori megfáradt tanítvány egyetlen vigasztalása: „Akik az Úrban bíznak, azoknak ereje megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.”

Hitbéli megfáradásainkban, sokszori meglankadásainkban, bizonytalan tántorgásainkban egyedül az Úrban való bizodalomunk adhat nekünk újból szárnyakat, hogy a repülés könnyedségével járjuk tovább Krisztus útját. Feltétlenül idekívánczozik még egy Ige, éppen az 1Péter 1,7-ből, mely a próbát kiállt hit szép dicsérete: „...a ti kipróbált hitetek sokkal becsebb a tűz által kipróbált aranyból...”

Íme a minden időkben ritka, éppen ezért igazi lelki érték!

Amikor Pál apostol e sorokat írta, fogságbeli helyzete még bizonytalan volt. Ekkor még nem tudhatta, hogy sorsa hogyan dől majd el. Szabadság lesz-e osztályrésze, vagy pedig halál. E bizonytalan helyzetben is elsősorban filippibeli hittestvérei felől érdeklődik. Azért készül Timóteust hozzájuk elküldeni, hogy örömet szerezzen nekik, róluk hírt kapjon. Börtönbeli fogságában e reménylett hírtől vár lelki felvidulást. Sőt bízik abban, hogy személyesen is Fillipibe tud majd menni.

Mai Igénket két szó fogja keretbe. Ezzel a szóval kezdődik: remélem. Ezzel fejeződik be: bízom. Emberi életünk útját a néha beteljesülő, máskor pedig szertefoszló reményeink, bizodalmaink szegélyezik. Pillanatnyi helyzetünk nemcsak Krisztushoz, hanem egymáshoz fűződő kapcsolatainkat is meghatározza. Legyünk hálásak Istennek azokért, akik ezen az úton hűséges társként, igazi munkatársként állanak mellettünk. Ámen.

Van-e tökéletes egyház?

Volt egyszer egy fiatalember, aki sem az egyházat, sem a vallási közösségeket, amelyekkel találkozott, nem tartotta tökéletesnek. Nem volt velük megelégedve. Mindegyikben talált valami hibát. Ezért csalódottan elment a hegyekben lakó bölcs remetéhez. Elmondta neki, hogy olyan vallásos közösséget keres, amelyben minden tökéletes. Ott biztosan jól érezné magát minden tekintetben.

– Van-e ilyen egyház? – kérdezte a remetétől.

A remete válasz helyett odavezette az ifjút a cellája mellett levő kis kápolna falához.

– Mit látsz? Mondd el sorjában!

– Először is látok egy öreg falat – felelte az ifjú. – Azután lehullott vakolatot, egy moszattal benőtt téglát, odébb pedig a falból kinőtt valamiféle virágot...

– Elég, ne tovább! Látod, mennyi piszok és hiányosság van ezeken a falakon, mégis Isten lakik közöttük. És ez a legszebb, leglényegesebb ebben a piciny épületben. Így vagyunk az Egyházzal is. Nem lehet tökéletesen tiszta és hibátlan, mert élő kövekből, emberekből épült, akiknek sok hibájuk van, sőt bűneik...

Az ifjú értetlenül nézett a remetére.

– De én éppen olyan egyházat keresek...

– Látom, nem érted – szakította félbe a remete. – Mindjárt meg fogod érteni, csak előbb válaszolj a kérdésekre: Te tökéletesnek tartod magad?

– Távolról sem – szabadkozott az ifjú.

– Na látod! Tegyük fel, hogy valahol találsz egy közösséget vagy egy egyházat, amely szerinted tökéletes. Az egyház azonban abban a pillanatban elveszítené tökéletességét, mihelyt te oda belépnél, mivel te nem vagy tökéletes.

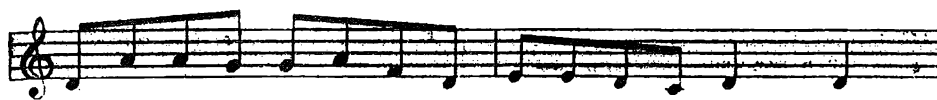
Az ifjú lehorgasztotta a fejét. Az öreg búcsúzásul még hozzáfűzte:

– Jegyezd meg jól, ifjú barátom: az Egyház mindig olyan, amilyenek mi, a tagjai vagyunk!

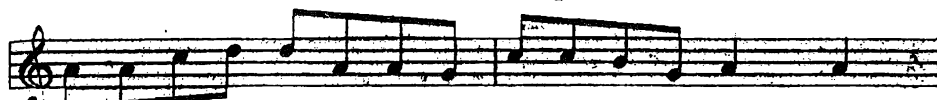
Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor
Debrecen

Uram, közel voltam hozzád (230. dicséret)

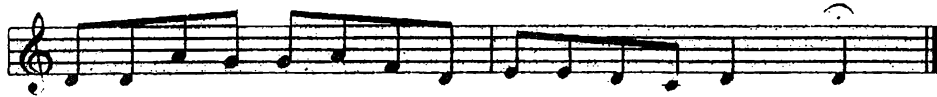
1. U - ram, kö - zel vol - tam hoz - zád, mé - gis el - sza - kad tam.

Meg - val - lat - ták hü - sé - ge - met: ne - ved meg - ta - gad tam.

Ha - lá - lod - nak har - mad - nap - ján vá - dol - nak a fé nyek,

Ha - lá - lod - nak har - mad - nap - ján sír - va haj - tok tér det.

2. Uram, téged kerestelek: céltalan futottam, Csak magamig, másokig, majd sírodig jutottam. Haláloznak harmadnapján megszűnik az átok, Haláloznak harmadnapján szívem megtalálod.

3. Uram, taníts hinni benned, várni új csodára; Tedd életem hűségessé, s legyen szavam hála! Haláloznak harmadnapján zendülnek a fények, Haláloznak harmadnapján én is áldlak téged.

Kádár Ferenc

Kádár Ferenc húsvéti éneke az üres sír mellett újragondolja személyesen átélve Krisztus kereszthalálának és feltámadásának eseményeit. Hányszor megvallhatnánk mi is Péterrel sírva: újra megtagadtuk Mesterünket. A három tömör versszak egyetlen hatalmas ív a megváltás, a hálaadás, a magasztalás csúcsaiig.

Amikor a vers a kezembe került, egy kolomejka ritmusú (12 rövid, 2 hosszú szótag), új stílusú népdalféle dallam szegődött mellé társul, amelyben a két szélső s a két belső sorok tartanak egymással rokonságot. Utóbb derült ki, hogy így összességében, körvonalalaiban emlékeztet az *Egy gyenge kismadár hozzám kezde járni* kezdetű népdalunkra, s egy kicsit a dór hangnemű zsoltáraink egynémelyikére. Mindkét rokonságot vállalom. Még egy szót a kolomejka karakterről. Ez csupán a szótagszámra vonatkozik, nem az éneklésmódra. Ez a gyors, feszes, rutén népi táncritmus távol áll énekünk típusától, amely sokkal inkább az elbeszélő, recitáló előadásformát követi, csakúgy, mint a már említett népdal éneklésmódja. Fontosak az értelmi hangsúlyok, amelyeknek jó megvalósítása érdekében érzékeny dallamtagolásokra is gondolhatunk.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Fejes Sándor

Látszat és valóság

Alapige: 2Kronikák 12,9–11

Roboám király, Salamon fia, súlyos hadisarc fizetésére kényszerül, amikor Sésák, Egyiptom ura legyőzi. Elviszik a templom és a királyi palota kincseit. A legmegalázóbb békecikk, hogy ki kell szolgáltatni azt az 500 aranypajzsot, amit Salamon dicsőségének tetőpontján csináltatott. A testőrség tagjai viselték ezeket, amikor a király a templomba vonult. Roboám, hogy a nép előtt ki ne tudódjék megaláztatása, az aranypajzsok helyett rézpajzsokat csináltat. Szépen kifényesítve azok is gyönyörűen csillognak. A tömeg ámulhat, a látszat meg van mentve.

Aranypajzsok – rézpajzsok; szomorú ellentét: látszat és valóság.

1. *Reklámélet.* Pl. saját országunkban mennyi a látszateredmény, a hazug jólét. Milyen könyvet lehetne írni: Románia álarc nélkül.

2. *Hatalom látszatával* is sokan tetszelegnek. Ottokár cseh király hűségesküt ígért Rudolf császárnak, de csak a fővezéri sátorban. Amikor azonban térdet hajtott a császár előtt, varázslatszerűen eltűntek a sátor függönyei és mindenki láthatta megaláztatását.

3. *A gazdagság látszatával* is sokat parádézunk, különösen mi magyarok. Mindenki többnek akar látszani, mint ami a valóságban. Valaki egy estére gyöngysort vett kölcsön, a gyöngysor elveszett; sokba került a rövid csillogás. Végül az is kiderült, hogy a gyöngysor hamis volt! Hamis gyöngyök, hamis pajzsok, hamis fényűzés hány embert törtek már össze, taszítottak a bűn örvényébe!

4. Mennyi a *látszattudás!* Pedig kiderülnek a rézpajzsokkal üzőtt csalások. Napsütéses időben talán lehet rézpajzsokkal tündökölni, de ma, a sötét borulatok idején, színarany pajzsokkal, aranyalapot jelentő munkával, hittel, tudással lehet csak építeni.

5. *Látszatbarátság.*

6. *Látszatkegyesség* is van, pedig Istent nem lehet megcsalni. Isten elé menjünk pajzsok nélkül, hívő alázattal.

7. Kérjünk Istentől aranypajzsokat az *egyházi élet* rézpajzsai, látszathétye helyett, hogy egyházi életünk minden megnyilvánulása valódi legyen.

Készítsetek magatoknak pajzsokat a Szentírás színaranyából. Tűzben megpróbált arany az (Ef 6,14–16).

Nőszövetségi bibliaóra

Pilder Mária

A nők dicsősége

(Ki látta meg először a feltámadott Krisztust?)

Alapige: János 20,11–18

Húsvét reggele van. A sír üres – Mária Magdaléna, Péter és János tanácstalanul, gyötrelmes szívvel állnak az érthetetlen tény előtt. A két férfi alaposan megvizsgálja az

üres sziklatüreget, látják az összehajtott kendőket a holttest helyén – s szorongó s fájó szívvel bár, de konstatálják a félremagyarázhatatlan tényt: A holttest nincs itt! S értelmükkel megállapodva abban, hogy itt már nincs mit keresniök s itt nincs mit tenniök – hazamentek.

De Mária ott marad. *Ő nem tud elmenni!* Az esze neki is azt mondja, hogy jobb lenne hazamenni, hogy reménytelen a helyzet s teljesen hiábavaló az ottmaradás! De a *szíve* nem engedi elmenni! A *szíve*, amellyel olyan kimondhatatlanul nagyon szereti a Mestert, hogy nem tud nélküle élni, a *szíve* amely nem tud belenyugodni az ész által konstatált tényekbe, amely minden lehetetlenség ellenére is reménykedik és vár valamire, pedig maga sem tudja, hogy mire. Neki ott *kell* maradnia, *szívének* kényszerítő törvénye szerint, s ez ezerszer erősebb, mint az ész szava. Nekidúl a kemény sziklafalnak, s keservesen sír...

S íme, egyszerre ott áll mögötte az, akit sirat, aki *szívének* egyetlen Élete, a Feltámadott. Megszólítja, de Mária annyira el van foglalva a maga nagy bánatával, hogy nem hatol a hang a szívéig. S ekkor Jézus *nevén szólítja* az asszonyt... s most megérti s meglátja Mária a csodát. Felsikolt ujjongva: Mester!

Ó, boldog Mária! Ó, boldog asszony, akinek a *szíve* csodára várt, amikor az ész már mindenről lemondott! Boldog asszonyszív, hogy ottmaradt az üres sírnál... Neki jelent meg először a feltámadott Krisztus! Nem a tényeket konstatáló férfiertelemnek, hanem a csodát váró asszonyszívnek mutatta meg magát először az Élet Fejedelme!

Érzelmi túláradását visszatiltja, nem engedi, hogy lábait átölelje – hanem fölkelte s elküldi a feltámadás örömeivel a tanítványokhoz. S Mária elindul s hirdeti – ezentúl életének ez lesz az egyetlen tartalma, egyetlen hivatása –, hogy *látta az Urat*.

Ebből a történetből egy dolog mindenek előtt világos: Isten nekünk nőknek drága kincset adott a maga különös kegyelméből: *a szívünket*. Ebben van a mi speciális küldetésünk s hivatásunk és legsajátosabb, legdrágább szolgálatunk. Ne keressünk s ne akarjunk magunknak más hivatást s más szolgálatot, mint ezt, amit Isten adott nekünk! Lásuk meg, hogy az a mi küldetésünk, hogy a tényeket konstatáló rideg értelemvilágban mi merjünk s tudjunk szeretni; az a mi feladatunk, hogy az ész törvényei fölé állítsuk oda a mi szívünknek a törvényét; s az a mi szolgálatunk, hogy ott is várjunk, ahol nincs többé lehetőség, ott is reménykedjünk, ahol nincs semmi remélni való, s bízzunk a szeretet csodájában ott is, ahol minden csoda ki van zárva. Sohase felejtjük el, hogy a sír előtt váró Máriának jelent meg először a Feltámadott, s nem a férfiaknak, akik hazamentek!

Várjunk rá, mint Mária, egyszerűen azért, mert nem tudunk nélküle élni. Férfi még valahogy ellehet földi értelemben Krisztus nélkül – mi nők egyáltalán nem! Ha Krisztus nem jó el a szívünkhöz, ha nem szólít a nevünkön, akkor nekünk nincsenek életlehetőségeink. Mi csak akkor kezdünk élni, ha a szívünkbe csendül a hangja: Mária! A mi életünk ott kezdődik, ahol leborulunk a lábaihoz: Mester!

De jól vigyázzunk! Neki nem a mi érzelmeink kellene, a mi túlradó „vallásos hangelat”-aink – neki a mi szívünk cselekvő bizonyágtétele kell: Eredj el és mondd meg...! Az ételaddal hirdesd, hogy *látta az Urat!*... A mi református asszonyainknak meg kell érteniök: mi nem érzélgő, édeskés pietizmusra törekszünk, hanem cselekvő, boldog bizonyágtétevé keresztyén életre. Mi nem vagyunk pietisták, abban az értelemben, hogy egy szentimentális, gyakorlatiatlan, étellessen kegyességet hirdetünk – hanem reformátusok, akik valljuk, hogy a Krisztusban van az asszonyszívek egyetlen életlehetősége, s hirdetni, hogy „látta az Urat”, a mi női voltunk egyetlen dicsőséges feladata. Nekünk nem kell sokat beszélnünk, még az sem fontos, hogy nagyon sokat dolgozzunk – a legfontosabb s egyedül szükséges dolog az, hogy az *életünk* legyen bizonyágtétel a feltámadás realitásáról. Minden egyes asszonyszív, amelyből kisugárzik a Krisztus diadalmas szeretete, megdönthetetlen bizonyítéka a feltámadás valóságának. Az ész sohasem fogja

bebizonyítani, hogy Krisztus csakugyan feltámadott – de egy asszonyszív ujjongása: „Én láttam az Urat” – olyan bizonyíték, amelyet a világ minden logikája sem cáfolhat meg.

Az a református nő boldog dicsősége, hogy az ő megváltott szíve a feltámadott Krisztus egyetlen igaz bizonyosága ebben a világban.

Esketési beszéd

Ötvös József

Marosvásárhely

Kincskeresők a Nyárádméntén

Alapige: Lukács 15,8–9; Példabeszédek 3,3

Először Jézus Krisztus szólal meg e mostani esketési prédikációban, és utána ti magatok. Olyan így ez a kettő, mint egy szép párbeszéd, ahol az egyetértés, az engedelmeség örömmé és boldogsággá változik át. Ebben a mostani helyzetben az evangéliumi példázat összefonódik az ószövetségi költészet remekművével, és a bibliai verset ti magatok választottátok meghívótokra, ahogy egymást is. Ennek a Példabeszéd-fejezetnek a címe következőképpen hangzik: az istenfélelem és a bölcsesség áldást hoz. Hiszem, és higgyétek el ti is, hogy áldáshozó ígevers ez. Az evangéliumi tanítást útmutatásként kaptátok. Lehet, hogy így lett-lesz igaz egy másik nagy jézusi intés: nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.

Kedves menyasszony és vőlegény!

Úgy érzem, nemcsak egy házasságkötés megáldása ez itt, hanem egy kicsit a kibúcsúzótok is. Ugyan visszavárunk, itthon lesztek később is, de egy hónap múlva már kétszáz ember fájdalma és öröme lesz a tiétek. Két kicsiny nyárádménti falu fog veletek együtt sírni és örülni. Ha találtok együtt, ha együtt megtaláljátok az elveszett drachmát, akkor úgy tudtok majd lelki közösségben felkacagni, mint a Hét krajcárban az író édesanyja.

Izraelben régi szokás volt, hogy a menyasszony szülei egy zsinorra vagy egy láncra tíz ezüstpénzt, drachmát fűztek fel, azt adták emléknék és jókívánságuk jeléül. Ezért képes mindent megtenni a példázatbeli asszony, hogy megtalálja azt a pénzt. Nem az ezüstértéke olyan nagy, hanem az emléke, amire emlékeztet. Amikor pedig megtalálja, együtt örül a szomszédokkal.

Most van egy együttes örömtök azokkal, akik itt vannak mellettetek, veletek: szülők, rokonok, barátok, munkatársak. Egy hónap múlva más szomszédok és „rokonok” lesznek mellettetek, és akkor ott velük együtt kell örülni. Ezért ennek a mai örömnök képét vigyétek magatokkal oda is. Itt lép be a ti választott Igétek szó szerinti megismétlésben: kösd azokat a nyakadba, mármint a szeretetet és hűséget. Választott Igétek szerint a hűséget nyakba kötve viszitek magatokkal. Ez nem csupán szép Ige, nem is csak egy olyan jól hangzó meghatározás: ez szó szerint átélt valóság kell hogy legyen számotokra.

Egyik nyakba kötött „ezüstpénzetek” a hűség, ami a szövetséges viszonyon belül kötelező és elvárt magatartás a másik fél irányában. Itt most örök szövetség kötődik köztetek, és ettől a pillanattól kezdve kölcsönösen elvárt és kölcsönösen kötelező a hűség. Aki ennek a kötelelességnek eleget tesz, az hűséges. Az emberi hűség alapja Isten hűsége. Az pedig abban nyilvánul meg, hogy megtartja ígéreteit. Most szép ígéreteitek hangzanak el, ha megtartjátok azokat, akkor hűségesek maradtok.

Csak egyetlen gondolat erejéig egy kérdést teszek fel: ma, amikor annyi minden megváltozott és annyiféle dolog elérhető, amikor megfogható dolgok között élünk, miért olyan fontos még mindig a hűség? Miért kell még mindig ez az Ábrahám óta tisztelt magatartás? A válasz valahogy így fogalmazódik meg: azért, mert a hűségre minden körülmény között lehet számítani. Nem akarom elrontani ezt a szép órát, de kérek, az előbbi mondat jusson eszetekbe akkor is, amikor nem lesznek ilyen szépek az órák, viszont szeretnétek, hogy azok ismét szépek legyenek.

Másik „ezüstpénzetek” a szeretet. Ötévi teológiai képzés után egy lekipásztor esketésén nem illik teologizálni, mégis elárulok most egy „bibliai titkot”: az Ószövetségben a szeretet szó általában igei alakban fordul elő, vagyis cselekvés és tett formájában. Az igazi szeretet tesz, alkot, ad, teremt és életet ment.

Valahogy ennyi lenne az egész, és ezek után egy zárómondat következne: választottatok egy szolgálatot, hivatást, ehhez választottátok egymást, hogy ezt a szolgálatot együtt végezzétek, és választottátok hozzá ezt a bibliai Igét, hogy erőtök legyen az együttes szolgálatban. Egyházi hagyományaink szerint egymás kezét fogva mondjátok a hűség és szeretet esküszavait. Olyan ez, mint egy imádság, de a választott Ige valóban imádság. Így menjetek az életbe is: kézen fogva és imádkozva, hordozzátok nyakatokban és szívetekben az imádság összetartó értékeit: a szeretetet és hűséget. Ezeket a kincseket keressétek a Nyárádméntén, és ha megtaláltátok, akkor örüljétek nagyon. Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1998. augusztus 8-án, Fehérvári Bálint József kisgörgényi lekipásztor és Balázs Fülöp Erzsébet esketésén.)

Temetési beszéd

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Igaz tüzek mellett

Alapige: Apostolok Cselekedetei 28,2–3; János 21,13

Kedves testvéreim! Az első ige Pál apostol utazásának a történetéről szól. Jó nekünk erre az utazásra figyelni, mert mi is most egy utazásnak a végénél vagyunk, Czine Mihály, drága, szeretett testvérünk 70 éves utazásának a végénél. Az utolsó földi állomáson.

Az a régi, bibliai utazás nehéz volt, vad vihar tört az utasokra, és Lukács úgy számol be róla, hogy több napon át sem nap, sem csillagok nem látszottak, *minden reménységünk elvétellett életben maradásunk felől*. Ismerjük mi is ezt a vihart. Az alatt a 70 esztendő alatt, míg Czine Mihály itt járt közöttünk, két véres, nagy vihara volt népünknek, egy elvesztett tragikus világháború vérzivatarra, és egy októberi sárba beletaposott magyar szabadságharc. Ismerjük mi jól ezt a régi beszámolót, amikor sem nap, sem csillagok nem látszottak és minden reménységünk elvétellett életben maradásunk felől.

De ebben a történetben azt olvassuk, hogy Isten gondoskodott arról, hogy amikor abban a régi, nagy viharban zátonyra futott a hajó, széttört, tönkrement és elsüllyedt, akkor a hajótörtek a hajó gerendáiba és maradék darabjaiba kapaszkodva ki tudtak jutni egy szigetre, egy partra, és Isten ott tűzzel váratta őket.

Így volt a mi életünkben is. A nagy vihar után hajótörött lett egész nemzetünk. Itthon is, de tengereken és óceánokon túl is, régi reménységekbe, újabb fájdalomba, keserves

kínokba, reménykedő imádságokba kapaszkodva sodortatott ki népünk különböző partokra. Isten azonban gondoskodott arról, hogy tűz legyen a parton, földi és mennyei tüzet adott. Mind a két tüzet csodálta és szolgálta Czine Mihály, mert Isten úgy adta, hogy tüzet látó ember és tüzet rakó ember legyen, hogy a tűz emberének szülessen a földre.

Amikor beléptünk az otthonába, akkor a szemközti falon, ahol a plafonig értek a könyvespolcon a könyvek, szinte éreztük, hogy minden könyv él és alig várja, hogy ő rátegye a kezét, hogy megszólaljanak a keze alatt a könyvek. A magyar irodalom drága tűzével ajándékozta meg Isten, a magyar irodalom tüzlátásával és tűzrakásával, egy anynyiszor megtiport nép jajkiáltásával, a bilincsbbe vert szépség és szabadság énekével. És látta a tüzet és rakta a tüzet. Az ablakán át az országházra nézett, az Országházra, amelyben változó időkben különböző kormányok változtak, de ő túllátott az Országházon, egy megtiport nép csúf sebeit és szívszorongató gyönyörűségeit látta. Túllátott a Dunán és az Országházon, és látta Erdélyt, a Felvidéket és a Vajdaságot, Kárpátalját, és keletől nyugatig 43 országba szórta a népünket. És számba vette a lángokat a messze partokon, a magyar irodalom fényeit.

Azért jöttünk, hogy megköszönjük neki a számba vett lángokat, s én személyesen Erdély számba vett lángjait is, hogy a szeretete túlterjedt határokon és tengereken, keletől nyugatig, Amerikáig és ki tudja meddig, amerre meleg lelke járt, és amerre a horizontot átfogta a szeme.

Szép pályát futott be. Egyszerű juhászcsalád tizedik gyermekének született. Már a kisködmöne is megvolt, amivel a juhokat fogja majd őrizni Nyárádmegyesén, amikor elindult a hodászi tanító, hogy beszéljen az édesapával és elmondja, hogy ezt a gyermeket taníttatni kell. S akkor elindult a tanulás és a tudás ösvényein, és végzett tanítóképzőt és Eötvös Loránd Tudományegyetemet, és volt docens, egyetemi tanár, irodalomkutató és tanszékvezető, de leginkább a magyar irodalom prédikátora volt. Mert azt akarta, hogy a magyar nép lelkéből felcsapó láng ne maradjon a könyvben börtönében, hanem továbbterjedjen egyik szívtől a másikig és életet megújító erő legyen.

Ezért indult el az előadói körutakra, nyolc alkalommal Amerikába és 1997-ben utolsó alkalommal Magyarországon, túl a határokon a Kárpát-medencében, ahol mindenütt annyi szeretettel vártuk, mert nagyon jó előadó volt. Ravasz László azt írja valahol: Akarsz jó szónok lenni? Szerezz egy igazságot magadnak! Czine Mihály jó szónok volt, mert a szíve mélyéig meggyőződött arról az igazságról, amit hirdetett, ezért volt jó professzor az egyetemen, ezért szerették rajongásig a hallgatói, és ezért vártuk mi is, mert átsütött a lelkén mindaz, amit mondott és amit hirdetett.

Különös ekléziája volt, egy szétszórt, megtaposott nép vágyakozása a szépség, az igazság és a biztatás után. És ő ezt az ekléziát járta. Akkor volt boldog, amikor a szemekből visszajeleztek a felcsillanó fények, s amikor érezte, hogy valahol új láng támad egy életben és továbbplántálódik az, amit ő teljes szívével hirdetett.

Meleg, kedves tüzei is voltak, jó barát volt. Szerette a baráti társaságot, az asztal mellett a komoly beszédet, a kibuggyanó tréfát, a vidám kacagást, a puszták szelét idéző népdalokat. Valamit hozott magával onnan a juhászcsalád asztalától, valami természetes lelki szépséget, a lélek valami titokzatos ős erejét, töretlen becsületességet és egyenes lelket, és azt, hogy megmaradjon mindig igaz embernek. Az is volt a szavajárása: „Aki embernek rossz, az magyaraknak alkalmatlan.”

Azért hirdette az irodalom ígését, hogy felemeljen vele egy népet. Valahogy úgy járt, mint Pál apostol, aki Málta szigetén gyűjtötte az ágakat, hogy azokból kicsapjon a láng és egy hajótöröttnyi nép melegedni tudjon a lángok mellett. Úgy gyűjtötte össze ő is az irodalom ágait egy egész világból, ahol magyarok élnek, hogy egy hajótörött nép gyógyulni tudjon a lángok mellett. Lehet, ő is úgy járt sokszor, ahogy Pál apostol, hogy az ágak közül kimászott a kígyó és megmarta. Sokszor útját állták a hivatalosak hivatalos

időkben, mert nem volt hajlandó meghajolni és változtatni a véleményén. Sokszor megmarta a kígyó, de azt berázta a tűzbe, mint Pál apostol, mert tüze volt. Ez volt élete nagy ajándéka és öröme.

És ez a tűz melegített 47 esztendőn át egy családi hajlékban is, feleségnek, a két gyermeknek, a négy unokának, a testvéreknek, ez a tűz melegített. Itt is tűzrakó ember volt.

És talált egy másik tűzre is, egy mennyei tűzre, annak is a szolgájává szegődött. Mózesről azt olvassuk a Bibliában, hogy amikor látta az égő csipkebokrot, akkor így szólt magában: odamegyek, hogy meglássam ezt a nagy csodát, hogy ég és nem ég el a csipkebokor. Odament a csipkebokorhoz, s az Isten rabja lett egész életére.

Czine Mihály is valahogy így járt. A magyar református egyház égő és el nem égő csipkebokra foglya lett. Odament hozzá és mellette maradt. És így volt a Dunamelléki Református Egyházkerületben két cikluson keresztül főgondnok. És a magyarországi zsinaton első alelnök, és a 43 országba szétszóródott magyar reformátusságot összefogni kívánó MRETSZ alelnöke és elnökségi tagja. Így kapta meg szíve gyönyörűségére boldogan a kolozsvári Református Teológia díszdoktori kitüntetését. Hűséggel szolgálta ezt a tüzet is. Sokszor hajtotta meg a fejét török-tatár világban, ellenreformációs időkben a nemzetet evangéliummal megtartó régi prédikátorok, régi református tiszteletesek emléke előtt, s hittel vallotta, hogy nemcsak irodalmi szólam, hogy Kálvin nélkül nem lett volna igaz és erős magyarság, hanem bizonyosságot tett róla, hogy ama régi tiszteletesek utódai ma is élnek s nemzetünket igazán csak Isten tudja megtartani.

Hűséggel szolgálta az egyházat és az irodalmat. És most elment. Vajon hova ment? Erről beszél a másik ige, egy másik part története, ahol egy éjszakai halászás után Jézus várja a tanítványokat a parton, és azt mondja nekik: *Jöjjetek, hozzatok a halakból, amiket fogtatok!* S megérkezik Péter, kihúzza a hálót a halakkal a partra, 153 hallal, de Jézus már várja ott, a parton parázs van, kenyér és hal, és mondja Jézus: *Gyertek, ebédeljetek!*

Egyszer mi is odaérünk. Czine Mihály már kihúzta a hálót a partra, megtépett lelke hálóját, 70 esztendő minden örömével, reménységével, nyomorúságával, bánatával, hogy beszámoljon az ő Urának arról, hogy mit tett a 70 esztendő alatt. És a parton parázs van, el nem alvó, örökké izzó különös parázs, és a parton kenyér van, valami hasonló ahhoz, amit régi tiszteletesek vesznek az Úr asztaláról, és mondják tovább Jézus szavát: vegyétek, egyétek, ez az én testem, mely tiérettetek megtöretett. És a parton ott van a hal, amelynek a görög neve ichtüsz, s amelyből az első keresztyén hitvallást alkották: Iesus Christos Teos Hüos Soter, Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó. Ez a túlsó part üzenete, odaérkezett Czine Mihály, és szól neki az ő Ura: *gyertek, ebédeljetek.*

És hisszük, hogy Czine Mihály Krisztus kegyelméből átlép az ajtón, hogy örökké otthon legyen azon a parton, ahol nincs vihar, nincs ágak közül kibújó kígyó, csak békeség, öröm, és áldott béke Krisztusunk mellett. Ámen.

(Elhangzott Czine Mihály temetésén, 1999. február 9-én Budapesten, a Farkasréti temetőben.)

Versek húsvétra

Tűz Tamás

A feltámadás

Csak ember halhat meg. Az élő Isten
öröktől fogva van és létezik.
Fiát azért küldte el, hogy segítsen,
hogy megváltsa Atyjának népeit.

Hiába tették Őt sziklásírba,
csak testét rejtette kőhalom.
Ahogy megmondotta már előre nyíltan:
föltámadott harmadnap hajnalon.

Fényesség lőn, s az ezredes sötétség
ijedten bújt a nagy sziklák alá.
Krisztus, az élet ura győzött, s hétrét
görnyedve hátrált a riadt halál.

Füle Lajos

Emmausi úton

Ketten megyünk, vagy egyedül megyünk...
Hová? – E földön sok-sok Emmaus van.
JÉZUST idézzük közbe-közbe búsan,
emlékeink is ballagnak velünk...

Így létezőnk múltat emlegetve,
csodákra visszarévedezve járunk,
de csüggedésünk annyiszor elárul:
„Ó, mi azt hittük...” (ezt meg ezt ha tette).

Pedig hát EGGYEL többen ballagunk:
hozzánk szegődik új meg új alakban
VALAKI mindig, hogy fáradhatatlan
mondja az Igét, nem vagyunk magunk.

Lelkünk fõleszmél, boldog szót rebeg
kenyérben, borban fölfedezve testét:
„Maradj velünk, hogy be ne esteledjék,
búban, örömben, hadd legyünk Veled!”

Andrei Tarhanov

Húsvéti éj

Nyugtalan ez a Húsvét éjszaka.
Fel-felvillan riasztó titkú fény.
Tudom, fivérem búsul egymaga,
Tudom, barátom bajban van, szegény.

Éji madár ül némán, néha száll is,
Viskók és villák fölött ellebeg,
Elmarad alatta a büszke Párizs,
Belgrád, Moszkva s távoli tengerek.

Az emberért van ez az éj.
Fény gyúl a ködfelhők alatt.
Bánd búneid, s bűn nélkül élj.
Holnap Húsvét, s megváltanak...

Lenéz a Föld dolgaira
S szívéhez kap nyugtalanul,
De nem büntet Isten nyila,
Még hagy nekünk időt az Úr.

Másként füstben és hamuban
Eltűnnek, mint rossz látomás.
Jelenj meg közöttünk, Uram!
Valósulj meg, Feltámadás!

Aquinói Szent Tamás imája

Imádlak áhítattal, Isten: rejtelem,
aki e jelekben titkon vagy jelen.
Néked egész szívem átadja magát,
mert Téged szemlélve elveszti magát.

Szem, ízlés, tapintás megcsalódhatik:
de a hallás rólad hittel biztosít.
Hiszem, amit hinni Isten fia szab:
igédnél, Igazság, mi van igazabb?

Isten-volta rejtve volt a keresztfán;
itt ember-arcát is rejti e talány.
De én mind a kettőt hiszem, s vallhatom,
kérve amit kér a bűnbánó lator.

Sebeid Tamásként látnom nem lehet,
mégis Istenemnek vallak tégedet.
Hadd, hogy egyre jobban hinni tudjalak,
tebened reméljek, téged vágyjalak.

Isten halálára emlékeztető
eleven kenyér és embert éltető,
add, hogy éljen lelkem belőled csupán
s jóízét tebenned ne veszítse szám.

Kegyes pelikánom, Uram, Jézusom,
szennyes vagyok, szennyem véreddel mosom,
melyből elég volna egy csepp hullni rá,
világ minden bűnét meggyógyítaná.

Jézus, kit titokba fedve látlak itt,
mikor lesz, hogy szomjas vágyam jóllakik,
hogy majd fátyol nélkül nézve arcodat,
leljem szent fényedben boldogságomat?

(Babits Mihály fordítása)

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea